

Ruoveden kunnan perusopetuksen opetussuunnitelma 2016-

Nimi Ruoveden kunnan perusopetuksen opetussuunnitelma 2016-

Kunta Ruovesi

Koulut Pekkalan ja Visuveden koulut
Ruoveden Yhtenäiskoulu

SISÄLTÖ

LUKU 1 PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN MERKITYS JA LAADINTA	8
1.1 Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma	8
1.2 Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet	8
1.3 Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen	8
1.4 Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut	9
LUKU 2 PERUSOPETUS YLEISSIVISTYKSEN PERUSTANA	20
2.1 Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet ...	20
2.2 Perusopetuksen arvoperusta	20
2.3 Oppimiskäsitys	20
2.4 Paikallisesti päätettävät asiat	21
LUKU 3 PERUSOPETUKSEN TEHTÄVÄ JA YLEISET TAVOITTEET	22
3.1 Perusopetuksen tehtävä	22
3.2 Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet	22
3.3 Tavoitteena laaja-alainen osaaminen	22
3.4 Paikallisesti päätettävät asiat	23
LUKU 4 YHTENÄISEN PERUSOPETUKSEN TOIMINTAKULTTUURI	24
4.1 Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen	24
4.2 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet	24
4.2.1 Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä	24
4.2.2 Hyvinvointi ja turvallinen arki	24
4.2.3. Liikunnallisen elämäntavan edistäminen	24
4.2.4 Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely	25
4.2.5 Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus	25
4.2.6 Osallisuus ja demokraattinen toiminta	25
4.2.7 Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo	25
4.2.8 Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen	25
4.3 Oppimisympäristöt ja työtavat	25
4.3.1 Oppimisympäristöt	25

4.3.2 Työtavat	26
4.4 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet	27
4.5 Paikallisesti päätettävät asiat	28
LUKU 5 OPPIMISTA JA HYVINVOINTIA EDISTÄVÄ KOULUTYÖN JÄRJESTÄMINEN	29
5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä	29
5.2 Yhteistyö	31
5.2.1 Oppilaiden osallisuus	31
5.2.2 Kodin ja koulun yhteistyö	31
5.2.3 Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa	33
5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö	34
5.4 Opetuksen järjestämistapoja	37
5.4.1 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus	37
5.4.2 Joustava perusopetus	45
5.4.3 Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain ..	46
5.4.4 Perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus	46
5.4.5 Yhdysluokkaopetus	49
5.4.6 Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus	49
5.4.7 Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu	50
5.4.8 Perusopetuksen poikkeava järjestäminen	51
5.4.9 Opetus erityisissä tilanteissa	52
5.5 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta	52
5.6 Paikallisesti päätettävät asiat	53
LUKU 6 OPPILAAN OPPIMISEN JA OSAAMISEN ARVIOINTI PERUSOPETUKSESSA	54
6.1 Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa	54
6.1.1 Formatiivinen arviointi	54
6.1.2 Summatiivinen arviointi	54
6.2 Arvioinnin yleiset periaatteet	54
6.3 Oppimisen ja osaamisen arviointi	56
6.4 Työskentelyn arviointi	56
6.5 Käyttäytymisen arviointi	56

6.6	Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana	59
6.6.1	Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain	59
6.6.2	Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain ..	60
6.7	Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet	61
6.8	Perusopetuksen päättöarviointi	61
6.8.1	Perusopetuksen päättöarvosanan muodostaminen	61
6.8.2	Yhteisten oppiaineiden päättöarviointi	63
6.8.3	Yhteisten taito- ja taideaineiden päättöarviointi	63
6.8.4	Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa	63
6.8.5	Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi	63
6.8.6	Oppilaskohtaisia tukitoimia saavan oppilaan päättöarviointi	63
6.9	Poissaolojen vaikutukset arviointiin	63
6.10	Arvioinnin uusiminen ja oikaisu	63
6.11	Todistukset	63
6.11.1	Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa	63
6.11.2	Lukuvuositoldistus	63
6.11.3	Välitodistus	64
6.11.4	Erotodistus	64
6.11.5	Perusopetuksen päättötodistus	64
6.12	Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset	64
6.13	Paikallisesti päätettävät asiat	64
LUKU 7	OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKI	66
7.1	Oppilaan oikeus oppimisen ja koulunkäynnin tukeen	67
7.2	Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt	68
7.3	Ryhmäkohtaiset tukimuodot ja niiden tavoitteet sekä järjestäminen	69
7.3.1	Opettajan antama yleinen tukioetus	71
7.3.2	Opettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä	72
7.3.3	Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä	72
7.4	Oppilaskohtaiset tukitoimet	73

7.4.1 Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi	73
7.4.2 Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma	74
7.4.3 Tukea koskeva päätös	75
7.5 Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen	78
7.5.1 Oppiaineen oppimäärän rajaaminen	78
7.5.2 Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä	80
7.6 Poikkeava voimaantulo ja siirtymäaika	80
7.6.1 Perusopetuksen järjestäminen oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite	80
7.7 Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu ...	82
7.8 Tuen jatkumo siirtymävaiheissa, yhteistyö ja sujuva tiedonsiirto	82
7.9 Paikallisesti päätettävät asiat	83
LUKU 8 OPISKELUHUOLTO	89
8.1 Paikallisesti päätettävät asiat ja opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma	89
LUKU 9 ÄIDINKIELEN JA KIRJALLISUUDEN, TOISEN KOTIMAISEN KIELEN JA VIERAIDEN KIELTEN OPISKELUN MAHDOLLISUUDET ...	90
9.1 Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärien opiskelu	90
9.2 Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet	90
LUKU 10 KIELEEN JA KULTTUURIIN LIITTYVIÄ ERITYISKYSYMYKSIÄ	91
10.1 Saamelaiset ja saamenkieliset	91
10.2 Romanit	91
10.3 Viittomakieliset	91
10.4 Muut monikieliset oppilaat	91
10.5 Paikallisesti päätettävät asiat	91
LUKU 11 KAKSIKIELINEN OPETUS	92
11.1 Kaksikielisen opetuksen tavoitteet ja opetuksen järjestämisen lähtökohtia	92
11.2 Paikallisesti päätettävät asiat	92
LUKU 12 ERITYISEEN MAAILMANKATSOMUKSEEN TAI KASVATUSOPILLISEEN JÄRJESTELMÄÄN PERUSTUVA PERUSOPETUS .	93

12.1 Opetuksen järjestämisen periaatteet	93
12.2 Paikallisesti päätettävät asiat	93
LUKU 13 VALINNAISUUS PERUSOPETUKSESSA	94
13.1 Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit	94
13.2 Valinnaiset aineet	94
13.3 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät	94
13.4 Paikallisesti päätettävät asiat	94

LUKU 1 PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN MERKITYS JA LAADINTA

1.1 Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

1.2 Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet

1.3 Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen

Ruovedellä opetuksen arvioinnin tavoitteena on antaa oppilaalle ja tämän huoltajille jatkuvaa tietoa oppilaan koulutyön edistymisestä ja tukea tätä kautta oppilaan terveen itsetunnon kasvua ja kehitystä. Arviointia toteutetaan jatkuvan seurannan, kokeiden ja oppilaan itsearvioinnin kautta. Arviointi jaetaan kahteen vaikuttavuuden pääkategoriaan: tulosten arviointiin (oppilaan arviointi) ja toiminnan arviointiin. Tulosten arvioinnilla pyritään antamaan säännöllistä tietoa oppilaiden edistymisestä, vahvuuksista ja kehittämiskohteista. Toiminnan arvioinnilla pyritään saamaan käsitys koulutusrakenteiden laadusta sekä toisaalta hahmottamaan oppilaan kohtaaman toiminnan laatua ja kehittämistarpeita.

Tulosten arviointi: Oppilaat saavat lukuvuositodistuksen kevätlukukauden päätteeksi. Syyslukukauden päätteeksi opettaja käy oppilaan huoltajien kanssa arviointikeskustelun, jossa pohditaan yhdessä oppilaan osaamisen ja taitojen kehittymisestä. Oppilaat saavat ensimmäisen numerotodistuksen 4. luokan keväällä. Käyttäytymisnumeron määrittämiseen osallistuvat kaikki oppilasta opettavat opettajat. Oppilaan systemaattinen itsearviointi ja sen kehittäminen, on osa tätä arviointia.

Toiminnan arviointi: Toiminnan arviointiin osallistuvat opettajakunnan ohella myös oppilaat ja huoltajat. Opettajat käyvät esihenkilönsä kanssa kehityskeskustelut, joiden sisältö kirjataan ylös. Tavoitteena on hahmottaa kunkin opettajan työhön ja hänen työnsä kvalifikaatioihin liittyviä asioita ja tarpeita. Lukuvuoden päätteeksi työyhteisö arvioi yhdessä yksikön toimintaa resurssien riittävyyden, käytäntöjen vaikuttavuuden ja toimivuuden sekä oppilashuoltotyön näkökulmasta. Huoltajilta pyydetään palautetta samoista teemoista Wilman kautta tehtävällä kyselyllä.

Vuosittain toteutetaan perusopetuksen oppilaille ja henkilöstölle hyvinvointiprofili-kysely. Kyselyn teemoja ovat mm. opetus ja opetusjärjestelyt, oppimisen, kasvun ja hyvinvoinnin tuki, osallisuus ja vaikuttaminen, kodin ja koulun yhteistyö, fyysinen oppimisympäristö ja oppimisympäristön turvallisuus.

1.4 Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut

Ruoveden kunnan perusopetuksen paikallinen opetussuunnitelma on laadittu koulujen yhteiseksi opetussuunnitelmaksi. Paikallinen opetussuunnitelma on laadittu suomenkielistä opetusta varten. Paikallinen opetussuunnitelma etenee valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden lukujen numeroinnin mukaisesti. Ruoveden perusopetuksen paikallinen opetussuunnitelma ei sisällä opetussuunnitelman perusteiden tekstejä kaikilta osin. Erotuksena perusteiden teksteihin on paikallisen opetussuunnitelman tekstit kursivoitu. Jos opetussuunnitelman perusteissa määrättyt paikallisesti päätettävät asiat on jo kuvattu jossakin toisessa opetussuunnitelman luvussa, viitataan luvussa Paikallisesti päätettävät asiat kyseiseen kohtaan.

Ruoveden perusopetuksen paikallinen opetussuunnitelma on laadittu perusopetuksen kasvatus- ja opetushenkilöstön yhteistyönä. Laatimisprosessissa on ollut mukana myös varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen edustajia. Lisäksi on tehty yhteistyötä Opetushallituksen (koulutukset) ja Ylä-Pirkanmaan kuntien kesken. Ruoveden paikallisen opetussuunnitelman laatimiseen, arviontiin ja päivittämiseen osallistetaan oppilaita kyselyjen, työpajojen ja vanhempainiltojen avulla.

Ruoveden kunnan opetussuunnitelman tuntijako perustuu sivistyslautakunnan 19.2.2025 (14 §) tekemään päätökseen.

Oppilaiden tuntimäärät ovat seuraavat (suluissa asetuksen mukainen vähimmäistuntimäärä):

1.lk 21 (21)

2.lk 21 (21)

3.lk 23 (23)

4.lk 25 (24)

5.lk 25 (25)

6.lk 25 (25)

7.lk 31 (30)

8.lk 30,7 (29)

9.lk 30,7 (30)

Ruovedellä A1-kielenä on englanti ja sen opiskelu aloitetaan 1.8.2019 alkaen 1.luokalla. B1-kieli, ruotsi, aloitetaan 6.luokalla. Valinnaisina opintoina voi opiskella saksaa (B2) sekä italiaa tai ranskaa (1vvv).

Ruoveden kunnassa ei toteuteta opetuksen painotusta.

Ruovedellä perusopetusta kehitetään opetussuunnitelmallisesti ja pedagogisesti yhtenäisenä kokonaisuutena. Perusopetus jäsentyy valtioneuvoston asetuksen mukaisesti vuosiluokkien 1–2, 3–6 sekä 7–9 muodostamiin jaksoihin. Pekkalan ja Visuveden kyläkouluissa opetus

järjestetään yhdysluokkaopetuksena. Vuosiluokat muodostavat opetuksellisesti eheän ja kasvatuksellisesti johdonmukaisen jatkumon. Yhteistyö esiopetuksen ja lukion kanssa vahvistaa työn pitkäjänteisyyttä. Ruoveden keskustan alueen esikoululaiset opiskelevat päiväkodilla ja Pekkalan ja Visuveden esikoululaiset opiskelevat 1–2 luokkien mukana. Valmistavaa opetusta annetaan, mikäli tarvetta esiintyy.

Oppimisen ja koulunkäynnin edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt kuvataan luvussa 7.9.

Ruovedellä opetussuunnitelmaa täydentävät Ruoveden perusopetuksen paikallinen tuntijako, Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, Opiskeluhooltosuunnitelma, Suunnitelma kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten toimien käytöstä, Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä, Koulujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, Kriisisuunnitelmat, Perehdytys väkivaltatilanteen hoitamiseen -ohjelma, Vaaratilanteiden arviointiohjelma, Valmistavan opetuksen opetussuunnitelma, Kirjastoyhteistyösuunnitelma, Kulttuurikasvatussuunnitelma, Varhaiskasvatussuunnitelma, Aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma, Esiopetuksen opetussuunnitelma.

Oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelma

Oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet

Oppivelvollisuuden laajentamisen tavoitteena Ruoveden sivistyspalveluiden kannalta, on turvata jokaiselle oppilaalle Ruoveden kunnassa tarvittava osaaminen ja sivistys, sekä edistää oppilaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia kehittää itseään tarpeidensa sekä kiinnostuksen kohteidensa mukaisesti. Lisäksi tavoitteena on nostaa koulutus- ja osaamistasoa kaikilla koulutusasteilla, kaventaa oppimiseroja sekä kasvattaa koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja lasten ja nuorten hyvinvointia. Tavoitteena on, että jokainen nuori Ruovedellä suorittaa toisen asteen koulutuksen. Osaamisvaatimusten kasvaessa työllistyminen edellyttää nykyisin vähintään toisen asteen tutkinnon suorittamista.

Oppilaan/opiskelijan prosessi on lainsäädännön pohjalta muuttunut 1.1. 2021 alkaen. Tämän johdosta järjestetään Ruoveden kunnan opetuspalveluissa ohjaus- ja valvontavastuu systemisesti ja kauttaaltaan proaktiivista ohjausta tukevasti. Oppilaanohjausta tehdään yhteistyössä koulun henkilökunnan, oppilaiden, huoltajien ja sidosryhmien kanssa. Ohjauksellinen osaaminen otetaan rakenteelliseen käyttöön, siten että ohjauksen työmuotoja ja toimintamalleja muutetaan yhteisöllisempään suuntaan ja pohditaan, mihin ohjaukselliset toiminnot ovat ratkaisuja. Oppilaanohjauksessa korostetaan sen systemistä luonnetta; sitä ei nähdä yksin opinto-ohjaajan toimenkuvaan tai lisäresurssiin liittyvänä kysymyksenä. Ohjauksen järjestelyt otetaan pysyväksi jatkumoksi osana kunnan perustehtävää, jolloin Ruoveden kunnalla on mahdollisuus tehostaa yhteisten voimavarojen käyttöä uudistuksen toteuttamisessa kaikkien opiskelijoiden eduksi tavalla, johon yksikään ammattiryhmä tai toimija alueella ei yksin pysty. Oppilaanohjaukseen Ruovedellä osallistuvat kunnan yhtenäiskoulun henkilöstö yhteistyössä kunnan sivistyspalveluiden, sen alaisen etsivän nuorisotyön, sekä hyvinvointialueen ja asuntotoimen kanssa.

Oppilaanohjauksen toimintatavat

On tärkeää, että oppilaan/opiskelijan toimintaympäristön muutokset tunnistetaan riittävän ajoissa, jotta oppilaan/opiskelijan resilienssiä ja työyhteisön tukea voidaan kehittää siten, että oppilas/opiskelija tunnistaa omia vahvuuksiaan. Työrauhaa tulee kehittää merkittävästi. Keskeistä on myös, että uuden henkilöstön perehdytysnäkökulmaa aktiivisten toimijoiden alati vaihtuessa, huomioidaan riittävästi.

Oppilaan/opiskelijan opintojen on edistytävä henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti, jota päivitetään tarvittaessa opintojen edetessä. Jos nuoren opinnoissa edistyminen todetaan puutteelliseksi:

-ilmoitetaan huoltajalle, jos oppivelvollinen ei suorita opintojaan opiskelusuunnitelmansa mukaisesti.

-selvitetään oppivelvollisen saamien koulutuksen järjestäjän tukitoimien riittävyys. Selvitetään oppivelvollisen ja hänen huoltajansa kanssa mahdollisuudet suorittaa oppivelvollisuus muussa oppimisympäristössä tai hakeutua muuhun koulutukseen (esim. työpajatoiminta oppimisympäristönä).

-tarvittaessa ohjataan oppivelvollinen hakeutumaan muiden tarkoituksenmukaisten palvelujen piiriin (sosiaali- ja terveyspalvelut, nuorisopalvelut, kuntoutuspalvelut) yhdessä opiskelijahuollon kanssa. Tässä korostuu systeemisen ohjauksen merkitys.

Ruoveden yhtenäiskoulun opinto-ohjaaja valvoo, että ruovesiläinen nuori hakeutuu jatko-opintoihin yhteishaussa ja ottaa vastaan paikan asetetun päivämäärän puitteissa. Mikäli nuori ei ole saanut opiskelupaikka tai vastaanottanut sitä, siirtyy vastuu oppilaan/opiskelijan oppivelvollisuuden täyttämisestä Ruoveden kunnalle.

Oppivelvollinen voidaan katsoa oman ilmoituksen perusteella eronneeksi vain silloin, jos hän on aloittanut uudet opinnot. Tästä pyydettävä rekisteritieto uudelta koulutuksen järjestäjältä. Oppivelvollisella on lisäksi oikeus keskeyttää oppivelvollisuuden suorittaminen määräajaksi.

- 1. Oppivelvollisuuden suorittamisen estäminen pitkäaikaisen sairauden tai vamman vuoksi.*
- 2. Äitiys, isyys tai vanhempainvapaan ajaksi (käytännössä vanhempainrahakausi, ei hoitovapaa)*
- 3. Vähintään kuukauden kestävän tilapäisen ulkomailla oleskelun ajaksi, jos oppivelvollinen osallistuu ulkomailla oppivelvollisuuden suorittamista vastaavaan koulutukseen ulkomailla tai hänen muutoin voidaan katsoa suorittavan oppivelvollisuutta ulkomailla oleskelun aikana.*
- 4. Oppivelvollisuuden suorittamisen estävän elämäntilanteeseen liittyvän muun painavan syyn vuoksi.*

Oppivelvollisuuden suorittaminen voidaan keskeyttää pysyvästi jos 1. kohdassa tarkoitettu este on luonteeltaan pysyvä. Oppivelvollisuuden keskeyttämistä koskeva päätös tehdään aina oppivelvollisen ja hänen huoltajansa/ laillisen edustajansa hakemuksesta. Keskeyttämisestä päättää koulutuksen järjestäjä tai Ruoveden kunta, jos oppivelvollinen ei ole minkään opetuksen/koulutuksen järjestäjän opiskelija.

Oppilaanohjauksen työn ja vastuunjako

Oppilaanohjauksen työn ja vastuunjakoa tarkasteltaessa, korostuu nuoren ohjaus subjektiivisena oikeutena versus kuntien ja koulutuksen järjestäjien laissa määritellyt vastuut. Nuorten oma osallisuus ohjauksen prosessissa, opintoihin kiinnittyminen ja motivaatio ovat keskeisiä tekijöitä. Ohjauksessa auttavat merkittävästi toiminnan selkeyttäminen ja vuorovaikutuksen lisääminen. Opintoihin kiinnittyminen/ opintojen keskeyttäminen ei ole opiskelijan näkökulmasta yksittäinen tapahtuma, vaan prosessi. Ruoveden yhtenäiskoulu tulee olla paikka, joka kutsuu.

Opintoihin kiinnittyminen on toiminnan sujumista, mielekästä tekemistä sekä sosiaalista kuulumista. Toimenpiteet kohdennetaan oppilaitoksen toiminnan selkiyttämiseen ja yhteisön vahvistamiseen; miten oppilaitoksen toiminta voi tukea oppilaan/ opiskelijan kykyä tarttua toimeen ja kuulua joukkoon.

Mikäli nuori ei etene opetussuunnitelman mukaisesti opinnoissaan huomioidaan: 1) oppimisen ja koulunkäynnin tuki (kuvattu alempana) 2) Huoltajan kuuleminen ja keskustelu, 3) tarvittaessa ohjaaminen muihin tarkoituksen mukaisiin palveluihin. 4) Nuori keskeyttää opintonsa määrääjäksi. 5) Nuori saa tarvitsemansa tukitoimet jatkaakseen opintojaan.

- Oppimisen ja koulunkäynnin tuki: Mikäli oppilaalla on oppimisvaikeuksia, käytetään ensin ryhmäkohtaisia tuen keinoja ja olemassa olevaa verkostoa sekä oppimis- ja ohjausmateriaaleja, riippuen tilanteesta ja tapauksesta. Jos ryhmäkohtaisen tuen keinot eivät riitä, ja oppilas tarvitsee monimuotoisia oppilaskohtaisia tukitoimia, tehdään yhteistyössä erityisopettajan, opettajien sekä tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa tuen tarpeen arviointi. Hallintopäätöksen oppilaskohtaisista tukitoimista tekee sivistysjohtaja. Huoltajaa ja oppilasta kuullaan ennen päätöksen tekemistä.*
- Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin pohjalta oppilaalle laaditaan oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan huoltajan ja oppilaan kanssa. Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyttä on arvioitava aina tarvittaessa, mutta vähintään kerran lukuvuodessa.*

Oppivelvollisuuslaissa säädetään kunnalle uusia tehtäviä ja velvoitteita eri rooleissa.

- a. oppivelvollisen asuinkuntana*
- b. oppilaan perusopetuksen järjestäjänä*

- c. opiskelijan oppivelvollisuuslain mukaisena perusopetuksen jälkeisen koulutuksen järjestäjänä.

Perusopetuksen jälkeisen koulutuksen järjestäjän ohjaus- ja valvontavastuu alkaa, kun oppivelvollinen on aloittanut opintonsa koulutuksen järjestäjän opiskelijana ja päättyy kun oppivelvollisen opiskeluoikeus tai oppivelvollisuus päättyy. Opintojen aloittamisen oikea-aikainen kirjaaminen järjestelmiin on tärkeää. Opintojen aloittaminen alkaa, kun oppivelvollinen ensimmäisen kerran osallistuu suunnitelmien mukaisesti opetukseen, joka voi olla orientaatio- tai infopäivä sekä kun opintojen aloittaminen kirjataan koulutuksen järjestäjän Koski-tietovarantoon.

Käytännössä päävastuun ohjauksesta toiselle asteelle ja VALPAS-rekisterin seurannasta kantaa opinto-ohjaaja. Rekisterin hallinnollisesta valvonnasta vastaa sivistysjohtaja.

Sivistysjohtaja tekee hallinnolliset päätökset oppivelvollisuuden keskeyttämisestä ja uuden opiskelupaikan osoittamisesta. Prosessissa edetään ensisijaisesti opiskelijan toiveen mukaiseen opiskelupaikkaan. Mikäli se kuitenkin ei ole mahdollista, osoitetaan opiskelupaikka lähimmästä soveltuvasta oppilaitoksesta, joka voi sijaita toisen kunnan alueella. Asuinkunnalla, joka on eri kuin kotikunta, ei ole koulutuksen järjestämisvelvollisuutta.

Oppivelvollisen huoltajan tai muun laillisen edustajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Koulutuksen järjestäjällä puolestaan on velvollisuus ilmoittaa huoltajalle, jos oppivelvollisen opinnot eivät edisty riittävästi. Mikäli oppivelvollisen huoltaja tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyö velvollisuutensa valvoa oppivelvollisuuden suorittamista, hänet voidaan tuomita sakkoon oppivelvollisen valvonnan laiminlyönnistä. Oppivelvolliselle itselleen ei ole asetettu sanktioita oppivelvollisuuden laiminlyönnistä.

Työskentely monialaisissa verkostoissa

On tarkoituksenmukaista pohtia, missä osaamista pitää kehittää ohjauksen osalta Ruoveden kunnassa. Tärkeää on, että nuoren ympärille rakennetaan turvaverkko; monialainen ohjaustiimi, jossa on vahvat vastuut perusopetuksen järjestäjällä ja tukiverkoston edustajilla kunnassa.

Ruoveden kunnalla on useita toimijoita, joiden yhteistyönä voidaan tarjota monenlaisia palveluita; perusopetus, etsivä nuorisotyö sekä hyvinvointialueen järjestämät sosiaali- ja terveyspalvelut. Tästä muodostuu asuinkunnan ohjauskokoonpanon alueellinen konteksti. Tavoitteena ei ole yksittäisten viranhaltijoiden reviirien vartiointi, vaan oppilas/opiskelijälähtöisesti resurssien tavoittelähtöinen ajattelu. Olemassa olevia vaihtoehtoja yhdistelemällä päädytään toteutusmalliin, joka yksittäisen nuoren kannalta on tarkoituksenmukaisin.

Työskentely jakautuu seuraavasti:

Opinto-ohjaaja: Tilanteen kartoittaminen ja opintoihin ohjaaminen, päävastuu prosessista.

Nuorisotyöntekijä/etsivä nuorisotyöntekijä: ”rinnalla kulkija”, opintojen alkaessa opintoihin kiinnittymisen tuki.

Opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitaja: Opiskelukyvyn arviointi fyysisen ja psyykkisen terveyden osalta – ohjaa tarvittaviin palveluihin.

Sosiaalityöntekijä/-ohjaaja/kuraattori: Elämäntilanteen arviointi, sosiaalityön verkostot.

Psykiatrinen sairaanhoitaja: Psyykkisen tuen arviointi ja jatko-ohjaus nuorisopsykiatrian palveluihin.

Lisäksi esim. psykologi, erityisopettaja, opiskeluterveydenhuollon lääkäri, tulkkipalvelu.

Kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa

Huoltajalla on vastuu oppivelvollisen hakeutumisesta toiselle asteelle ja oppivelvollisuuden suorittamisesta. Tässä prosessissa edesauttaa koulutuksen järjestäjän taholta huoltajien osallistaminen ja sitouttaminen sekä tiivis tiedottaminen ja tukeva, myönteinen vuorovaikutus.

Ruoveden yhtenäiskoulu on ohjauksellisissa mielessä yhteistyössä oppilaan/opiskelijan huoltajien kanssa. Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Yhteistyö tukee oppilaan/opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Sen tarkoituksena on edistää myös oppivelvollisen huoltajien ja kotien osallisuutta sekä kouluyhteistyön yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Ruoveden yhtenäiskoulun käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan osallistumaan toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa ja niistä annetaan tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, opiskeluhuollosta sekä oppimisen ja opiskelun tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Yhteistyössä otetaan huomioon aikuistuvan nuoren itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen yhteistyössä vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja huolenpidossa mahdollista tukea tarvitsevasta opiskelijasta.

Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu koulun toimintakulttuuriin, ja se jatkuu koko oppilaan/opiskelijan oppivelvollisuuden kattavan ajan. Koulutuksen järjestäjä selvittää määräajoin oppilaan/opiskelijan huoltajien näkemyksiä Ruoveden yhtenäiskoulun toiminnasta.

Työelämäyhteistyö

Työelämään tutustumisen tavoitteena on luoda Ruoveden perusopetuksen oppilaille käsitystä siitä, mitä ihmiset tekevät yhteiskunnassa. Omassa arjessaan, koulussa, oppilaat näkevät vain hyvin suppean määrän ammatteja. Työelämäyhteistyön perustana on tutustuminen Ruoveden seudun elinkeinoelämän rakenteeseen ja ammattipohjaan tulevia jatko-opintoja ja omaa uravalintaa ajatellen. Myös koulussa opittavien tietojen ja taitojen hyödyntäminen ja tarpeellisuus työelämässä nostaa opiskelumotivaatiota. Monivuotista yhteistyötä Ruoveden 4H-yhdistyksen ja Ruoveden Yrittäjät ry:n kanssa jatketaan ja syvennetään. Työtä tehdään, jotta jokainen nuori löytää omat vahvuutensa ja kiinnostuksen kohteensa, saa onnistumisen kokemuksia ja mahdollisuuden kasvaa kestävässä elämäntapaan, aktiiviseen työhön ja yrittäjyyteen. Lisäksi vahvistetaan koulun perinnettä tutustua Yrittäjätoimintaan sekä aluetta yläkoulussa ja sitä kautta lisätä oppilaiden/opiskelijoiden rohkeutta ja intoa toimia yritteliäänä yhteiskunnan jäsenenä.

Työelämään tutustumisen järjestelyt

Työelämäyhteistyö Ruoveden yhtenäiskoulussa vuosiluokilla 7–9 sisältää oppilaille järjestettyjä vierailuja eri työpaikoille tai/ja työpaikkojen edustajien vierailuja eri oppiaineiden tunneille.

Lisäksi jokaiselle yläkoulun vuosiluokalle pyritään järjestämään mahdollisuus omakohtaiseen työelämään tutustumiskokemuksen: 7. luokkalaiset tutustuvat jokainen päivän verran joko koulun toimintaan tai vanhempiensa työpaikkoihin, 8. luokkalaiset suorittavat kolmen päivän TET-jakson koulun ulkopuolella ja 9. suorittavat yhden kokonaisen TET-viikon.

7. luokalla oppilas oppii kantamaan vastuuta omasta työyhteisöstä ja tutustuu kouluhenkilökunnan tehtäviin tai vanhempiensa työtehtäviin, 8. luokalla on koulun ulkopuolinen kolmen päivän TET-jakso kevätlukukaudella. Oppilas voi suorittaa jakson huoltajan työpaikassa tai jos se ei jostain syystä ole mahdollista, itse valitsemassaan ja järjestämässään työpaikassa. 9. luokalla on koulun ulkopuolinen TET-viikko syys- tai kevätlukukaudella. Oppilas hakee pääsääntöisesti itse työpaikan ja pääsee tutustumaan Ruoveden talousalueen työpaikkoihin ja ammatteihin.

Koulun opettajat voivat vierailla mahdollisuuksien mukaan oppilaiden TET-paikoilla. Jokainen aineenopettaja voi esitellä omaan oppiaineeseensa liittyviä tehtäviä työelämässä ja esitellä alan yrityksiä ja työpaikkoja. Opinto-ohjauksen ja äidinkielen tunneilla voidaan kirjoittaa hakemuksia, harjoitella esittäytymistä ja itsestä kertomista sekä raportoida TET-jaksosta. Koulussa voidaan käsitellä oppilaiden TET-jaksoilta saamia kokemuksia esimerkiksi vertaamalla oppiaineissa käsiteltäviä sisältöjä työpaikoilla tarvittaviin tietoihin ja taitoihin. Yhteiskuntaopin tunneilla voidaan käsitellä esimerkiksi elinkeinoelämän ja talouden lainalaisuuksia ja niiden heijastumista oppilaiden työelämäkokemuksiin.

Jatko-ohjaus perusopetuksen jälkeisiin opintoihin

Ruoveden kunnalla on myös rooli opiskelijan oppivelvollisuuslain mukaisena perusopetuksen jälkeisen koulutuksen järjestäjänä. Sillä on opiskelijan asuinkuntana ohjauksellinen tehtävä jatko-ohjauksessa, koska asuinkunnalla on viime kädessä velvollisuus ohjata ja valvoa oppivelvollisuuden suorittamista.

Koska oppivelvollisuuslaissa ei määritetä mikä taho kunnassa vastaa oppivelvollisuuslaissa määritetystä ohjaus- ja valvontavastuusta, on Ruoveden kunnassa päätetty, että ohjaus- ja valvontavastuu kunnassa on Ruoveden yhtenäiskoulussa, käytännössä operatiivisen päävastuun kantaa koulun opinto-ohjaaja, joka myös on valtakunnallisen Valpas-rekisterin pääkäyttäjä kunnassa. Hallinnollinen vastuu rekisteristä on kunnan sivistysjohtajalla. Valpas, oppivelvollisuuden seuranta ja valvontapalvelu, on tuotettu oppivelvollisuuden laajentumisen toteutumisen varmistamiseksi. Opetushallitus tarjoaa palvelua, jossa oppivelvollisuutta valvovat virkailijat voivat seurata oppijan tilannetta koko oppivelvollisuusiän ajan. Uusi palvelu rakennetaan virkailijan Opintopolun kokonaisuuden yhteyteen.

Ruoveden kunnan ohjausvastuulle tulevat kaikki oppivelvolliset:

- 1. Perusopetuksen jälkeen ilman opetuspaikkaa jääneet.*
- 2. TUVA-koulutuksesta valmistuneet, jotka eivät saa toisen asteen opiskelupaikkaa.*
- 3. Perusopetuksen jälkeisen koulutuksen keskeyttäneet.*
- 4. Muut: esim. kotiopetuksen piirissä olevat oppivelvolliset ja Suomeen äskettäin muuttaneet oppivelvolliset, joilla ei ole opiskelupaikkaa.*

Ruoveden kunnan ohjaus- ja valvontavastuu on kaksi kuukautta, mikäli nuori ei ole siirtynyt koulutuksen järjestäjän vastuulle. Vastuu alkaa, kun oppivelvollisen asuinkunnalle on tehty oppivelvollisuuslaissa tarkoitettu ilmoitus vailla opiskelupaikkaa olevasta tai opintonsa keskeyttäneestä oppivelvollisesta. Ruoveden kunnan ohjaus- ja valvontavastuu oppivelvollisesta päättyy, kun oppivelvollinen on aloittanut koulutuksessa ja ohjaus- ja valvontavastuu siirtyy koulutuksen järjestäjälle.

Tarvittaessa Ruoveden kunta osoittaa opiskelupaikan, mikä kuitenkin on viimesijainen vaihtoehto. Ensisijaisesti kuunnellaan oppilaan/opiskelijan toivetta. Opiskelupaikka osoitetaan lähimmästä soveltuvasta oppilaitoksesta. Ruoveden kunnalla ei ole soveltuvan koulutuksen järjestämisvelvollisuutta, joten alueellista yhteistyötä tarvitaan.

Tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen (TUVA) yhdistetään nykyiset perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen väliin sijoittuvat nivelvaiheen koulutukset: perusopetuksen lisäopetus, lukiokoulutukseen valmistava koulutus ja ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus. Uuden koulutuskokonaisuuden tavoitteena on sekä antaa valmiuksia tutkintotavoitteiseen koulutukseen hakeutumiseen ja tutkinnon suorittamiseen, että selkeyttää opiskelijan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia.

TUVA-koulutus astuu voimaan 1.8. 2022 ja se on tarkoitettu sekä oppivelvollisille että muille jatko-opintovalmiuksia tarvitseville henkilöille. Vaikeimmin vammaisille opiskelijoille tarkoitettu työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus (TELMA) säilyy nykyisellään.

Ruoveden kunnan monialainen valvonta ja ohjaus:

- Kuntaan oppivelvollisina muuttaneet,
- maahan muuttaneet,
- vailla opiskelupaikkaa jääneet oppivelvolliset (Valpaksesta ilmoitetut),
- keskeyttäjät (Valpaksesta ilmoitetut),
- kotiopetuksesta perusasteen jälkeiseen koulutukseen siirtyvät/ ilman opiskelupaikkaa jäävät,
- epäselvät.

Ruoveden kunnan matalan kynnyksen ohjauspalvelu nuorille:

Opetuspalvelut:

- Oppivelvollisuuden valvonta rekistereiden ja tietojärjestelmien avulla,
- ilman opiskelupaikkaa olevien ensikontaktointi ja kartoitus,
- oppivelvollisen ohjaaminen jatko-opintoihin,
- päätös opiskelupaikan osoittamisesta,
- päätös oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä,
- keskeyttämisen kirjaaminen Valpakseen,
- ilman opiskelupaikkaa olevan keskeytyksellä olevan ohjaaminen opintojen, jatkumiseen hyvissä ajoin ennen keskeytyksen loppumista,
- lastensuojeluilmoituksen tekemisen edesauttaminen, mikäli oppivelvollista ei määrääjassa tavoiteta,
- ilman opiskelupaikkaa olevan oppivelvollisen ja hänen huoltajansa kontaktointi ja oppivelvollisen tilanteen arviointi,
- hakeutumisen ohjaus ja tarvittaessa ohjaus muihin palveluihin, (esim. kuntoutus- ja nuorisotoimen tai sosiaali- ja terveystoimen palvelut).

Nuorisopalvelut:

- Etsivä nuorisotyö: oppivelvollisen ”tukikaveri” hakeutumisen aikana ja opintojen alkuvaiheessa - matalan kynnyksen kontaktointi vapaaehtoisuuteen perustuen.
- muut oppivelvolliselle tarjottavat palvelut ja tukimuodot

Sosiaali- ja terveyspalvelut:

- Opiskelukyvyn arviointi, elämäntilanteen arviointi,
- sote-palveluiden tarpeen tunnistaminen ja palveluohjaus,
- lapsiperheiden palvelut,

- sosiaalihojaus,
- lastensuojelu.

Lain perustelujen mukaan asuinkunnaksi katsotaan se kunta, jonka alueella oppivelvollinen tosiasiallisten olosuhteiden perusteella asuu. Tavanomaisessa tilanteessa oppivelvollisen asuinkunta on sama kuin väestötietojärjestelmään merkitty kotikuntalain mukainen kotikunta. Väestötietojärjestelmään voidaan merkitä myös henkilön tilapäinen asuinpaikka, mutta asuinkuntaa ei erikseen rekisteröidä. Asuinkunnalla on perusteluissa arvioitu olevan käytännössä paremmat edellytykset oppivelvollisen tavoittamiseen ja hänen tilanteensa selvittämiseen kuin mahdollisesti kaukana opiskelupaikkakunnasta sijaitsevalla kotikunnalla.

(Lähde: <https://www.kuntaliitto.fi/yleiskirjeet/2021/oppivelvollisuuden-laajentaminen>)

Huomioitava myös, että perusopetuksen jälkeisessä koulutuksessa:

- Tietoja ei luovuteta automaattisesti. Tietojen luovuttaja arvioi tietojen välttämättömyyden koulutuksen järjestämisen kannalta. Ensisijaisesti tietojen luovuttamiseen pyydetään opiskelijan suostumus, mutta sitä ei ole pakko saada, mikäli tiedon jakaminen on välttämätöntä.
- Kunnalla on tietojensaantioikeus, ohjaus- ja valvontavastuu.
- Ohjaus- ja valvontavastuussa olevalla koulutuksen järjestäjällä ja Ruoveden kunnalla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada tehtäviensä toteuttamiseksi välttämättömät tiedot toiselta koulutuksen järjestäjältä opiskelijahuoltotyöhön osallistuvilta tai kunnalta.
- Oppivelvollisuuden voi suorittaa myös oppisopimuskoulutuksena.
- Sanktioita voi aiheutua oppivelvollisen huoltajalle, ei oppivelvolliselle, jos oppivelvollisuuden toteuttamista laiminlyödään.
- Oppivelvollisten asuinkunnalle sekä perusopetuksen järjestäjille säädetyt uudet tehtävät rahoitetaan kuntien peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmän puitteissa. Budjettiin sisällytetään ennakkoon ja vahvistetaan toimialakohtainen käyttösuunnitelma, varaus tulee tehdä tehostettuun ohjaukseen 8. ja 9. -luokkalaisille ennakkoon ja kohdentaa tosiasiallisesti tähän tehtävään varainjaossa. Ohjaus on koulun yhteinen tehtävä.

Ruoveden perusopetuksen ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti kerran vuodessa ohjausta ja opetusta antavan henkilöstön toimesta ja tarvittaessa huoltajien ja oppilaiden kanssa.

Esimerkki:Asuinkunnan monialainen valvonta ja ohjaus

- Kuntaan oppivelvollisina muuttaneet
- Maahan muuttaneet
- Vailla opiskelupaikkaa jääneet oppivelvolliset (Valpaksesta ilmoitetut)
- Keskeyttäjät (Valpaksesta ilmoitetut)
- Kotiopetuksesta perusasteen jälkeiseen koulutukseen siirtyvät/ilman opiskelupaikkaa jäävät
- Epäselvät

Opetustoimi

- Oppivelvollisuuden valvonta rekistereiden ja tietojärjestelmien avulla
- Ilman opiskelupaikkaa olevien ensikontaktointi ja kartoitus
- Oppivelvollisen ohjaaminen Ohjaamon palveluihin
- Päätös opiskelupaikan osoittamisesta.
- Päätös oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä.
- Keskeytyksen kirjaaminen Valpakseen
- Ilman opiskelupaikkaa olevan keskeytyksellä olevan oppivelvollisen ohjaaminen Ohjaamoon hyvissä ajoin ennen keskeytyksen loppumista
- Lastensuojeluilmoituksen tekeminen, mikäli oppivelvollista ei määrääjässä tavoiteta?
- Ilman opiskelupaikkaa olevan oppivelvollisen ja hänen huoltajansa kontaktointi ja oppivelvollisen tilanteen arviointi. Hakeutumisen ohjaus ja tarvittaessa ohjaus muihin palveluihin (esim. kuntoutus-, nuorisotoimen tai sosiaali- ja terveystoimen palvelut)

LUONNOS

Nuorisotoimi

- Etsivä nuorisotyö: oppivelvollisen "tukikaveri" hakeutumisen aikana ja opintojen alkuvaiheessa – matalan kynnyksen kontaktointi vapaaehtoisuuteen perustuen
- Muut oppivelvollisille tarjottavat palvelut ja tukimuodot?

Sote

- Opiskelukyvyn arviointi, elämäntilanteen arviointi
- Sote-palveluiden tarpeen tunnistaminen ja palveluohjaus:
- Lapsiperheiden palvelut
- Sosiaali-ohjaus
- Lastensuojelu

Matalan kynnyksen ohjauspalvelu nuorille

LUKU 2 PERUSOPETUS

YLEISSIVISTYKSEN PERUSTANA

Perusopetus luo perustan oppilaiden yleissivistykselle. Kunta on velvollinen järjestämään perusopetusta alueellaan asuville oppivelvollisuusikäisille. Perusopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet nousevat perustuslaista, perusopetuslaista ja -asetuksesta, valtioneuvoston asetuksista sekä opetussuunnitelman perusteista. Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon myös velvoitteet, jotka tulevat muusta lainsäädännöstä sekä kansainvälisistä sopimuksista, joihin Suomi on sitoutunut. Perusopetus rakentuu yhteiselle arvoperustalle ja käsitykselle oppimisesta.

Perusopetuksessa noudatetaan valtakunnallisesti yhtenäisiä perusteita siten kuin perusopetuslaissa säädetään. Paikallinen opetustyö perustuu opetussuunnitelman perusteiden mukaiseen arvoperustaan. Arvoperustan toteutumista seurataan vuosittain vanhemmille ja oppilaille suunnatuissa kyselyissä. Perusopetusta ohjaa opetussuunnitelman perusteiden mukainen oppimiskäsitys, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Hän oppii asettamaan tavoitteita ja ratkaisemaan ongelmia sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Oppimiskäsityksen toteutumista seurataan ja arvioidaan oppilailta tulleen palautteen avulla säännöllisesti lukuvuosittain.

Lukuvuosittain seurataan opetussuunnitelman toteutumista. Tarvittaessa tehdään muutoksia, jotka perustuvat yhteiseen näkemykseen ja joiden katsotaan edistävän ja kehittävän oppilaiden oppimaan oppimista, työskentelyä ja käyttäytymistä lapsen ja nuoren maailmassa. Mahdolliset koulukohtaiset täydennykset kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan.

2.1 Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

2.2 Perusopetuksen arvoperusta

Ruoveden kunnan koulutuksen arvoperustan keskeinen ajatus perustuu oppilaiden tasa-arvoon ja yksilöllisyyden kunnioittamiseen. Jokaisella oppilaalla on oikeus hyvään opetukseen ja onnistumisen kokemuksiin. Koulussa ymmärretään, että aikuisten ja lasten ja nuorten roolit kouluyhteisössä ovat erilaiset. Oppilaita kasvatetaan suvaitsevaisuuteen, ennakkoluulottomuuteen ja vastuun ottamiseen itsestä ja ympäristöstä. Oppilaan tervettä itsetuntoa vahvistetaan kaikessa kasvatuksessa. Hyvät tavat ja niiden vaaliminen ovat keskeinen tapa osoittaa keskinäistä kunnioitusta ja suvaitsevaisuutta. Koulun motto tässä on "Tunne oma tilasi, anna arvo toisellekin!"

2.3 Oppimiskäsitys

Ruovedellä oppilaat nähdään aktiivisina toimijoina, joiden oppiminen tapahtuu yksilöllisesti sekä vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Oppilaan osallisuutta ja kasvua aktiiviseksi kansalaiseksi tuetaan monipuolisin ja vaihtelevin opetusjärjestelyin. Opittavana on uuden tiedon ja uusien taitojen lisäksi oppimis- ja työskentelytavat, jotka kaikki ovat elinikäisen

oppimisen ja oppimaan oppimisen välineitä. Oppiminen nähdään kaikissa sen muodoissa aktiivisena ja päämääräsuuntautuneena prosessina, joka sisältää itsenäistä ja yhteistä ongelmanratkaisua. Se on tilannesidonnaista toimintaa, jonka kautta oppilaalle avautuu mahdollisuuksia ymmärtää kulttuuria ja kulttuurin sisältämiä merkityksiä sekä osallistua yhteiskunnan toimintaan sen täysvaltaisena jäsenenä. Oppilaan monipuoliset TVT-taidot ja hyvä medialukutaito on merkittävä tekijä pyrittäessä kohti elinikäistä oppimista. Oppimista tuetaan varhaisella tuella ja puuttumisella. Opettajan tehtävä on tukea kaikessa oppilaan oppimisprosessissa.

2.4 Paikallisesti päätettävät asiat

Kuvattu luvuissa 2, 2.2 ja 2.3.

LUKU 3 PERUSOPETUKSEN TEHTÄVÄ JA YLEISET TAVOITTEET

3.1 Perusopetuksen tehtävä

Ruovedellä nähdään perusopetuksella olevan kaksi päätehtävää: opetus ja kasvatus. Näiden rinnalla korostetaan myös koulun yhteiskunnallista ja kulttuurista tehtävää. Perusopetus on tarkoitettu kaikille lapsille ja nuorille ja oppijan yksilöllisiin tarpeisiin vastataan joustavalla ja kohdallisella pedagogiikalla. Lapsen koulupolku alkaa Ruovedellä esikoulusta jatkuen perusopetuksen kautta toisen asteen koulutukseen ja korkea-asteen koulutuksen, mikäli niin halutaan.

Perusopetuksessa opitaan kohtaamaan muutostarpeita avoimesti, arvioimaan niitä kriittisesti ja ottamaan vastuuta tulevaisuutta rakentavista valinnoista. Perusopetuksen globaalikasvatus luo osaltaan edellytyksiä oikeudenmukaiselle ja kestäväälle kehitykselle YK:n asettamien kehitystavoitteiden suuntaisesti.

3.2 Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet

3.3 Tavoitteena laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Siihen, miten oppilaat käyttävät tietojaan ja taitojaan, vaikuttavat oppilaiden omaksumat arvot ja asenteet sekä tahto toimia. Laaja-alaisen osaamisen lisääntynyt tarve nousee ympäröivän maailman muutoksista. Ihmisenä kasvamisen, opiskelu, työnteke sekä kansalaisena toimiminen nyt ja tulevaisuudessa edellyttävät tiedon- ja taidonalat ylittävää ja yhdistävää osaamista.

Arvot, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan osaamisen kehittymiselle. Kukin oppiaine rakentaa osaamista oman tiedon- ja taidonalansa sisältöjä ja menetelmiä hyödyntäen. Osaamisen kehittymiseen vaikuttavat sekä ne sisällöt, joiden parissa työskennellään, että erityisesti se, miten työskennellään ja miten oppijan ja ympäristön vuorovaikutus toimii. Oppilaille annettava palaute sekä oppimisen ohjaus ja tuki vaikuttavat etenkin asenteisiin, motivaatioon ja tahtoon toimia.

Ruovedellä laaja-alaista osaamista kehitetään opetussuunnitelman perusteiden mukaisin teemoin (L1-L7):

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Monilukutaito (L4)

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Opetushenkilöstö huolehtii laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumisesta noudattaessaan vuosiluokkakohtaista opetussuunnitelmaa, jossa laaja-alaisen osaamisen tarkemmat tavoitteet on määritelty.

3.4 Paikallisesti päätettävät asiat

Ks. Luku 3.3.

LUKU 4 YHTENÄISEN PERUSOPETUKSEN TOIMINTAKULTTUURI

4.1 Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen

Ruovedellä nähdään koulun toimintakulttuuri ja sen jatkuva kehittäminen kaikkein merkittävimpänä koko työyhteisön työhyvinvointiin liittyvänä tekijänä. Toimintakulttuurin kehittäminen perustuu jatkuvaan opettajien väliseen ammatilliseen dialogiin, mutta myös opettajien ja oppilaiden sekä opettajien ja vanhempien väliseen yhteistyöhön.

Työyhteisön ilmapiiri on avoin ja koulutyötä johdetaan jaetun johtajuuden periaatteella, jolloin kaikilla työyhteisön jäsenillä tulee olla yhtenäiset mahdollisuudet, oikeudet ja velvollisuudet osallistua omaa työtä koskevaan päätöksentekoon sekä vastuunkantoon. Avoimuus ja päätöksenteon läpinäkyvyys korostuvat tässä johtamisstrategiassa.

Ruovedellä koulun toiminta on oppivan organisaation toimintaa; se arvioi jatkuvasti toimintaansa keräämällä säännöllisesti palautetta sidosryhmiltään ja muuttamalla joustavasti tarpeen mukaan käytäntöjään. Aikuisten esimerkki ohjaa kaikessa koulun kasvatustehtävää. Oppiva organisaatio osallistaa toimintansa suunnitteluun kaikki sen jäsenet.

Turvallisuus koulupäivän aikana sekä oppilaiden kesken on kaiken toiminnan lähtökohta.

4.2 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

4.2.1 Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

4.2.2 Hyvinvointi ja turvallinen arki

4.2.3. Liikunnallisen elämäntavan edistäminen

Koulupäivien aikana liikunnallista elämäntapaa edistävät oppituntien toiminnallisuutta vahvistavat pedagogiset ratkaisut, erilaisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen, liikuntavälineiden monipuoliset käyttömahdollisuudet sekä liikkumista edistävät ratkaisut välitunneilla, siirtymätilanteissa ja koulun yhteisissä tilaisuuksissa. Liikunnallista elämäntapaa edistetään myös aamu- ja iltapäivätoiminnassa, kerho- ja harrastustoiminnalla, koulumatka- ja kuljetusjärjestelyillä sekä huomioimalla monipuoliset liikkumisen edellytykset koulujen ja niiden toimintaympäristöjen rakentamisessa ja käyttömahdollisuuksissa. Liikunnallisen elämäntavan edistämistä suunniteltaessa ja siihen liittyvissä järjestelyissä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus, oppilaiden tasa-arvoinen ja yhdenvertainen oikeus osallistumiseen sekä oikeus turvalliseen opiskelu-ympäristöön. Liikunnallisen elämäntavan edistämiseen perusopetuksessa kuuluu yhteistyö oppilaiden, kotien ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Liikunnallinen elämäntapa tuodaan oppitunneille ja välitunneille mukaan. Opettajia kannustetaan hyödyntämään koulujen lähiympäristöjä monipuolisesti opetuksessaan. Oppilaat menevät pääsääntöisesti ulos välitunneilla. Heille järjestetään mahdollisuuksien mukaan ohjattua välituntiliikuntaa sisällä tai ulkona. Monipuoliseen liikkumiseen kannustavaa välituntivälineistöä hankitaan riittävästi sekä välituntiliikunnan ohjaajien koulutuksia järjestetään tarpeen mukaan. Perheitä kannustetaan koulumatkaliikkumiseen. Tämä huomioidaan myös opetussuunnitelmaan kuuluvassa liikennekasvatuksessa. Liikunnallinen elämäntapa huomioidaan aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Myös näissä toiminnoissa huomioidaan oppilaiden yksilölliset haasteet ja tarpeet. Oppilaiden tasavertaista mahdollisuutta liikunnallisen elämäntavan toteuttamiseen mahdollistetaan monipuolisella kerhotoiminnalla. Kerhotoiminnan järjestämiseen osallistuu koulun lisäksi koulun ulkopuoliset toimijat

4.2.4 Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely

4.2.5 Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

4.2.6 Osallisuus ja demokraattinen toiminta

4.2.7 Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

4.2.8 Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

4.3 Oppimisympäristöt ja työtavat

4.3.1 Oppimisympäristöt

Oppimisympäristöjen kehittämisen tavoitteena on, että oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monipuolisen ja joustavan kokonaisuuden. Esteettömillä oppimisympäristöillä voidaan tukea oppimisen ja koulunkäynnin edellytyksiä ja oppilaille tarjottavaa tukea. Kehittämisessä otetaan huomioon eri oppiaineiden erityistarpeet. Oppimisympäristöjen tulee tarjota mahdollisuuksia luoviin ratkaisuihin sekä asioiden tarkasteluun ja tutkimiseen eri näkökulmista. Lisäksi oppimisympäristöjen kehittämisessä ja valinnassa otetaan huomioon, että oppilaat oppivat uusia tietoja ja taitoja myös koulun ulkopuolella.

Edellä mainitut tavoitteet saavutetaan koulun lähiympäristöä monipuolisesti hyödyntämällä sekä tekemällä säännöllistä yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa. Opetuksen eheyttämistä liikunnallisen elämäntavan osalta toteutetaan luontaisena osana koulupäivää. Opettajien ja oppilaiden kokemuksia opetustiloista, välituntialueista ja koulun toimintakulttuurista kartoitetaan säännöllisesti tehtävillä hyvinvointiprofiileilla. Opettajat arvioivat toimintakulttuuria vuosittain tehtävien lukuvuosiarviointien yhteydessä.

Ruovedellä lisätään luokahuoneen ulkopuolista opetusta. Tällä pyritään monipuolistamaan perinteistä luokahuoneopetusta ja -oppimista sekä hyödyntämään paikallisia maantieteellisiä mahdollisuuksia (esim. Pirkan Taival, Helvetinjärven luonnonpuisto, Siikaneva jne.) ja toisaalta liittämään ns. informaaliset oppimisympäristöt (kirjasto, yritykset ja yhteisöt, seurakunta, Honkalan palvelutalo jne.) luonnikkaaksi yhteistyöverkostoksi, jolle monipuolinen kasvatus ja koulutus voidaan rakentaa.

Koulun fyysisiä tiloja hyödynnetään monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti ja niiden viihtyisyyttä parannetaan. Oppilaat osallistetaan monipuoliseen suunnittelutyöhön.

Perusopetuksen osalta pyritään luomaan kokonaisia koulupäiviä niin, että myös harrastustoimintaa liitetään koulukyytien väliin. Näin mahdollistetaan myös pitkämatkalaisten lasten ja nuorten monipuoliset harrastusmahdollisuudet.

4.3.2 Työtavat

Työtapojen valinnan lähtökohtana ovat opetukselle ja oppimiselle asetetut tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Työtapojen vaihtelu tukee ja ohjaa koko opetusryhmän ja jokaisen oppilaan oppimista. Opetuksessa käytetään eri ikäkausiin sekä erilaisiin oppimistilanteisiin soveltuvia työtapoja. Työtapojen ja arviointimenetelmien monipuolisuus antaa oppilaalle mahdollisuuden osoittaa osaamistaan eri tavoin. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota myös sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Monipuoliset työtavat tuovat oppimiseen iloa ja onnistumisen kokemuksia sekä tukevat eri ikäkausille ominaista luovaa toimintaa. Kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat sekä eri aistien käyttö ja liikkuminen lisäävät oppimisen elämyksellisyyttä ja vahvistavat motivaatiota. Motivaatiota vahvistavat myös työtavat, jotka tukevat itseohjautuvuutta ja ryhmään kuulumisen tunnetta. Draamatoiminta sekä muut taiteelliset ilmaisukeinot edistävät oppilaiden kasvua itsensä tunteviksi, itsetunnon tunteiksi ja luoviksi ihmisiksi. Tällöin oppilaat pystyvät ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja toimimaan rakentavassa vuorovaikutuksessa erilaisten ihmisten ja ryhmien kanssa. Työtapojen valinnalla voidaan tukea myös yhteisöllistä oppimista, jossa osaamista ja ymmärrystä rakennetaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa rooleissa, jakamaan tehtäviä keskenään ja olemaan vastuussa sekä henkilökohtaisista että yhteisistä tavoitteista.

Työtapojen valinnassa otetaan huomioon eri oppiaineiden ominaispiirteet sekä laaja-alaisen osaamisen kehittäminen. Oppiaineille ominaisten työtapojen käyttö edistää sekä jäsentyneiden tietorakenteiden muodostumista että taitojen omaksumista. Oppimisen kannalta tärkeitä ovat tiedon hankkimisen, käsittelyn, analysoimisen, esittämisen, soveltamisen, yhdistelemisen, arvioinnin ja luomisen taidot. Tutkiva ja ongelmalähtöinen työskentely, leikki, mielikuvituksen käyttö ja taiteellinen toiminta edistävät käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista, kriittistä ja luovaa ajattelua sekä taitoa soveltaa osaamista.

Opetuksen eriyttäminen ohjaa työtapojen valintaa. Eriyttäminen perustuu oppilaantuntemukseen ja on kaiken opetuksen pedagoginen lähtökohta. Se koskee opiskelun

laajuutta ja syvyyttä, työskentelyn rytmiä ja etenemistä sekä oppilaiden erilaisia tapoja oppia. Eriyttäminen perustuu oppilaan tarpeille ja mahdollisuuksille suunnitella itse opiskeluaan, valita erilaisia työtapoja ja edetä yksilöllisesti. Työtapojen valinnassa otetaan huomioon myös oppilaiden väliset yksilölliset ja kehitykselliset erot. Eriyttämällä tuetaan oppilaan itsetuntoa ja motivaatiota sekä turvataan oppimisen rauhaa. Eriyttämisellä myös ehkäistään tuen tarpeen syntymistä.

4.4 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Ruovedellä opetuksen eheyttämistä pidetään tärkeänä osana perusopetuksen yhtenäisyyttä tukevaa toimintakulttuuria. Eheyttämisen tavoitteena on tehdä mahdolliseksi opiskeltavien asioiden välisten suhteiden ja keskinäisten riippuvuuksien ymmärtäminen. Se auttaa oppilaita yhdistämään eri tiedonalojen tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojään ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Eheyttämisen kautta koulupäivien sisään luodaan pysyviä käytäntöjä, joihin luokka-asteet osallistuvat eri tavoin:

- kestävän kehityksen toimintaperiaatteet kaikkeen koulutyöhön*
- oppilaiden systemaattinen osallistaminen heitä koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon*
- yhteisöllisyyden ja hyvien tapojen merkityksen korostaminen työhyvinvoinnin edistäjänä niin oppilaiden kuin aikuistenkin arjessa*
- koulupäivän kokonaisvaltaisen turvallisuuden lisääminen*
- yrittäjyyskasvatus opetuksen monipuolistajana*

Eheyttämistä toteutetaan Ruovedellä myös kaikille yhteisillä teemapäivillä tai teemaviikoilla. Opettajien ja oppiaineiden välistä yhteistyötä lisätään sekä alakoulun sisällä, yläkoulun sisällä, että ala- ja yläkoulun välillä.

Ruoveden kunnassa koulut päättävät itse monialaisten oppimiskokonaisuuksien järjestämisestä ajankohtien ja vuosittain vaihtuvien teemojen osalta. Koulut kirjaavat monialaisten oppimiskokonaisuuksiin liittyvät asiat lukuvuosisuunnitelmiinsa. Monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Monialaiset oppimiskokonaisuudet ovat oppilailla osa lukuvuoden opintoja ja niitä arvioidaan osana oppiaineiden arviointia. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien arviointi ja kehittäminen on osa koulun lukuvuosittaista toiminnan arviointia.

4.5 Paikallisesti päätettävät asiat

Ks. Luvut 4.1, 4.2, 4.3 ja 4.4.

LUKU 5 OPPIMISTA JA HYVINVOINTIA EDISTÄVÄ KOULUTYÖN JÄRJESTÄMINEN

5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä

Arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri ilmenevät koulutyön käytännön järjestämisessä. Järjestämisen tulee edistää kasvatukselle ja opetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja perusopetuksen tehtävän toteuttamista. Järjestämisellä luodaan edellytykset oppilaiden hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle sekä huolehditaan kouluyhteisön sujuvasta toiminnasta ja yhteistyöstä. Koulutyön käytännöt edistävät myös kestävä elämäntapaa.

Lähtökohtana on yhteinen vastuu ja huolenpito jokaisen hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluvat koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta. Koulutyön järjestämisessä otetaan huomioon kaikkien oppilaiden tarpeet, edellytykset ja vahvuudet. Huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävä yhteistyö tukee tässä onnistumista.

Opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, opiskeluhoolto ja tuki kaikkina koulupäivinä sekä turvallinen oppimisympäristö ovat jokaisen oppilaan oikeus. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaan oikeudet toteutuvat ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle koulutyölle. Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjauksen, opiskeluhoollon ja tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuista kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tähän sisältyy myös ongelmien ja poissaolojen suunnitelmallinen ennaltaehkäisy sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista. Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ja didaktisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan.

Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen. Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetukselliseen ja oppilashuollolliseen tukeen toteutuu. Tämä edellyttää vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti opiskeluhoollon henkilöstön kanssa tehtävää yhteistyötä.

Oppilailla on kouluyhteisön jäsenenä oma vastuunsa. Se ilmenee säännöllisenä osallistumisena koulutyöhön, reiluna ja arvostavana suhtautumisena koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattamisena. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovituista tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä. Laki velvoittaa oppilaan osallistumaan perusopetukseen ja suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti. Oppilaan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Vapautus opetukseen

osallistumisesta voidaan myöntää oppilaalle vain tilapäisesti erityisestä syystä. Koti ja koulu yhdessä ohjaavat oppilaita toimimaan lain edellyttämällä tavalla ja tukevat oppilaita näiden ponnisteluissa. Koulun tehtävänä on puuttua suunnitelmallisesti poissaoloihin ja auttaa oppilaita onnistumaan koulutyössään.

Hyvän ja turvallisen koulupäivän tavoitteena on tukea oppilaan kasvua, kehitystä ja oppimista. Jokainen koulun aikuinen osallistuu oppilaiden hyvinvoinnin edistämiseen. Koulujen yhteiset järjestyssäännöt ohjaavat ja tukevat koulun arkea. Yhteisöllisyys luo turvallisuutta ja helpottaa oppilaiden yksilöllistä huomioimista ja varhaista puuttumista mahdollisiin ongelmatilanteisiin yhdessä huoltajien kanssa.

Kiinteä yhteistyö kotien, koulujen, esiopetuksen ja muiden toimijoiden kanssa tukee hyvän ja turvallisen koulun toimintaa. Oppilashuollon palveluntarjoajat yhdessä koulun henkilökunnan kanssa huolehtivat ja edistävät oppilaiden hyvinvointia. Opiskeluhoitotyön ohjausryhmä ja yksikkökohtaiset yhteisölliset opiskeluhoitoryhmät suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat yhteisöllisen opiskeluhoollon ja kouluyhteisön hyvinvoinnin toteutumista sekä kouluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta.

Erilaisia uhka- ja vaaratilanteita varten jokaiseen yksikköön on laadittu vuosittain päivitettävät pelastus- ja kriisisuunnitelmat. Poistumis- ja/tai suojautumisharjoituksia järjestetään vähintään kerran lukuvuodessa.

Koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma tukee oppilaan hyvinvointia ja turvallisen koulupäivän toteutumista. Suunnitelman avulla pyritään tunnistamaan syrjinnän muotoja ja löytämään keinoja puuttua niihin. Lähtökohtana on oppilaiden kokemusten ja näkemysten kuuleminen. Konkreettiset toimenpiteet ja kehittämiskohteet tasa-arvon edistämiseksi valitaan näiden havaintojen perusteella. Toimenpiteiden vaikutuksia arvioidaan säännöllisin väliajoin.

Ruoveden kunnan peruskouluilla on oppilaista muodostuvat koulukohtaiset oppilaskunnat ja niitä edustavat hallitukset. Oppilaskunnan tehtävänä on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista yhteistyössä koulun johdon, opettajien ja muun henkilökunnan tuella.

Kodin ja koulun yhteistyön tavoitteena on tukea oppilaan kasvua ja kehitystä sekä huolehtia siitä, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Avoin ja tasavertainen kasvatuskumppanuus tukee oppilaan hyvinvointia ja edistää oppimista.

Ruoveden esi- ja perusopetuksessa käytetään oppilaiden, huoltajien ja koulun väliseen yhteydenpitoon Wilma-järjestelmää. Kodin ja koulun yhteistyötä järjestetään yhteisö-, luokka- ja yksilötasolla. Yhteistyömuotoja täsmennetään yksikkökohtaisissa lukuvuosisuunnitelmissa ja niistä tiedotetaan erilaisissa tiedotteissa.

5.2 Yhteistyö

5.2.1 Oppilaiden osallisuus

Oppilaat osallistuvat oman kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. He saavat kokemuksia kuulluiksi ja arvostetuiksi tulemisesta yhteisön jäsenenä. Yhteisö kannustaa demokraattiseen vuoropuheluun ja osallistumiseen sekä luo niille toimintatapoja ja rakenteita. Oppilaskuntatoiminta tarjoaa yhden tärkeän väylän oppilaiden osallistumiselle. Muut toimintamuodot kuten tukioppilas- ja kummitoiminta, vapaaehtoistyö tai erilaiset kestävän kehityksen toiminnot täydentävät sitä. Samalla ne vahvistavat yhteistyötä ja vuorovaikutusta koko kouluyhteisössä. Yhteistyö eri hallinnonalojen, seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa syventää käsityksiä yhteiskunnasta ja kansalaisyhteiskunnassa toimimisesta. Yhteydet eri maissa toimivien koulujen kanssa lisäävät globalisoituneessa maailmassa toimimisen taitoja.

5.2.2 Kodin ja koulun yhteistyö

Kodin ja koulun välinen yhteistyö noudattaa opetushallituksen ohjeita.

Ruovedellä pyritään tukemaan lapsen ja nuoren tervettä kasvua ja oppimista hyvällä vuorovaikutuksella huoltajien kanssa. Toimiva kasvatuskumppanuus lisää oppilaantuntemusta ja auttaa yhdessä toimimaan oppilaan parhaaksi.

Sähköinen yhteydenpitojärjestelmä Wilma on arjen yhteydenpitoväline. Sen välityksellä sekä koti että koulu voivat tiedottaa oppilaan koulunkäyntiin liittyvistä asioista (lukujärjestys, poissaolot, kokeet, muu oppimispalaute, tapahtumat jne.).

Tiedottaminen: Kouluasioissa tiedottaminen tapahtuu pääosin Wilman ja koulujen kotisivujen avulla.

Ruovedellä opetus on avointa, ja huoltajat voivat halutessaan tulla seuraamaan opetusta. Opettajat tapaavat säännöllisesti huoltajia ja syyslukukauden päätteeksi opettaja käy huoltajien kanssa arviointikeskustelun lapsen/nuoren opinnoissa etenemisestä.

Tapaamiset: Luokkakohtaiset vanhempainillat, keskustelumahdollisuudet (vanhempainvartit), arviointikeskustelut, oppilaskohtaisten tuen suunnitelmien päivitykset. Myös asiantuntijapalveluita hyödynnetään kodin ja koulun välisissä yhteisissä tilaisuuksissa.

Nivelvaiheet: Tulevien 1. luokkalaisten vanhemmille järjestetään esiopetusvuoden keväällä vanhempainilta/mahdollisuus tutustua koulun käytänteisiin. Myös siirryttäessä syyslukukaudella alakoulusta yläkouluun vanhemmille järjestetään vanhempainilta.

Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta. Hänen on myös huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Perusopetuslain mukaan oppivelvollisuuden voi suorittaa joko siten, että oppilas osallistuu opetukseen tai saa muulla tavalla perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan opetuksesta ja kasvatuksesta kouluyhteisön jäsenenä.

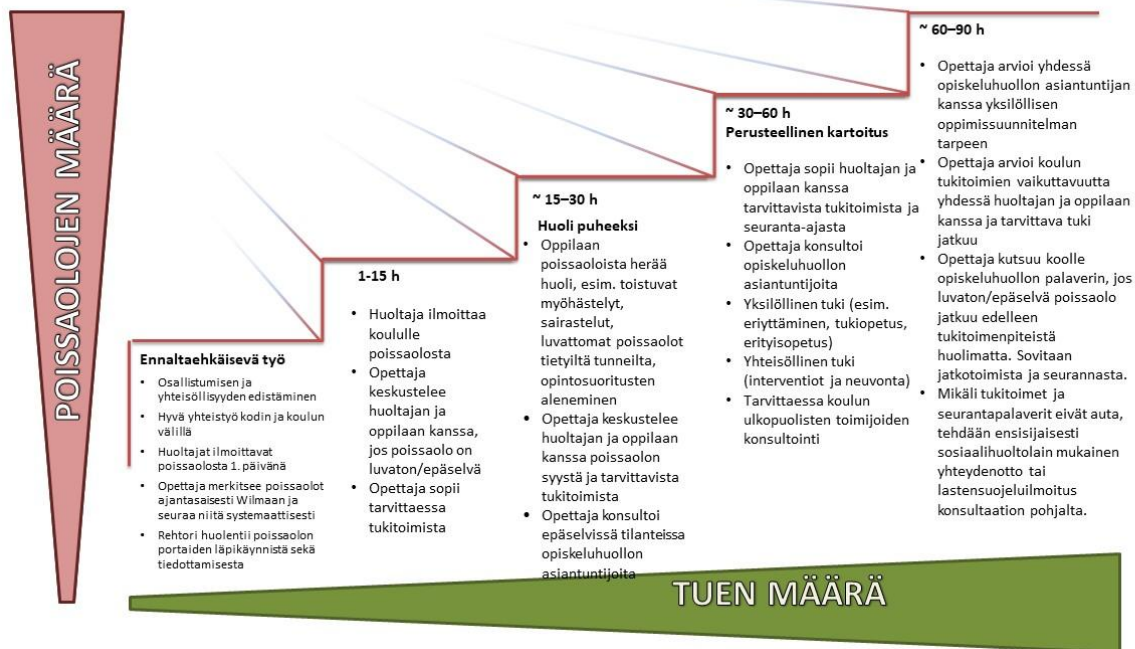
Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus sekä tiedon ja tuen tarpeet. Yhteistyön onnistumiseksi tarvitaan koulun henkilöstön aloitteellisuutta ja henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa sekä muutoin monipuolista viestintää. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla.

Voidakseen huolehtia kasvatustehtävästään huoltajan tulee saada tietoa lapsensa oppimisen ja kasvun edistymisestä sekä mahdollisista poissaoloista.

Oppimisen kannalta kouluun kiinnittyminen ja säännöllinen läsnäolo koulussa on tärkeää. Poissaoloilla voi olla monenlaisia seurauksia oppimiseen ja lapsen ja nuoren hyvinvointiin. Ruoveden kouluilla on käytössä toimintamalli oppilaiden poissaolojen ehkäisemiseksi, suunnitelmalliseksi seuraamiseksi ja poissaoloihin puuttumiseksi. Ruovedellä kaikki koulut noudattavat kunnallista poissaoloihin puuttumisen mallia. Kouluissa ennaltaehkäistään poissaoloja kouluyhteisöjen hyvinvointia ja turvallisuutta tukevalla työllä, varhaisella puuttumisella ja tarvittaessa kohdennetulla, yksilökohtaisella tuella.

Opettajat seuraavat oppilaiden poissaoloja koulusta ja oppitunneilta. Järjestyssäännöissä on oma kohtansa poissaoloista. Jos oppilas sairastuu ja on poissa koulusta, vanhempien pitää ilmoittaa siitä koululle. Ilmoitus tehdään Wilmassa ja tarvittaessa poissaoloon voi kirjata lisäselvityksiä. Poissaoloilmoituksen voi tehdä myös puhelimitse/tekstiviestillä tai sähköpostilla. Ennalta tiedetyistä poissaoloista tehdään lupa-anomus opettajalle/rehtorille hyvissä ajoin. Sähköinen lupa-anomus löytyy Wilmasta. Poissaoloihin puututaan ja niitä seurataan ao. porrasmallin mukaisesti, josta selviää myös vastuutahot.

TUKITOIMET – OPPILAIKEN KOULUPOISSAOLOT

Lisäksi huoltajan kanssa keskustellaan opetuksen järjestämisen keskeisistä asioista, kuten opetussuunnitelmasta, oppimisen tavoitteista, oppimisympäristöistä ja työtavoista, oppimisen tuesta ja opiskeluhoon, arvioinnista ja todistuksista sekä opiskeluun liittyvistä valinnoista ja lukuvuoden erilaisista tapahtumista. Kannustavat ja oppilaan oppimista ja kehitystä myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Säännöllisen palautteen avulla huoltaja voi osaltaan tukea lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Erityisen tärkeää yhteistyö on oppilaan koulupolun nivelvaiheissa sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa. Henkilökohtaisten ja ryhmätapaamisten lisäksi yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

5.2.3 Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa

Ruovedellä on laadittu erillinen Esiopetussuunnitelma sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma, kirjastoyhteistyösuunnitelma, kulttuurikasvatussuunnitelma sekä ohjeita opetushenkilöstölle. Em. suunnitelmassa kuvataan yhteistyö eri tahojen kanssa sekä sisäinen yhteistyö.

5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatuskeskustelua ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatuskeskustelussa ja kurinpitotoimissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa.

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi tai hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi. Kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen ovat kurinpitotoimia.

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle oppilashuollon palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen. Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä 36 h §:ssä tarkoitettuna oppilashuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen.

Oppilaalle tehdään suunnitelma palaamisen tukemiseksi. Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon, kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle ja oppilaan määräaikaista erottamista

on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Opetuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon teon laatu sekä oppilaan ikä ja kehitystaso. Ennen kurinpitotoimesta päättämistä on oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Muista 36 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi koulun sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Määräaikaisesta erottamisesta ja kirjallisesta varoituksesta tulee antaa päätös, ja muut 36 §:ssä tarkoitetut toimenpiteet tulee kirjata.

Opetuksen järjestäjän tulee järjestää opetus, joka estää määrääjäksi erotetun oppilaan jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan.

Oppilaalle ja oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on varattava tilaisuus osallistua tässä momentissa tarkoitetun opetussuunnitelmaan perustuvan henkilökohtaisen suunnitelman laatimiseen. Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty kurinpitotoimi tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja enintään seuraavaksi työpäiväksi, järjestetään tarvittava oppilashuolto. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa, kun hänet on poistettu luokahuoneesta, muusta tilasta tai koulun tilaisuudesta tai kun oppilaan opetukseen osallistuminen on evätty jäljellä olevan ja sitä seuraavan työpäivän ajaksi.

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatuskeskustelujen ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun. Yhteistyö huoltajien ja muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

Ruoveden kunnan peruskouluilla on käytössään kasvatuskeskustelujen ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva erillinen suunnitelma, joka on opiskeluhuoltosuunnitelman liitteenä. Sen tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnitelma tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista. Kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten toimien yhteydessä tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa ja eri vaiheet kirjataan Wilma-järjestelmään. Kasvatuskeskusteluissa ja kurinpidollisissa toimissa on huomioitava tiedottaminen.

Tavoitteet oppilaan kannalta:

- oppilaan vastuu itsestä ja muista kasvaa*
- oppilas huomioi käyttäytymisellään muut oppilaat*
- oppilas ymmärtää ja kunnioittaa koulun sääntöjä*
- oppilas ymmärtää tekojensa seuraamukset*
- oppilas etsii oikeaa toimintamallia eri tilanteisiin*

Oppilaalle tulee välittyä tunne, että hänestä huolehditaan, häntä kuunnellaan ja hänet otetaan vakavasti. Kasvatuskeskusteluissa ja kurinpidollisissa keinoissa ja niiden toteuttamisessa noudatetaan seuraavia periaatteita:

- Ojentamisen ja kurinpidon tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttyihin ja objektiivisiin syihin. Asian käsittely on puolueetonta ja objektiivisesti perusteltua.*
- Samanlaisista teoista tulee määrätä samanlaisia ojentamiskeinoja ja kurinpitokeinoja.*
- Kasvatuskeskustelut ja kurinpitokeinot ovat ankaruudeltaan oikeassa suhteessa rangaistavaan tekoon tai laiminlyönnin moitittavuuteen. Rikkomuksesta ei saa käyttää ankarampaa rangaistusta kuin on tarpeen.*
- Yksilö voi luottaa toiminnan oikeellisuuteen, virheettömyyteen sekä pysyvyyteen kasvatuskeskusteluissa ja kurinpitokeinoissa.*

Jos oppilaan oikeus opetukseen on evätty, tekee luokanopettaja/luokanvalvoja/erityisopettaja/erityisluokanopettaja yhteistoiminnassa huoltajan ja oppilaan kanssa suunnitelman oppilaan palaamiseksi opetukseen.

5.4 Opetuksen järjestämistapoja

5.4.1 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa opiskellaan oppiainejaon sijaan toiminta-alueittain. Oppilaalla on ensisijainen oikeus opiskella oppiaineittain. Toiminta-alueittain järjestettävään opetukseen siirrytään vasta, kun oppilas ei oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi eikä tukitoimista tai oppimäärien rajaamisesta huolimatta pysty opiskelemaan oppiaineittain.

Toiminta-alueita ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot.

Toiminta-alueittain järjestettävän opetuksen tavoitteena on tukea ja vahvistaa oppilaan toimintakykyä sekä opettaa tietoja ja taitoja, joiden avulla hän suoriutuu mahdollisimman itsenäisesti elämästään. Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa huomioidaan oppilaiden osallisuuden ja itsemääräämisoikeuden aktiivinen tukeminen sekä kouluyhteisön jäsenenä toimiminen. Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa hyödynnetään kaikkia koulupäivän tilanteita, kuten siirtymätilanteita, ruokailutilanteita, välitunteja, oppitunneita, päivittäin toistuvia rutiiniaskeleita sekä retkiä ja teemapäiviä. Opetuksen toteuttamisessa eri toiminta-alueiden opetuksen sisältöjä voidaan yhdistää. Opetustilanteissa eri toiminta-alueiden oppilaskohtaiset tavoitteet yhdistyvät saumattomaksi kokonaisuudeksi ja edistävät uusien taitojen oppimista. Taitojen kehittymisellä tarkoitetaan oppilaan edistymistä taidoissaan ja käyttäytymisessään, ohjauksen tarpeen vähenemistä tai muuttumista sekä uusien taitojen oppimista.

Toiminta-alueet voivat sisältää jonkin yksittäisen oppiaineen sekä soveltuvin osin laaja-alaisen osaamisen ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteita ja sisältöjä. Oppilas voi harjoitella oppiainekohtaisia taitoja mutta mikäli hänen suunnitelmassaan on paljon eri oppiaineiden sisältöjä, on aiheellista pohtia, olisiko hänen etunsa mukaista opiskella perusopetuksessa oppiaineittain.

Oppilaan oppilaskohtaiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä opinnoissa eteneminen ja oppilaan oppimisen arvioinnin periaatteet kuvataan oppilaskohtaisessa tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa kullekin toiminta-alueelle. Suunnitelmassa kuvataan myös oppilaan oppimista tukevat pedagogiset ratkaisut. Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa oppilaskohtaisessa tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Toiminta-alueittain järjestettävään opetukseen sisältyy oppilaanohjausta, tarvittaessa tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8–9 ja työelämään tutustumista vuosiluokilla 7–9, mikäli se on oppilaan toimintakyvyn ja edun mukaista. Työelämään tutustuminen voidaan toteuttaa esimerkiksi eri ammattialoihin, työpaikkoihin, tuettuun asumiseen, päivätoimintaan tai opiskelualoihin tutustumalla.

Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa olevan oppilaan oppimisen tavoitteet määritellään toiminta-alueittain. Oppilaalle asetettavien tavoitteiden tulee olla hänelle

saavutettavissa olevia, realistisia ja mielekkäitä. Tavoitteet asetetaan siten, että oppilas pystyy näyttämään osaamisensa sekä huomaamaan oman kehityksensä. Tavoitteiden laatimisessa huomioidaan oppilaan yksilölliset tarpeet ja vahvuudet sekä motivaatio ja toimintakyvyn tukeminen. Tavoitteet kohdistuvat oppilaan osaamisen ja oppimisen vahvistamiseen.

Opettaja on vastuussa oppilaan opettamisesta ja työjärjestyksen mukaisesta koulupäivästä. Toiminta-alueittaiset tavoitteet, opetuksen sisällöt ja oppilaskohtaisen tuen toteutuminen suunnitellaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Lisäksi tehdään opettajien keskinäistä ja oppilaan kanssa työskentelevän muun henkilöstön välistä yhteistyötä sekä monialaista yhteistyötä opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten ja muiden asiantuntijoiden kanssa. Oppimista tukeva kuntoutus suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä kuntoutuksen ammattilaisten kanssa. Kuntoutusta toteuttavat kuntoutuksen asiantuntijat.

Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa oppilaan vuosiviikkotuntimäärä on sama kuin vastaavalla luokka-asteella oppiaineittain opiskelevan oppilaan vuosiviikkotuntimäärä.

Toiminta-alueittain järjestettävästä opetuksesta tehdään perusopetuslain mukainen tukea koskeva hallintopäätös. Päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä muut mahdolliset tiedot ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset. Opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta hänen ikänsä ja kehitystasonsa huomioiden sekä oppilaan huoltajaa tai laillista edustajaa ennen päätöksen tekemistä.

Motoriset taidot

Motoristen taitojen oppimisen lähtökohtana ovat oppilaan toimintakyky, havaintomotoriset taidot ja motoriset perustaidot sekä niiden kehittyminen. Motoriset taidot kehittyvät vaiheittain toistojen ja harjoittelun avulla edistään samalla havaintomotoristen taitojen ja kehon hahmottamisen, karkeamotoristen taitojen ja hienomotoristen taitojen oppimista. Motoristen taitojen kehitymisellä tarkoitetaan muutosta oppilaan motorisessa toimintakyvyssä ja motorisissa taidoissa.

Motoristen taitojen opetuksessa hyödynnetään arjen tilanteita, perusopetuksen oppimisympäristöä sekä monipuolisia ja turvallisia ympäristöjä. Myönteiset liikuntakokemukset lisäävät osallisuutta ja auttavat oppilasta saamaan liikkumisen sekä lihaskunnan ja tasapainon harjoittelun miellyttäväksi ja innostavaksi osaksi arkeaan. Kehittyvät havaintomotoriset taidot edistävät samalla oppilaan motoristen perustaitojen oppimista. Motoristen taitojen hallinta tukee oppimista ja oppilaan omatoimisuutta sekä osallisuutta ja jaksamista.

Motorisia taitoja harjoitellaan luontevasti osana muita toiminta-alueita. Oppilaan omaa toimintaa ja mahdollisuutta osallistumiseen tuetaan ja vahvistetaan sekä luodaan hänelle mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin. Opetuksen tavoitteet ja sisällöt muodostuvat oppilaan yksilöllisestä tilanteesta, taidoista ja vahvuuksista. Oppilaan ohjauksen ja avustuksen tarve huomioidaan opetuksen suunnittelussa ja opetusmateriaalin tai välineiden valinnassa.

Oppilaskohtaiseen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan kirjataan opetuksen sisältöjen ja tavoitteiden lisäksi mahdollisten apuvälineiden tarve ja hyödyntäminen.

Tavoitteet

Opetuksen tavoitteiden perustana on oppilaan fyysinen toimintakyky. Opetuksen tavoitteena on, että oppilas saavuttaa itsenäisen elämän kannalta hänen toimintakykyään tukevat motoriset taidot. Tavoitteena on, että oppilas löytää motoristen taitojen kehittymisen kautta toiminnan ja liikkumisen ilon, joka tukee päivittäistä hyvinvointia. Motoristen taitojen opetuksen tavoitteena on oppilaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitojen kehittymisen tukeminen. Tavoitteena on vahvistaa oppilaan kehotuntemusta, kehonhahmotusta ja -hallintaa, edistää karkea- ja hienomotoristen taitojen kehittymistä sekä tukea näiden taitojen tarkoituksenmukaista hyödyntämistä arjen eri tilanteissa. Havaintomotorista oppimista tukee aistitoimintojen herkistäminen, joka auttaa oppilasta poimimaan oleellista tietoa ympäristöstä.

Motoriset taidot liittyvät myös kaikkiin laaja-alaisen osaamisen alueisiin. Erityisesti ne liittyvät seuraaviin alueisiin: ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1), itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3), tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) sekä osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7).

Opetuksen sisällöt

Motoristen taitojen opetus sisältää motoristen toimintojen suunnittelun ja ohjauksen, tasapainon, koordinaation, rytmin, kestävyys ja lihasvoiman kehittämisen osa-alueita. Opetuksessa huomioidaan havaintomotoristen taitojen hallinta. Ne ovat taitoja, joilla oppilas hahmottaa omaa kehoaan ja sen eri osia suhteessa ympäröivään tilaan, käytettävään aikaan ja voimaan. Opetuksen sisällöt muotoutuvat oppilaan kehontuntemuksen, -hahmotuksen ja -hallinnan pohjalta, jotka luovat perustan oppimiselle ja toiminnalle. Kehontuntemuksen kautta oppilas pystyy ymmärtämään ja hyödyntämään eri aistien kautta tulevaa informaatiota. Kehonhahmotuksen avulla oppilas harjoittelee tunnistamaan ja nimeämään kehonsa eri osia, tunnistamaan kehonsa ääriviivat ja kehonsa eri puolia sekä oppii ylittämään kehonsa keskilinjan. Kehonhallinta tarkoittaa kehon asentojen ja liikkeiden hallintaa. Tietoa kehostaan ja ympäristöstään oppilas hankkii liikkumisen kautta. Opetus sisältää erilaisissa tiloissa ja vaihtelevissa toimintaympäristössä liikkumista. Opetus sisältää myös erilaisten välineiden avulla tuotettuja liike-, tasapaino- ja tuntoaistimuksia. Motoriset perustaidot, kuten tasapainotaidot, liikkumistaidot ja välineenkäsittelytaidot, mahdollistavat arjessa toimimista ja osallisuutta.

Kieli ja kommunikaatio

Kieli- ja kommunikaatiotaitojen oppimisen lähtökohtana on vuorovaikutuksen muodostuminen ja sen pohjalle rakentuva kielitietoinen kommunikoinnin ymmärtämisen ja tuottamisen harjoittelu. Kieli on ajattelun, oppimisen ja vuorovaikutuksen väline. Kommunikoinnin perusta luodaan havainnoimalla ja tulkitsemalla lapsen tai nuoren

verbaalisia ja/tai kehollisia ilmaisuja sekä vastaamalla niihin. Kyky ja halu ottaa ja ylläpitää kontaktia vahvistuu vuorovaikutuksessa. Kommunikaatiotaitojen kehittäminen on edellytys oppilaan osallistumiseen merkitykselliseen vuorovaikutukseen sekä vertaisryhmän että aikuisten kanssa. Näin oppilas voi tulla ymmärretyksi, pystyy ilmaisemaan itseään omalla tavallaan ja vaikuttamaan omaan ympäristöönsä sekä osallistumaan yhteisönsä toimintaan.

Kieli- ja kommunikaatiotaitoja harjoitellaan luontevasti osana muita toiminta-alueita. Oppilaan ohjauksen ja avustuksen tarve huomioidaan opetuksen suunnittelussa ja opetusmateriaalin tai välineiden valinnassa. Oppilaalla tulee olla tarvittaessa käytettävissään eri kommunikaatiotapoja ja apuvälineitä sekä tarvittavia tulkitsemis- ja tulkkauspalveluita. Oppilaskohtaiseen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan kirjataan opetuksen sisältöjen ja tavoitteiden lisäksi mahdollisten kommunikaatiotapojen ja apuvälineiden hyödyntäminen koulupäivän eri tilanteissa sekä tapahtumissa.

Tavoitteet

Opetuksen tavoitteena on, että oppilas on vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa, tulee ymmärretyksi ja ymmärtää muita. Opetuksessa edetään oppilaan toimintakyvyn mukaisesti varhaisesta vuorovaikutuksen muodostumisesta lausetasoiseen kommunikointiin saakka. Oppilaalle turvataan mahdollisuus käyttää itselleen tarkoituksenmukaisia tapoja olla vuorovaikutuksessa ja kommunikoida erilaisissa tilanteissa ja eri ihmisten kanssa. Tavoitteena on löytää jokaiselle oppilaalle hänen toimintakyvylleen sopivia vuorovaikutus- ja kommunikointitapoja ja harjoitella niiden käyttöä arjen tilanteissa. Kommunikaatiotavat voivat olla esimerkiksi taktiilisia eli tuntoaistiin perustuvia, ilmeisiin perustuvaa kommunikaatiota, esine- tai kuvakommunikaatiota, tukiviittomia tai verbaalista kommunikaatiota. Opetuksen tavoitteena on hyödyntää myös oppilaan omaa äidinkieltä ja mahdollisesti muiden kielten taitoja.

Kielelliset ja vuorovaikutustaidot liittyvät myös kaikkiin laaja-alaisen osaamisen alueisiin. Erityisesti ne liittyvät kulttuuriseen osaamiseen, vuorovaikutukseen ja ilmaisuun (L2), monilukutaitoon (L4) sekä tieto- ja viestintäteknologiseen osaamiseen (L5) sekä osallisuuteen (L7).

Opetuksen sisällöt

Kieli- ja kommunikaatiotaitojen keskeisiä opetuksen sisältöjä ovat vuorovaikutustilanteissa toimiminen, kommunikaation ja kielen ymmärtäminen, sekä kommunikaation ja kielen tuottaminen. Kieli ja kommunikaatiotaidot sisältävät monipuolisesti myös ei-kielellisten viestien ymmärtämisen ja ilmaisemisen, kielellisen tietoisuuden ja artikulaation. Käsite- ja sanavaraston opetukseen sisältyy oppilaan tarpeen mukaisesti esineiden, kuvien, symbolien, kirjainten ja sanojen tunnistamista ja käyttöä. Opetuksessa voidaan hyödyntää oppilaan kaikkien eri kielten taitoja. Tarvittaessa opetus voi sisältää myös oppilaan osallisuuden kannalta tärkeitä vieraan kielen alkeistaitoja.

Sosiaaliset taidot

Sosiaalisten taitojen oppimisen lähtökohtana ovat oppilaan vuorovaikutus- ja kommunikointitaidot, tunnetaidot ja itsesäätelyn hallintataidot. Sosiaaliset taidot auttavat olemaan, viestimään ja toimimaan muiden kanssa. Koska sosiaaliset taidot vaikuttavat arjen sujumiseen, ne ovat osa oppilaan sosiaalista toimintakykyä. Tunnetaitojen oppiminen edesauttaa sosiaalista toimintakykyä.

Oppilaan myönteistä minäkuva ja oppimismotivaatiota tuetaan tarjoamalla onnistumisen kokemuksia ja rakentamalla perusopetukseen myönteinen sosiaalisen oppimisen ilmapiiri, jossa jokainen oppilas tuntee kuuluvansa yhteisöön ja voi osallistua siihen omilla vahvuuksillaan. Oppilaan kokemukset ymmärretyksi tulemisesta, ryhmässä ja yhteisön jäsenenä olemisesta ja vuorovaikutuksesta vaikuttavat hänen minäkuvaansa ja sosiaalisten taitojen kehittymiseen. Sosiaalisen hyvinvoinnin näkökulma korostaa oppilaan myönteisen minäkuvan vahvistamista niin, että oppilas oppii arvostamaan itseään. Oppilaalla tulee olla tunne, että häntä arvostetaan. Sosiaaliset taidot kehittyvät mallioppimisen ja saatujen kokemusten myötä sekä sosiaalisista tilanteista saadun palautteen avulla.

Sosiaalisia taitoja harjoitellaan luontevasti osana muita toiminta-alueita. Oppilaan omaa toimintaa ja mahdollisuutta osallistumiseen tuetaan ja vahvistetaan sekä luodaan hänelle mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin. Opetuksen tavoitteet ja sisällöt muodostuvat oppilaan yksilöllisestä tilanteesta, taidoista ja vahvuuksista. Oppilaan ohjauksen ja avustuksen tarve huomioidaan opetuksen suunnittelussa ja opetusmateriaalin tai välineiden valinnassa. Oppilaskohtaiseen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan kirjataan opetuksen sisältöjen ja tavoitteiden lisäksi mahdollisten apuvälineiden hyödyntäminen eri koulupäivän tilanteissa sekä tapahtumissa.

Tavoitteet

Opetuksen tavoitteiden perustana on oppilaan sosiaalinen toimintakyky. Sosiaalisten taitojen oppimisen tavoitteena on oppilaan ryhmässä toimimisen taitojen kehittäminen ja hänen osallisuutensa vahvistaminen kouluyhteisössä sekä tunne- ja itsesäätelytaitojen harjoittelu ja oppiminen. Sosiaalisten taitojen oppiminen tukee oppilaan vuorovaikutusta ja kommunikaatiota, auttaa häntä liittymään ryhmään sekä luomaan hyviä ihmissuhteita. Sosiaalisia taitoja ovat arjen ympäristössä tarvittavat taidot, kuten itsensä ja muiden esitteleminen, kuunteleminen ja kysymysten kysyminen muilta, oman vuoron odottaminen keskustelussa, (puheen-)vuoron antaminen/ottaminen, anteeksi pyytäminen sekä avun pyytäminen. Tunnetaitojen opetuksen tavoitteisiin liittyvät empatiataito, tunteiden tunnistaminen, sietäminen, säätely, ilmaiseminen ja käsittely sekä itsesäätely.

Sosiaalisten taitojen tavoitteisiin voidaan liittää toisia ihmisiä kunnioittavaan ja hyvien tapojen mukaiseen käytökseen liittyviä tavoitteita.

Sosiaaliset taidot liittyvät myös kaikkiin laaja-alaisen osaamisen alueisiin. Erityisesti ne liittyvät seuraaviin alueisiin: ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1), kulttuurinen osaaminen,

vuorovaikutus ja ilmaisu (L2), itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3), tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) sekä osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7).

Opetuksen sisällöt

Opetus sisältää toimimista erilaisissa sosiaalisissa ympäristöissä. Sosiaalisten taitojen opetuksen sisällöt kehittävät ja vahvistavat myönteisiä kokemuksia sekä taitoja sosiaalisissa tilanteissa toimimisesta, jotka rohkaisevat ja motivoivat oppilasta olemaan vuorovaikutuksessa, kommunikoidaan, liittymään ryhmään sekä luomaan ihmissuhteita. Opetus sisältää vuorovaikutus- ja tunnetaitojen harjoittelua, jotka tukevat paitsi yksilön itsensä, myös koko ryhmän sosiaalista hyvinvointia. Tunnetaitojen opetus sisältää omien tunteiden tiedostamista ja tunnistamista, tunteiden ilmaisemista sekä tunnekokemusten ja -ilmaisun säätelemistä.

Päivittäisten toimintojen taidot

Päivittäisten toimintojen taitojen oppimisen lähtökohtana ovat oppilaan toimintakyky, itsenäisen elämän taidot ja avustamisen tarve. Päivittäisten toimintojen taidot tarkoittavat niitä taitoja, joita ihminen tarvitsee arjessaan. Päivittäisten toimintojen taitojen hallinta edistää oppilaan omatoimisuutta ja itsenäistymistä, sekä lisää oppilaan toimijuutta ja osallisuutta hänen toimintaympäristössään ja yhteiskunnassa. Päivittäisten toimintojen taitojen harjoitteluun liittyy luontevasti myös turvallisuuskasvatus. Taitoja harjoitellaan arjen ympäristöissä, kuten ruokailun, pukemisen ja riisumisen, ulkoilun, levon ja leikin yhteydessä sekä liikenteessä ja muissa toimintaympäristöissä tapahtuvissa opetustilanteissa.

Päivittäisten toimintojen taidot sekä oppilaan toimintakyvyn vahvistaminen ja osallisuuden tukeminen edistävät terveyttä ja hyvinvointia. Päivittäisten toimintojen taitojen harjoittelu nivoutuu luontevasti osaksi muiden toiminta-alueiden tavoitteiden saavuttamista. Oppilaalle luodaan mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin. Opetuksen tavoitteet ja sisällöt muodostuvat oppilaan toimintakyvystä, taidoista ja vahvuuksista. Oppilaan ohjauksen ja avustuksen tarve huomioidaan opetuksen suunnittelussa ja opetusmateriaalin tai välineiden valinnassa. Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan kirjataan opetuksen sisältöjen ja tavoitteiden lisäksi mahdollisten apuvälineiden hyödyntäminen eri koulupäivän tilanteissa sekä tapahtumissa.

Tavoitteet

Päivittäisten toimintojen taitojen opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii toimimaan mahdollisimman itsenäisesti arjen toiminnoissa. Opetuksen tavoitteena on lisätä oppilaan aktiivista osallistumista oppimisympäristönsä toimintaan sekä edistää hänen omatoimisuuttaan ja itsenäisyyttään. Päivittäisten toimintojen taitojen opetuksella vahvistetaan oppilaan hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä taitoja sekä ohjataan häntä tekemään kestävän elämäntavan mukaisia valintoja.

Opetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan myönteistä minäkuvaa. Tavoitteena on harjoitella itsestä huolehtimisen taitoja ja tukea oppilaan luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen. Tavoitteena on myös opettaa turvataitoja ja moninaisuuden hyväksymistä sekä tukea oppilaan seksuaalista kehitystä. Turvallisuuskasvatuksen tavoitteena on, että oppilas oppii tunnistamaan vaaratilanteita, pyytämään apua, arvioimaan riskejä sekä tekemään turvallisia valintoja.

Päivittäisten toimintojen taidot liittyvät myös kaikkiin laaja-alaisen osaamisen alueisiin. Erityisesti ne liittyvät seuraaviin alueisiin: ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1), kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun (L2), itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3), tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) sekä osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7).

Opetuksen sisällöt

Päivittäisen toimintojen taitojen opetuksen sisältöinä ovat itsenäiseen elämään liittyvät arjen taidot, kuten hyvinvointi ja terveydestä huolehtiminen, sosiaaliset taidot, kodinhoitotaidot sekä asiointitaidot. Opetuksen tulee kattaa ajan hallinnan, asumisen, ympäristössä liikkumisen, mielekkään vapaa-ajan sekä turvallisuuden ylläpitämisen sisältöjä. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisten kehoa.

Opetuksessa huomioidaan, että oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen. Lisäksi oppilaita tulee ohjata demokraattiseen päätöksentekoon osallistumiseen aktiivisina yhteisön jäseninä. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin. Opetuksen sisältöihin kuuluvat oppilaan toimintakyvyn edellytysten sekä edun mukaisesti esimerkiksi merkityksellisten vapaa-ajan aktiviteettien/harrastuksen löytäminen, digitalisuuden hyödyntäminen arjessa sekä kaverisuhteet.

Kognitiiviset taidot

Kognitiivisten taitojen oppimisen lähtökohtana ovat oppilaan toimintakyky, ja oppimisen taidot sekä muistin toiminta. Kognitiiviset taidot tarkoittavat ajattelun, havainnoinnin, tiedonhankinnan, ymmärtämisen ja oppimisen taitoja. Kognitiivisten taitojen kehitykseen kuuluu esimerkiksi kielen, muistin, ajattelun, ongelmanratkaisun, tarkkaavuuden, luovuuden, päättelyn ja päätöksenteon osa-alueita.

Kognitiivisten taitojen opetus tukee oppimis-, muistamis- ja ajatteluprosessien kehittymistä ja rohkaisee oppilasta hyödyntämään näitä taitoja erilaisissa arjen tilanteissa ja toimintaympäristöissä.

Kognitiivisten taitojen harjoittelu nivoutuu luontevasti osaksi muiden toiminta-alueiden opetusta vahvistaen oppilaan osallisuutta, motivaatiota sekä asennetta oppimista kohtaan. Opetuksen tavoitteet ja sisällöt muodostuvat oppilaan yksilöllisestä tilanteesta, taidoista ja vahvuuksista. Oppilaan ohjauksen ja avustuksen tarve huomioidaan opetuksen suunnittelussa

ja opetusmateriaalin tai välineiden valinnassa. Oppilaskohtaiseen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan kirjataan opetuksen sisältöjen ja tavoitteiden lisäksi mahdollisten apuvälineiden hyödyntäminen eri koulupäivän tilanteissa sekä tapahtumissa.

Tavoitteet

Opetuksen tavoitteiden perustana on oppilaan kognitiivinen toimintakyky. Kognitiivisten taitojen opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kykyä hahmottaa ja ymmärtää ympäröivää todellisuutta sekä aktivoida hänen ajattelu- ja toiminnanohjaustaitojaan. Opetuksen tavoitteena on, että oppilas aktivoituu ja oppii käyttämään aistejaan ympäröivän todellisuuden hahmottamiseen. Tavoitteena on, että oppilas oppii hahmottamaan, valitsemaan ja luokittelemaan asioita. Lisäksi oppilas oppii päättelytaitoa kuten syy- ja seuraussuhteita, ongelman ratkaisua ja kielellistä päättelyä sekä muistamisen taitoja. Oppilaan toimintakyvyn ja edun mukaisesti opetuksen tavoitteena voi olla myös lukemisen, kirjoittamisen ja matemaattisten taitojen perusvalmiuksien kehittäminen. Kognitiivisten taitojen harjoittelussa pyritään vahvistamaan oppilaan aktiivista osallistumista arjen toimintaympäristöissä.

Kognitiiviset taidot liittyvät myös kaikkiin laaja-alaisen osaamisen alueisiin. Erityisesti ne liittyvät ajatteluun ja oppimaan oppimiseen (L1), kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun (L2), tieto- ja viestintäteknologiseen osaamisen (L5) sekä osallistumisen, vaikuttamisen ja kestävän tulevaisuuden rakentamisen (L7) alueisiin.

Opetuksen sisällöt

Kognitiivisten taitojen opetus voi sisältää aistien stimulointia ja harjoittamista, muistin, valinnan, luokittelun, syy-seuraussuhteen, ongelmanratkaisun ja päätöksenteon oppimista edistäviä osa-alueita. Opetus rohkaisee oppilasta hyödyntämään näitä taitoja erilaisissa arjen tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Opetuksen sisältöinä ovat oppilaan kognitiivisen toimintakyvyn ja edun mukaisesti myös lukemisen, kirjoittamisen ja matemaattisten taitojen perusvalmiuksia sisältäviä harjoituksia.

Eri oppiaineiden sisältöjä voidaan soveltuvin osin hyödyntää kognitiivisten taitojen opetuksen tavoitteiden ja sisältöjen suunnittelussa. Opetus ei kuitenkaan ole oppiainejakoista eikä perustu perusopetuslain 20 h §:n mukaiseen perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiseen. Oppiaineiden sisällöistä voi hyödyntää esimerkiksi ajankohtaisiin teemoihin liittyviä opetuskokonaisuuksia.

Päätöksen oppilaskohtaiseen tukeen ja toiminta-alueittaiseen opetukseen siirtymisestä tekee Ruoveden kunnan sivistysjohtaja oppimisen tuen tiimin käsittelyn jälkeen. Ruoveden Yhtenäiskoulussa toiminta-alueittaista opetusta järjestetään pääsääntöisesti erityisluokissa. Toiminta-alueittain opiskelevien oppilaiden määrä vaikuttaa luokan oppilasmäärään. Ruovedellä pyritään ottamaan oppilaan ikä ja kehitystaso huomioon erityisluokkiin sijoittamisessa.

Myös toiminta-alueittain opiskelevat opiskelijat voivat osallistua yleisopetuksen ryhmien taito- ja taideaineisiin omilla toiminta-alueisiin perustuvilla tavoitteillaan. Kun toiminta-alueittain opiskeleva oppilas integroidaan yleisopetuksen taito- ja taideaineisiin, ryhmäkoko on enimmillään 20 oppilasta. Tavoitteet ja arviointi suoritetaan tällöin ko. aineenopettajan/luokanopettajan ja erityisluokanopettajan yhteistyönä.

Toiminta-alueittain opiskelevilla oppilailla on sama vuosiviikkotuntimäärä kuin heidän vastaavalla vuosiluokallaan olevilla oppilailla. Myös toiminta-alueittain opiskeleville oppilaille tarjotaan valinnaisia oppiaineita ja heille pyritään tarjoamaan heidän tavoitteisiinsa sovellettavia taitoja tukevia valinnaisaineita.

Toiminta-alueittain opiskelevat oppilaat ovat yhdenvertaisesti osa kouluyhteisöä ja osallistuvat koulun yhteisiin juhliin ja muihin tapahtumiin ja teemapäiviin, esimerkiksi ryhmäytymispäiviin. Heidän erityistarpeensa tulee kuitenkin huomioida jo tapahtumien suunnittelussa ja siten taata heille mahdollisuus osallistua omista lähtökohdistaan ja saada onnistumisen ja ryhmään kuulumisen kokemuksia. Toiminta-alueittain opiskelevilla on yhtäläinen mahdollisuus osallistua tuettuna kerhotoimintaan.

5.4.2 Joustava perusopetus

Perusopetuslain mukaan kunta voi järjestää päättämässään laajuudessa perusopetuksen 7–9 vuosiluokkien yhteydessä annettavaa joustavan perusopetuksen toimintaa. Tässä käytetään joustavan perusopetuksen toiminnasta nimitystä joustava perusopetus. Opetus toteutetaan perusopetusta koskevien säädösten ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Joustavalla perusopetuksella pyritään vähentämään perusopetuksen keskeyttämistä ja ehkäisemään syrjäytymistä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa. Perusopetuksen oppimäärän suorittamisen lisäksi oppilaita tuetaan, kun he siirtyvät seuraavaan koulutusvaiheeseen ja edistetään heidän valmiuksiaan menestyä opiskelussa.

Joustava perusopetus on tarkoitettu niille 7–9-luokkien oppilaille, joilla on alisuoriutumista ja heikko opiskelumotivaatio sekä oppilaille, joiden arvioidaan olevan vaarassa syrjäytyä jatkokoulutuksesta ja työelämästä. Joustavan perusopetuksen toimintaan voidaan ottaa myös perusopetuslain 20 c §:n mukaisia oppilaskohtaisia tukitoimia saava oppilas, mikäli oppilas kykenee noudattamaan joustavassa perusopetuksessa käytettävää opetussuunnitelmaa ja järjestelyä voidaan kokonaisuutena pitää oppilaan edun mukaisena. Opetuksessa korostuu moniammatillinen sekä eri hallintokuntien ja organisaatioiden välinen yhteistyö. Yhteistyöhön voivat osallistua myös ammatilliset oppilaitokset ja lukiot, vapaan sivistystyön oppilaitokset sekä nuorten työpajat. Joustavaa perusopetusta suunnittelemaan ja organisoimaan voidaan muodostaa ohjausryhmä.

Ruovedellä voidaan, mikäli katsotaan yläkoulun oppijan kannalta eduksi, järjestää myös joustavaa perusopetusta. Opetus on tällöin toteutettava perusopetusta koskevien säädösten ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Tällä hetkellä Ruoveden kunta ei järjestä joustavaa perusopetusta.

5.4.3 Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain

Paikallisen opetussuunnitelman mukaisista vuosiluokkakohdaisista tavoitteista voidaan oppilaskohtaisesti poiketa muodostamalla opetussuunnitelman tavoitteista erilaajuisia tavoitekokonaisuuksia. Tavoitekokonaisuuksittain etenemisellä tarkoitetaan, että oppilas opiskelee hänelle laaditun suunnitelman mukaisesti yhdessä tai useammassa oppiaineessa tavoitekokonaisuuksittain vuosiluokittain etenemisen sijaan. Opetuksen järjestäjä tekee hallintopäätöksen perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta.

Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa eteneminen mahdollistaa sekä nopeamman että hitaamman etenemisen yhden tai useamman oppiaineen jonkun tavoitteen tai joidenkin tavoitteiden osalta. Jos oppilas opiskelee omaa vuosiluokkaansa nopeammin, tavoitekokonaisuuksissa voi olla ylemmän tai ylempien vuosiluokkien tavoitteita. Jos oppilas etenee opinnoissaan omaa vuosiluokkaansa hitaammin, tavoitekokonaisuuksissa voi olla edeltävän vuosiluokan tai edeltävien vuosiluokkien tavoitteita. Hitaammin etenevälle oppilaalle on tullut antaa ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja oppilaskohtaisia tukitoimia ennen tavoitekokonaisuuksittain opiskeluun siirtymistä.

Tavoitekokonaisuudet laaditaan pääsääntöisesti vuosiluokkakajaksojen 1–2, 3–6 ja 7–9 tavoitteiden mukaisesti. Vuosiluokkakajakson aikana oppilas, joka opiskelee oman vuosiluokkansa edeltävän vuosiluokan tai edeltävien vuosiluokkien tavoitteita, voi siirtyä vuosiluokalta seuraavalle. Kunkin vuosiluokkakajakson päätteeksi oppilaalla tulee olla pääsääntöisesti saavutettuina kyseisen jakson tavoitteet. Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa etenevä oppilas opiskelee ensisijaisesti oman vuosiluokkansa mukana.

Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa etenemistä voidaan hyödyntää myös silloin, kun oppilas siirtyy perusopetukseen opiskeltuaan ulkomailla tai perusopetukseen valmistavassa opetuksessa.

Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissa etenevälle oppilaalle laaditaan suunnitelma. Suunnitelmasta on käytävä ilmi oppilaan tavoitekokonaisuudet, niiden sisällöt, opinnoissa eteneminen ja oppilaan arvioinnin periaatteet. Suunnitelman toteutumista on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelmaa tulee tarkistaa useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät.

Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa.

5.4.4 Perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus

Kunta voi järjestää maahanmuuttajille perusopetuksessa järjestettävää valmistavan opetuksen lisäopetusta. Valmistavan opetuksen lisäopetusta saavat oppilaat ovat perusopetuksen oppilaita. Opetusta järjestetään sellaiselle ulkomaalaistaustaiselle oppilaalle, joka ei ole syntynyt Suomessa. Perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus on tarkoitettu perusopetukseen valmistavasta opetuksesta perusopetukseen

siirtyville oppilaille, joilla ei ole vielä riittävää peruskielitaitoa koulun opetuskielessä. (Laki perusopetuslain muuttamisesta 103/2025 5 §.)

Perusopetukseen siirtyvillä oppilailla tarkoitetaan oppilaita, jotka ovat päättäneet valmistavan opetuksen samana tai sitä edeltävänä vuonna. Oppilaan edun kannalta on tarkoituksenmukaista, että hän siirtyy perusopetuksessa järjestettävään valmistavan opetuksen lisäopetukseen suoraan perusopetukseen valmistavan opetuksen päättymisen jälkeen.

Valmistavan opetuksen lisäopetukseen on tarkoituksenmukaista ohjata oppilaat, joilla on vielä perusopetukseen valmistavan opetuksen jälkeen kehittyvä alkeiskielitaito (A1) opetuskielessä (Kehittyvän kielitaidon asteikko, suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus) tai puutteellinen tai vähäinen koulunkäyntihistoria. Myös oppilaat, jotka siirtyvät valmistavasta opetuksesta perusopetukseen sen loppuvaiheessa, voivat tarvita valmistavan opetuksen lisäopetusta.

Perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetus voidaan järjestää enintään vuoden ajaksi (Laki perusopetuslain muuttamisesta 103/2025 9 §). Oppilaan tarvetta valmistavan opetuksen lisäopetukseen arvioidaan säännöllisesti, ja se voidaan päättää vuoden aikana niissä oppiaineissa, joissa oppilas ei enää tarvitse sitä.

Perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetusta saavan oppilaan oppimisen ja osaamisen arvioinnissa noudatetaan perusopetuksen arvioinnin periaatteita.

Opetuksen tavoitteet ja sisältö

Perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan peruskielitaitoa opetuskielessä ja eri tiedonalojen kielissä. Peruskielitaidolla tarkoitetaan sellaisia suomen/ruotsin kielen valmiuksia, joita oppilas tarvitsee perusopetuksessa. Tiedonalojen kielen hallinnalla tarkoitetaan oppilaan valmiuksia lukea, ymmärtää ja tulkita eri oppiaineiden tekstejä sekä tuottaa niitä.

Valmistavan opetuksen lisäopetus on kielitietoista opetusta. Opetuksessa keskitytään kullekin oppiaineelle ominaisten tekstien yhteiseen tarkasteluun, tekstien tyypillisten piirteiden löytämiseen ja opiskelun edellyttämien tekstien ohjattuun tuottamiseen suullisesti ja kirjallisesti sekä oppiainekohtaisen sanavaraston vahvistamiseen.

Oppilas etenee opinnoissaan paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettyjen vuosiluokkakohtaisten tavoitteiden mukaisesti. Myös opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain on mahdollista valmistavan opetuksen lisäopetuksessa. Tällöin noudatetaan luvussa 5.4.3 kuvattuja periaatteita.

Opetukseen ohjaaminen ja opetuksen järjestäminen

Valmistavan opetuksen lisäopetuksen tarve arvioidaan lähtökohtaisesti perusopetukseen valmistavan opetuksen loppuvaiheessa. Arvioinnin tekee perusopetukseen valmistavaa opetusta antanut opettaja yhteistyössä muiden oppilasta opettaneiden opettajien kanssa. Jos oppilas siirtyy valmistavan opetuksen lisäopetukseen myöhemmin, arviointi tehdään

yhteistyössä oppilasta opettavien perusopetuksen opettajien kanssa. Arviointi kohdistuu opetuskielen peruskielitaitoon ja eri oppiaineiden tiedonalojen kielen hallintaan.

Valmistavan opetuksen lisäopetukseen ohjataan lähtökohtaisesti ne oppilaat, joiden peruskielitaito opetuskielessä on pääasiassa vielä kehittyvän alkeiskielitaidon (A1) vaiheessa. Tällöin oppilas selviää useimmin toistuvista arkisista koulun kielenkäyttötilanteista. Hän osaa nimetä tuttuja asioita sekä tunnistaa puhutusta ja kirjoitetusta kielestä tuttuja sanoja ja ilmauksia, lyhyitä ohjeita ja tuttuja aiheita. Opetuspuheesta ja opetuksessa käytetyistä teksteistä hän ymmärtää aiheen kuvien ja ydinsanojen avulla ja osaa tuottaa lyhyitä tekstejä. Oppilas tarvitsee malleja ja tukea tekstien ymmärtämiseen, tulkitsemiseen ja tuottamiseen. (Kehittyvän kielitaidon asteikko, suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus.)

Oppilaalle voidaan laatia suunnitelma opintoja varten opettajien yhteistyönä. Suunnitelmassa kuvataan oppilaan opetuskielen opetuksen tavoitteet erityisesti niissä oppiaineissa, joissa valmistavan opetuksen lisäopetusta annetaan sekä muut valmistavan opetuksen lisäopetuksen tavoitteet. Suunnitelmaa laativat opettajat käyvät keskustelun valmistavan opetuksen lisäopetuksen tarpeesta ja tavoitteista oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa.

Perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus on joustavaa, suunnitelmallista ja oppilaan tarpeiden mukaan muuttuvaa. Valmistavan opetuksen lisäopetusta annetaan oppilaan työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana samanaikaisesti tai yhteisopetuksena, erillisinä lisätunteina, pienemmässä ryhmässä tai henkilökohtaisena ohjauksena. Opetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät.

Valmistavan opetuksen lisäopetuksen järjestämiseksi koulussa voidaan nimetä vastuuopettaja. Vastuuopettaja osallistuu yhteistyössä muiden opettajien kanssa oppilaan suunnitelman ja työjärjestyksen laatimiseen ja voi toimia myös yhteis- ja samanaikaisopettajana valmistavan opetuksen lisäopetuksessa.

Perusopetuksessa järjestettävää valmistavan opetuksen lisäopetusta Ruoveden kunnassa annetaan, jos oppilaan suomen kielen taito on hyvin heikko (A1-taso) valmistavan opetuksen jälkeen. Tämän valmistavan opetuksen lisäopetuksen järjestämiseksi Ruoveden kunnassa voidaan nimetä vastuuopettaja. Vastuuopettaja osallistuu yhteistyössä muiden opettajien kanssa oppilaan suunnitelman ja työjärjestyksen laatimiseen ja voi toimia myös yhteis- ja samanaikaisopettajana valmistavan opetuksen lisäopetuksessa.

Jos valmistavan opetuksen lisäopetuksen järjestämiseen Ruoveden kunnassa päädytään, siinä tapauksessa opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa lisäopetuksen järjestämisen periaatteet (kuten laissa perusopetuslain muuttamisesta 103/2025 5 § on määritelty). Opetuksen järjestävä taho määrittää vastuut, jotka jakautuvat valmistavan opetuksen lisäopetuksen vastuuopettajan sekä luokan- tai aineenopettajan kesken, joita koskevat myös opetussuunnitelmassa kuvattavat yhteistyökäytännöt. Jos suunnitelmaa käytetään, myös lisäopetuksen suunnitelman laatimisen periaatteet kirjataan opetussuunnitelmaan; tämä tehdään jokaisen oppilaan kohdalla yksilöllisesti. Perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus on joustavaa, suunnitelmallista ja oppilaan tarpeiden mukaan muuttuvaa. Oppilaiden opiskelua ja

oppimista valmistavan opetuksen lisäopetuksen aikana seurataan samoin kuin oppilaiden muutakin opiskelua. Arviointi on sanallista, jatkuvaa ja kannustavaa. Arvioinnin tehtävänä on tukea kielellistä kehitystä.

5.4.5 Yhdysluokkaopetus

Yhdysluokalla tarkoitetaan opetusryhmää, jossa opiskelee eri vuosiluokilla olevia eri-ikäisiä oppilaita. Yhdysluokka voidaan perustaa joko oppilasmäärän pienuuden vuoksi tai pedagogisista syistä. Opetus yhdysluokassa voidaan toteuttaa kokonaan oppilaiden vuosiluokkien mukaisesti tai osittain vuorokurssiperiaatetta noudattaen. Vuorokurssittain opiskeltaessa tulee huolehtia opiskeltavien sisältöjen jatkuvuudesta ja johdonmukaisesta etenemisestä. Erityisesti on huolehdittava oppilaiden opiskelutaitojen kehittymisestä. Mikäli yhdysluokan eri vuosiluokilla on joissakin oppiaineissa erilaiset viikkotuntimäärät, oppiaineiden vuosiviikkotunnit voidaan myös jakaa osiin ja siten tasata oppiaineiden opetustunnit. Oppiaineiden opetustunteja tasattaessa tulee aina turvata oppilaan oikeus opetussuunnitelmassa määriteltyyn kokonaistuntimäärään. Mikäli oppilas siirtyy vuorokurssiperiaatteen mukaisesta opiskelusta vuosiluokittain etenevään opiskeluryhmään, oppilaan opetus järjestetään yksilöllisesti mahdollisen puuttuvan oppimäärän tai sen osan suorittamiseksi.

Yhdysluokkaopetuksessa on hyvät edellytykset edistää opetuksen eheyttämistä ja käyttää monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Yhdysluokkaopetuksessa hyödynnetään erityisesti vertais- ja mallioppimisen mahdollisuuksia. Yhdysluokissa lähiopetusta voidaan tukea ja rikastaa myös etäyhteyksiä hyödyntäen.

Ruovedellä yhdysluokkia on tarpeen mukaan kaikissa kouluissa vähenevän oppilasmäärän johdosta. Opiskelu näissä luokissa tapahtuu pääosin vuorokurssiperiaatteella.

5.4.6 Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Perusopetuksessa voidaan hyödyntää etäyhteyden kautta tapahtuvaa opetusta ja näin täydentää opetusta sekä tarjota monipuolisia opiskelumahdollisuuksia eri oppiaineisiin. Etäyhteyden kautta annettavasta opetuksesta vastaa aina perusopetuksen järjestämisluvan saanut opetuksen järjestäjä. Opetustavan soveltuvuutta pohditaan erityisesti oppilaiden iän ja edellytysten näkökulmasta.

Etäyhteyksillä voidaan tukea erityisesti harvemmin opiskeltujen kielten ja uskontojen sekä valinnaisten aineiden opetusta. Etäyhteyksiä hyödyntävällä opetuksella edistetään oppilaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia monipuoliseen ja laadukkaaseen perusopetukseen koulun koosta ja sijainnista riippumatta. Etäyhteyksien käyttö lisää osaltaan koulun toiminnan ekologista kestävyyttä.

5.4.7 Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Oppilaan opetuksen järjestäminen ja oppilaan tarvitsema tuki edellyttää erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa.

Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa (perusopetuslain 6 § tai 28 §:ssä tarkoitettussa) koulussa. Sairaalan toimintayksikön sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se oppilaan terveys huomioon ottaen on mahdollista.

Hoidosta vastaavan sairaalan toimintayksikön sijaintikunta on velvollinen järjestämään myös muulle kuin erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua, jos opetuksen järjestäminen muutoin ei ole oppilaan edun mukaista perusopetuslain tai muun lain mukaisista tukitoimista huolimatta. Myös kunta, jossa sijaitsee muu erikoissairaanhoidon toimintayksikkö, voi järjestää opetusta erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle.

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetuksessa yhdistyvät oppimista ja koulunkäyntiä ylläpitävä sekä oppilaan hoitotavoitteita tukeva kokonaiskuntoutuksellinen tavoite.

Hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunta ja oppilaan opetuksen järjestäjä sekä oppilaan kotikuntalain mukainen kotikunta tai kotikunnattoman oppilaan asuinkunta sopivat yhdessä oppilaan opetuksen järjestämisestä ja järjestävät moniammatillisessa yhteistyössä siirtymisen kannalta välttämättömän tuen sairaalaopetukseen tai sieltä takaisin omaan kouluun siirtyvälle oppilaalle. Ennen päätöstä on kuultava oppilasta, hänen huoltajaansa sekä oppilaan opetuksen järjestäjää ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisia. Jos oppilaan opetuksen järjestäjä on eri kunta kuin oppilaan hoidon aikainen kotikunta, myös oppilaan kotikuntaa tai asuinkuntaa on kuultava. Jos yhteisymmärrykseen ei päästä, päätöksen tekee sairaalan sijaintikunta.

Sairaalaopetuksessa voidaan hyödyntää myös etäyhteyksien kautta tapahtuvaa opetusta. Oppilaan kotikunta on velvollinen maksamaan kotikuntakorvauksen sairaalakoulussa olevista oppilaista. Erikoissairaanhoidossa oleva oppilas on oikeutettu ilmaiseen kuljetukseen tai riittävään avustukseen osallistuessaan sairaalaopetukseen.

Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Konsultaatiolla tarkoitetaan yleisesti ammattilaisten ja asiantuntijoiden välistä neuvottelua ratkaisun löytämiseksi tai neuvon saamiseksi, joten konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu kohdentuu ensisijaisesti opettajille.

Sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnan on järjestettävä toiminta-alueensa kunnille konsultatiivista sairaalaopetuspalvelua oppilaan omassa koulussa.

Tätä palvelua hyödynnetään, kun oppilaalle suunnitellaan tai toteutetaan vaativia monialaisia ennaltaehkäiseviä tai korjaavia toimenpiteitä. Palvelua voidaan tarjota myös muiden kuin erikoissairaanhoidossa jo olevien oppilaiden opetuksen järjestämiseen.

Konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun tavoitteena on vahvistaa opettajien osaamista lähikouluissa sekä tukea heitä turvallisen ja rauhallisen oppimisympäristön luomisessa. Lisäksi palvelun tarkoituksena on edistää ennaltaehkäisevää ja varhaista tukea koulujen toimintakulttuurissa. Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu vahvistaa toiminnallaan oppilaiden tukemiseen tarvittavia moniammatillisen ja monialaisen työn rakenteita.

Oppilaan opetuksen järjestäjän tulee hoidosta vastaavan sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnan kanssa sopia moniammatillisessa yhteistyössä konsultatiivisesta sairaalaopetuspalvelusta. Samat tahot sopivat myös välttämättömän tuen järjestämisestä opetuksen järjestämiseksi silloin, kun oppilas siirtyy omasta koulustaan sairaalaopetukseen tai palaa takaisin omaan kouluunsa. Jos oppilaan opetuksen järjestäjä on eri kunta kuin oppilaan hoidon aikainen kotikunta, myös oppilaan kotikuntaa tai asuinkuntaa on kuultava.

5.4.8 Perusopetuksen poikkeava järjestäminen

Oppilaan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin, jos oppilaalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan perusopetuksen oppiaineen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot, perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittaminen olisi oppilaalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta tai se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä.

Perusopetuksen poikkeavaa järjestämistä sovelletaan silloin, kun oppilaan katsotaan esimerkiksi erityisessä tutkinnossa tai opetuksen järjestäjän määrittämällä muulla tavalla osoittaneen hallitsevansa vuosiluokan tai perusopetuksen oppimäärän tiedot ja taidot. Perusopetuksen poikkeavaa järjestämistä sovelletaan myös oppilaan siirtyessä esimerkiksi ulkomaille tai perusopetuksen valmistavassa opetuksessa opiskeltuaan perusopetukseen niin myöhäisessä vaiheessa, ettei enää ajallisesti ehdi saavuttaa oppimäärän tavoitteita. Oppilaan terveydentilaan perustuva perusopetuksen poikkeavan järjestämisen soveltaminen tulisi kyseeseen tilanteissa, jossa oppilaalla todetaan esimerkiksi pitkäaikainen sairaus, joka estäisi opetukseen osallistumisen pysyvästi tai kokonaan.

Perusopetuksen poikkeavasta järjestämisestä päätettäessä oppilaan tilannetta tulee tarkastella kokonaisvaltaisesti ja huomioida oppilaan etu sekä oikeus opetukseen ja turvalliseen opiskelu-ympäristöön. Opetuksen järjestäjä tekee päätöksen oppimäärän suorittamatta jättämisestä huoltajan hakemuksesta perusopetuslain mukaisella hallintopäätöksellä. Päätöksenteon tukena voidaan tarvittaessa hyödyntää monialaista yhteistyötä opiskelu- ja huollon ammattilaisten kanssa. Myös terveydentilaan liittyvistä syistä tehtävän päätöksen tekee opetuksen järjestäjä. Terveydentilan arvioivat terveydenhuollon ammattilaiset. Oppilaan tilapäisestä vapauttamisesta terveydellisistä syistä suorittamasta oppiaineen oppimäärää säädetään perusopetuslain 20 §:ssä.

Oppilaan opetuksen järjestäminen osittain toisin, esimerkiksi oppiaineen opetuksesta pysyvästi tai kokonaan vapauttaminen, ei ole mahdollista ilman hallintopäätöstä opetuksen poikkeavasta järjestämisestä. Päätös voidaan tehdä vain perusopetuslain 18 §:ssä mainituilla oppilaan tilanteesta johtuvilla syillä ottaen huomioon oppilaan etu. Päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Huoltajaa ja oppilasta tulee aina kuulla ennen päätöksentekoa. Perusopetuslain 18 §:n mukaiseen päätökseen on mahdollista hakea oikaisua lupa- ja valvontavirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiannosta.

Poikkeavia järjestelyitä ei tule käyttää tilanteessa, jossa edellytykset oppivelvollisuuden suorittamisen määräaikaiselle keskeyttämiselle täyttyvät.

5.4.9 Opetus erityisissä tilanteissa

Oppilaan opetuksen järjestäminen ja oppilaan tarvitsema tuki edellyttävät erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa. Perusopetusta voidaan tällöin järjestää muun muassa koulukodissa, vastaanottokodissa tai -keskuksessa taikka vankilassa tai muussa rangaistuslaitoksessa. Monialainen yhteistyö opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisten kanssa korostuu opetuksen erityisissä tilanteissa.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten opetuksesta vastaa se kunta, johon lapsi on sijoitettu. Lastensuojelulaitokseen sijoitetun oppilaan opetuksesta vastaa laitoksessa toimiva koulu, jos laitoksella on perusopetuksen järjestämislupa. Lastensuojelulain perusteella sijoitettujen oppilaiden kotikunnalle on säädetty velvollisuus maksaa kotikuntakorvaus. Oppivelvollisuusikäisten vankilaopetuksesta vastaa se kunta, jossa vankila sijaitsee.

5.5 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Ruovedellä perusopetuksen yhteydessä oppilaille järjestetään kirjastotoimintaa, kerhotoimintaa ja muuta opetukseen läheisesti liittyvää toimintaa, esim. aamu- ja iltapäivätoimintaa. Ruoveden kouluilla noudatetaan kirjastoyhteistyösuunnitelmaa, joka on hyväksytty sivistyslautakunnassa. Kerhotoiminta pyrkii tukemaan koulun kasvatustavoitteita. Se on lapsen ja nuoren kasvua tukevaa monipuolista vapaa-ajan toimintaa, joka tapahtuu koulupäivän jälkeen. Kerhotoimintaan osallistuminen kehittää sosiaalisia taitoja ja lyhentää yksinoloaikaa koulupäivän jälkeen. Myös kouluruokailu, välituntitoiminta sekä koulun päivänavaukset, juhlat, retket, opintokäynnit ja leirikoulut sekä mahdollisuuksien mukaan koulumatkat järjestetään siten, että ne tukevat oppilaiden oppimiselle, monipuoliselle kehittymiselle ja hyvinvoinnille asetettuja tavoitteita. Ne myös osaltaan vahvistavat kokemusta hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä ja tekevät mahdolliseksi oppilaiden näkökulmasta eheän, vireyttä vahvistavan ja vaihtelevan päivän.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma laaditaan perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden mukaan. Viimeisin versio on hyväksytty lautakunnassa 28.4.2025.

5.6 Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallisesti päätettävät asiat kuvattu luvuissa 5.1–5.5.

LUKU 6 OPPILAAN OPPIMISEN JA OSAAMISEN ARVIOINTI PERUSOPETUKSESSA

6.1 Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa

6.1.1 Formatiivinen arviointi

6.1.2 Summatiivinen arviointi

6.2 Arvioinnin yleiset periaatteet

Opintojen aikaisella arvioinnilla tarkoitetaan ennen päättöarviointia toteutettavaa arvioinnin ja palautteen antamisen kokonaisuutta. Opintojen aikainen arviointi on kaikilla vuosiluokilla pääosin oppimisen ohjaamista palautteen avulla. Sen keskeisenä tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua ja tukea oppimista sekä edistää itse- ja vertaisarvioinnin taitoja. Siihen sisältyy myös oppilaiden edistymisen ja osaamisen tason kuvaamista keskusteluin, arviointitiedottein ja todistuksin tiettyinä ajankohtina. Oppilaalle ja huoltajalle tulee antaa tietoa opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä riittävän usein.

Ruoveden paikalliset opetussuunnitelmaratkaisut

Oppilas osallistuu arviointiin oppimisprosessinsa alusta alkaen. Hänelle tarjotaan mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan ja sen kehittymistä eri tavoin. Myös tavoitteita voidaan asettaa yhdessä oppilaan kanssa. Arviointiperusteet tiedotetaan sekä oppilaille että heidän huoltajilleen. Arviointikulttuuria pyritään yhtenäistämään sekä koulujen välillä että koulujen sisällä.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, oppiaineiden tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä. Valtakunnalliset arviointikriteerit on laadittu kuudennen vuosiluokan päätteeksi annettavaan lukuvuosiarviointiin ja päättöarviointiin. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan ne määrittelevät eri arvosanoihin vaadittavan osaamisen tason.

Jos oppilaskohtaisia tukitoimia saava oppilas opiskelee perusopetuksen oppimäärän mukaisesti, hänen suorituksiaan arvioidaan suhteessa perusopetuksen oppimäärän tavoitteisiin valtakunnallisia arviointikriteerejä käyttäen.

Opintojen aikainen arviointi edistää ja tukee oppimista ja kasvua. Se on luonteeltaan kannustavaa, rohkaisevaa ja realistista. Tavoitteet ja niiden saavuttamisen arviointi kuuluvat päivittäiseen oppimiseen. Arviointikäytänteinä ovat esim. opettajan antama palaute, vertaisarviointi, itsearviointi ja arviointikeskustelut. Vertaisarvioinnissa oppilaat antavat toisilleen palautetta työskentelystä esim. ryhmätöiden, projektien ja esitelmien jälkeen suullisesti tai kirjallisen lomakkeen avulla. Itsearviointi kohdistuu omaan työskentelyyn,

käyttäytymiseen ja oppimistaitojen kehittymiseen. Itsearviointin ja vertaisarviointin tukena käytetään esim. tarkoitukseen laadittuja lomakkeita.

Arviointikeskustelussa oppilaan ja huoltajan tulee saada monipuoliseen tietoon perustuva käsitys oppilaan oppimisen edistymisestä.

- Arviointikeskustelussa käydään läpi oppilaan itsearviointia, eri oppiaineissa edistymistä, asetetaan yksilökohtaisia tavoitteita ja annetaan palautetta. Keskustelut pidetään kerran lukuvuodessa. Keskusteluissa pyritään nostamaan esille oppilaan vahvuudet ja kehittämisen kohteet.*
- Luokilla 1–7 keskusteluun osallistuvat oppilas, huoltaja ja luokanopettaja/luokanvalvoja sekä tarvittaessa muut oppilaan oppimisen ja kasvun asiantuntijat.*
- 8. ja 9. luokilla keskustelu voidaan käydä myös pelkästään oppilaan ja luokanvalvojan välisenä. Huoltajalle varataan kuitenkin aina mahdollisuus osallistua arviointikeskusteluun. Huoltajat saavat tiedon keskustelussa sovituista asioista ja mahdollisuuden palautteen antamiseen.*
- Arviointikeskustelussa yhdessä huoltajan ja oppilaan kanssa sovitut tavoitteet kirjataan Wilmaan arviointikeskustelu-lomakkeeseen.*
- Syyslukukauden lopulla ei anneta välitodistusta luokilla 1–4, vaan opettaja käy oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa arviointikeskustelun, jossa pohditaan yhdessä oppilaan oppimista. Lukuvuositoldistus annetaan lukuvuoden päätteeksi.*
- Luokilla 5–9 annetaan välitodistus syyslukukauden loppuun. Todistuksessa käytetään numeroarvosanoja tai sanallista arviointia. Koko kunnassa käytetään yhtäläistä todistusta.*

Lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi

- Vuosiluokilla 1–3 oppilaat saavat lukuvuoden päätteeksi sanallisen lukuvuositoldistuksen.*

Luokilla 1–3 oppimisen arvioinnin pääpaino on oppimisen edistymisen arvioinnissa. Tavoitteena on tuoda esille oppilaan vahvuuksia oppijana ja vahvistaa itsetuntoa ja oppimismotivaatiota. Usein on tarpeen arvioida ja suunnitella yhdessä myös oppilaan tarvitsemää ohjausta ja tukea. On tärkeää, että oppilaan omat arviot ja toiveet sekä huoltajan näkemykset tulevat kuulluiksi. Oppilaille voidaan antaa lukuvuositoldistuksen lisäksi myös muuta ohjaavaa palautetta.

- Vuosiluokalla 4–6 oppilaat saavat lukuvuoden päätteeksi numeerisen lukuvuositoldistuksen.*

Kuudennen vuosiluokan lopulla oppimisen arvioinnin pääpaino on erityisesti työskentelytaitojen ja oppimisen taitojen kehittämisessä, jonka tavoitteena on tuoda esille tietoa oppilaan edistymisestä oppiaineissa ja laaja-alaisessa osaamisessa. Erityisesti on

kiinnitettävä huomiota opiskelumotivaation tukemiseen, koulunkäyntitaitoihin, oppiaineissa edistymiseen ja oppilaan hyvinvointiin liittyviin asioihin. Tarpeen voi olla myös arvioida ja suunnitella yhdessä oppilaan tarvitsemaa ohjausta ja tukea.

- Vuosiluokilla 7, 8 ja 9 oppilaat saavat lukuvuoden päätteeksi lukuvuositolustuksen, jossa arviointi toteutetaan numeerisesti.
- Nivelvaiheita lähestyttäessä korostuu opettajan, oppilaan ja huoltajan välinen vuorovaikutus.

Valinnaisaineiden arviointi

- Vuosiluokilla 1–9 valinnaisaineiden arvioinnissa käytetään numeroarviointia tai sanallista arviointia. Sanallista arviointia käytetään oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisaineista. Sanallista arviointia käytetään myös siinä tapauksessa, jos valinnaisaineen vaihtumisesta johtuen opiskeltavan aineen osuus on alle kaksi vuosiviikkotuntia. Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisaineena opiskeltavasta kielestä, arvosana jätetään pois ja todistukseen tulee merkintä "hyväksytty".

Taide- ja taitoaineiden oppimäärät muodostuvat oppiaineen vähimmäistuntimäärästä ja mahdollisista taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnukset arvioidaan osana yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, eikä niistä anneta erillistä päättöarvosanaa. Päättöarviointi kussakin taide- ja taitoaineessa tehdään siinä vaiheessa, kun oppiaineen koko oppimäärä on opiskeltu. Taide- ja taitoaineiden päättöarvosanoja muodostettaessa käytetään näihin oppiaineisiin määriteltyjä valtakunnallisia päättöarvioinnin kriteereitä.

6.3 Oppimisen ja osaamisen arviointi

6.4 Työskentelyn arviointi

6.5 Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymisen arviointi

- Käyttäytymisen arvioinnissa noudatetaan yhteisesti sovittuja arviointikriteerejä.
- Käyttäytymisen tavoitteena on, että oppilas toimii vastuuntuntoisesti ja rehellisesti, ottaa huomioon muut ihmiset ja ympäristön sekä noudattaa sääntöjä
- Vuosiluokilla 1–3 käyttäytyminen arvioidaan sanallisesti
- Vuosiluokilla 4–9 käyttäytyminen arvioidaan numeerisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon muun muassa seuraavat asiat sekä koulussa että koulun järjestämissä tapahtumissa:

- muiden ihmisten ja ympäristön huomioonottaminen
- luotettavuus ja rehellisyys
- kyky tehdä yhteistyötä
- asenne koulutyöhön
- oman ja toisten työn arvostaminen
- kielenkäyttö
- käytös- ja ruokailutavat
- sääntöjen tunteminen ja niihin sitoutuminen
- työrauhan ylläpitäminen
- auttamisen halu

Arvosanaksi muodostuu se arvosana, jonka kriteerit pääsääntöisesti täyttyvät. Yksittäinen huonompi/parempi kohta ei välttämättä vaikuta numeroon.

10 erinomainen: edellyttää esimerkillistä ja kiitettävää käytöstä

Oppilas

- on ystävällinen kaikille
- toimii yhteisön yhteishengen ja ilmapiirin kohentajana
- toimii ristiriitatilanteissa sovittelevasti
- kannustaa esimerkillään toisia hyvään käytökseen
- on rehellinen ja luotettava
- on vastuuntuntoinen ja yhteistyöhaluinen
- auttaa oma-aloitteisesti
- noudattaa esimerkillisesti koulun sääntöjä ja toimintatapoja
- puhuu asiallisesti ja kohteliaasti
- kunnioittaa ja arvostaa omaa ja toisten työtä
- suhtautuu myönteisesti ja vastuullisesti koulutyöhön ja -ympäristöön

9 kiitettävä: edellyttää luontevaa ja hyvää käytöstä

Oppilas

- on ystävällinen kaikille
- tulee toimeen kaikkien kanssa
- toimii ristiriitatilanteissa sovittelevasti
- on rehellinen ja luotettava
- on vastuuntuntoinen ja yhteistyökykyinen
- on huomaavainen ja auttavainen
- noudattaa koulun sääntöjä ja toimintatapoja
- puhuu asiallisesti ja kohteliaasti

- arvostaa omaa ja toisten työtä
- suhtautuu myönteisesti ja vastuullisesti koulutyöhön ja -ympäristöön

8 hyvä: edellyttää tyydyttävää ja useimmiten asiallista käytöstä

Oppilas

- on yleensä ystävällinen kaikille
- on rehellinen ja luotettava
- on hyvä kaveri
- käyttäytyy hyvin ja tulee toimeen muiden kanssa
- tulee ajoissa kouluun ja oppitunneille
- puhuu yleensä asiallisesti ja kohteliaasti
- arvostaa omaa ja toisten työtä
- auttaa mielellään
- pitää yleensä huolta yhteisestä omaisuudesta ja työympäristöstä
- korjaa käytöstään suullisen ohjennuksen saatuaan
- noudattaa koulun sääntöjä ja toimintatapoja

7 tyydyttävä: käyttäytymisessä parantamisen varaa

Oppilas

- ymmärtää käyttäytymisessään olevan puutteita ja pyrkii korjaamaan niitä
- on joskus epäystävällinen
- häiritsee toisia toisinaan käyttäytymisellään
- ei aina noudata sääntöjä ja ohjeita
- puhuu toisinaan epäasiallisesti
- suhtautuu ajoittain välinpitämättömästi yhteiseen omaisuuteen ja työympäristöön
- ei aina arvosta omaa ja toisten työtä
- ei korjaa käytöstään suullisesta ohjennuksesta huolimatta.
- toimii joskus vastoin järjestyssääntöjä ja toimintatapoja

6 kohtalainen: käyttäytymisessä selkeästi parantamisen varaa

Oppilas

- on ajoittain epäluotettava
- myöhästelee usein
- tulee vaihtelevasti toimeen muiden kanssa; on ajoittain epäystävällinen ja epäkohtelias
- häiritsee toisia usein käyttäytymisellään
- asennoituu koulunkäyntiin ajoittain kielteisesti
- on luvattomasti poissa koulusta
- rikkoo toistuvasti järjestyssääntöjä ja toimintatapoja

- suhtautuu välinpitämättömästi koulun omaisuuteen ja kouluympäristöön
- on toiminut kiusaajan roolissa

5 välttävä: käyttäytymisessä vakavia puutteita

Oppilas

- on epäasiallinen ja epärehellinen
- häiritsee toisia jatkuvasti käyttäytymisellään
- rikkoo tietoisesti yhteisiä sääntöjä ja sopimuksia
- yhteistyössä muiden kanssa suuria puutteita
- ei välitä ympäristöstään
- asennoituu koulunkäyntiin kielteisesti
- on toistuvasti luvottomasti poissa koulusta
- käyttäytyy piittaamattomasti koulun toimintatapoja ja sääntöjä kohtaan
- kiusaa toisia toistuvasti

4 hylätty: käyttäytyminen kouluympäristöön sopimatonta

Oppilas

- käyttäytyy tahallisen piittaamattomasti toisia ihmisiä ja ympäristöä kohtaan
- laiminlyö tarkoituksella koulun sääntöjä ja toimintatapoja

6.6 Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana

6.6.1 Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, jos hän on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvion.

Mikäli tavoitteita ei ole hyväksytysti suoritettu, korvaavista toimista sovitaan oppilaskohtaisesti. Aikataulu ja suoritustapa määritellään yksilöllisesti. Aikataulu voi olla lukuvuoden koulutyön aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä kesäkuun loppuun mennessä. Näyttö annetaan pääsääntöisesti sille opettajalle, joka on hylännyt suorituksen.

Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, tulee siitä tiedottaa hyvissä ajoin lukuvuoden aikana oppilasta ja huoltajaa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi. Ruoveden perusopetuksessa käytetään yhdessä sovittuja toimintatapoja.

Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti.

Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen lukuvuottaan koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa oppiaineessa on tukitoimista huolimatta hylätty.

Ennen päätöstä luokalle jättämisestä oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa asianomaisessa oppiaineessa hyväksyttävät tiedot ja taidot erillisessä näytössä. Erillisiä näyttöjä voidaan järjestää paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä. Erillinen näyttö voi sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita suorituksia.

Jos mahdollisuus erillisiin näyttöihin annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, vuosiluokalle jättämisestä voidaan koulutyön päättyessä tehdä lukuvuositolustukseen ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän opinnot, joiden hyväksytty suorittaminen erillisessä näytössä on vuosiluokalta siirtymisen edellytys.

Oppilas voidaan myös jättää vuosiluokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos se katsotaan hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaiseksi. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat.

6.6.2 Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain

Oppilas voi edetä opinnoissa tavoitekokonaisuuksittain.

Tavoitekokonaisuudet laaditaan pääsääntöisesti vuosiluokkakajaksojen 1–2, 3–6 ja 7–9 tavoitteiden mukaisesti. Oppilas etenee vuosiluokille 3 ja 7 pääsääntöisesti vasta silloin, kun hän on suorittanut hänelle laaditun suunnitelman mukaiset tavoitekokonaisuudet hyväksytysti. Vuosiluokkien 3–6 ja 7–9 nivelvaiheissa oppilaan osaamista arvioidaan suhteessa valtakunnallisiin arviointikriteereihin. Tavoitekokonaisuuksittain opinnoissaan etenevä oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositolustuksen. Lukuvuositolustukseen kirjataan kaikki hänelle laadittuun suunnitelmaan kuuluvat opinnot. Hyväksytysti suoritettujen tavoitekokonaisuuksien arvioinnit kirjataan oppiaineittain lukuvuositolustukseen. Kesken olevien tavoitekokonaisuuksien arviointia ei merkitä lukuvuositolustukseen. Todistuksen lisätietoja-kohtaan merkitään, minkä vuosiluokan suorituksista on kyse niissä oppiaineissa, joissa oppilas etenee tavoitekokonaisuuksittain. Lukuvuoden koulutyön päätyttyä oppilas siirtyy opinnoissaan eteenpäin seuraavalle vuosiluokalle.

Tavoitekokonaisuuksittain etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää vuosiluokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä vuosiluokalta raukeaisivat. Tavoitekokonaisuuksittain etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella. Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän

vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta.

Tavoitekokonaisuuksittain etenemisestä määrätään luvussa 5.4.3.

6.7 Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet

6.8 Perusopetuksen päättöarviointi

Päättöarviointi ajoittuu oppiaineesta ja paikallisesta opetussuunnitelmaratkaisusta riippuen vuosiluokille 7, 8 tai 9. Päättöarviointiin johtavien arviointikäytäntöjen tulee olla oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisia.

Päättöarviointi suoritetaan Ruovedellä valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Päättöarvioinnin tehtävänä on määritellä, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut oppiaineen oppimäärän tavoitteet. Arvioinnin tuloksena annettava numeroarvosana tai sanallinen arvio kuvaa oppilaan suoriutumisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin.

Päättöarvioinnin lähestyessä opettajien tehtävänä on lukuvuoden vielä ollessa käynnissä antaa oppilaille paitsi tietoa suoriutumisen nykytilasta ja -tasosta myös oppimista eteenpäin ohjaavaa arviointipalautetta. Samoin tulee huolehtia siitä, että oppilaat ja huoltajat ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Palautteen ja ohjauksen tulee olla riittävän yksityiskohtaista ja yksilöllistä. Mikäli ennakoidaan, että 9. luokan oppilas ei tukitoimista huolimatta suoriudu opinnoistaan ja on vaarassa jäädä luokalle, voidaan oman opinto-ohjelman mukaiseen etenemiseen siirtymisellä ehkäistä oppilaan kaikkien suoritusten raukeaminen.

6.8.1 Perusopetuksen päättöarvosanan muodostaminen

Perusopetuksen päättöarvosanojen tulee olla annettu yhdenvertaisin perustein. Päättöarvosanan muodostamista varten on näissä opetussuunnitelman perusteissa määritelty kaikkiin yhteisiin oppiaineisiin sekä vapaaehtoisien kielen A-oppimäärään valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit sekä päättöarvosanan muodostamisen periaatteet.

Perusopetuksessa oppilaan päättöarvosanaa ei muodosteta suoraan oppilaan aiempien kurssi-, jakso- tai lukuvuovuositodistusten arvosanoista lasketun keskiarvon perusteella. Koska osaamisen kehittyminen on aina kumuloituvaa, päättöarvosanan muodostamisen tulee perustua oppilaan opintojen päättyessä osoittamaan osaamisen tasoon suhteessa oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättöarvioinnin kriteereissä kuvataan, mitä osaamista oppilaalta edellytetään arvosanan 5, 7, 8 tai 9 saamiseksi.

Perusopetuksen päättöarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämänkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Äidinkielessä ja kirjallisuudessa oppilas on voinut opiskella kahta tähän oppiaineeseen näissä opetussuunnitelman perusteissa määriteltyä oppimäärää. Tällöin arvioidaan molemmat oppilaan suorittamat äidinkieli ja kirjallisuus-oppiaineen oppimäärät.

Mikäli oppilas on perusopetuslain 18 §:ssä tarkoitetulla päätöksellä vapautettu kokonaan jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opiskelusta, ei tätä oppiainetta arvioida.

Taide- ja taitoaineiden oppimäärät muodostuvat oppiaineen vähimmäistuntimäärästä ja mahdollisista taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunteista. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit arvioidaan osana yhteisinä oppiaineina opettettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, eikä niistä anneta erillistä päättöarvosanaa. Päättöarviointi kussakin taide- ja taitoaineessa tehdään siinä vaiheessa, kun oppiaineen koko oppimäärä on opiskeltu. Taide- ja taitoaineiden päättöarvosanoja muodostettaessa käytetään näihin oppiaineisiin määriteltyjä valtakunnallisia päättöarvioinnin kriteereitä.

Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten oppimäärää, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäväksi oppinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, oppilaan suoriutumista arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin ja arvioinnissa käytetään päättöarvioinnin kriteerejä. Jos erityisen tuen päätöksessä päätetään, että oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suoriutumista näissä oppiaineissa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) hänelle määriteltyihin, yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin perustuen. Silloin arviointia ei tehdä suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin päättöarvioinnin kriteereihin.

Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskelluissa oppiaineissa voidaan käyttää numeroarvioinnin sijasta sanallista arviota myös päättöarvioinnissa.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan päättöarviointi perustuu perusopetuksen yleisiin oppimääriin tai yksilöllistettyihin oppimääriin, sen mukaan mitä oppilaan erityistä tukea koskevassa päätöksessä on päätetty. Jos pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleva oppilas opiskelee opintokokonaisuuksia, annetaan arviointi todistuksessa kuitenkin oppiaineittain.

6.8.2 Yhteisten oppiaineiden päättöarviointi

6.8.3 Yhteisten taito- ja taideaineiden päättöarviointi

6.8.4 Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa

6.8.5 Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi

6.8.6 Oppilaskohtaisia tukitoimia saavan oppilaan päättöarviointi

6.9 Poissaolojen vaikutukset arviointiin

6.10 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

6.11 Todistukset

6.11.1 Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa

6.11.2 Lukuvuositodistus

Lukuvuositodistukseen merkitään:

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet arvio oppilaan käyttäytymisestä tarvittaessa erillisenä todistuksena 9.luokan päättöarvioinnissa.
- oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet) merkitään oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät
- luokalta siirtyminen tai mahdollinen luokalle kertaaminen
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 20.2.2020 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Opinnoissa etenemisen, luokalta siirtymisen ja luokan kertaamisen periaatteet ja käytännöt

- Ruovedellä toimitaan opinnoissa etenemisen, luokalta siirtymisen ja luokalle kertaamisen periaatteissa ja käytännöissä perusopetuksen opetussuunnitelman periaatteiden mukaisesti. Mahdollista kertaamista tulee valmistella riittävän ajoissa yhdessä huoltajien ja oppilaan kanssa. Ennen luokan kertaamista oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa erillisessä kokeessa saavuttaneensa hyväksyttävät tiedot ja taidot. Lukukausien aikana on mahdollisuus

korottaa hylättyä arvosanaa. Jos oppilas saa jostakin oppiaineesta lukuvuositodistukseen arvosanaksi hylätyn (4), hän osallistuu kesällä ehtolaiskuulusteluun. Ehtolaiskuulustelu pidetään määrättynä päivänä kesäkuussa.

6.11.3 Välitodistus

6.11.4 Erotodistus

6.11.5 Perusopetuksen päättötodistus

6.12 Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset

Perusopetuksen oppimäärä tai sen osa voidaan suorittaa perusopetuslaissa ja -asetuksessa tarkoitetussa erityisessä tutkinnossa. Erityisen tutkinnon voi järjestää se, jolla on lupa järjestää perusopetusta. Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat perusopetuksen eri oppiaineiden yleisen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja.

Jos oppilas tai muu henkilö suorittaa perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Vain osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, suorittaneelle annetaan todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.

Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, oppimäärä sekä arvosana.

Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki perusopetuksen oppimäärään kuuluvat yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Ruovedellä erityisen tutkinnon suorittamisen laajuudesta ja ajankohdasta sovitaan aina tapauskohtaisesti opetussuunnitelman määräyksiä noudattaen.

6.13 Paikallisesti päätettävät asiat

Ruovedellä arviointikulttuurin lähtökohtana on kouluyhteisön yhteinen näkemys arvioinnin käsitteistä, sen rakenteista ja eri tehtävistä, eri toimijoiden (oppilaat, opettajat, huoltajat) rooleista arvioinnissa ja arvioinnin monipuolisuudesta sekä arviointikäytänteistä.

Laadukas arviointityö perustuu:

- *opettajan ammattitaitoon ja sen tukemiseen*
- *eri arviointimenetelmien hallintaan ja käyttöön*
- *oppilaan iän ja kehitystason huomioimiseen*
- *tavoitteista johdettuun arviointiin*

Arviointi kohdistuu oppilaan oppimiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen. Luotettava arviointi edellyttää näiden osa-alueiden monipuolista havainnointia ja dokumentointia. Oppilaita ja heidän suorituksiaan ei verrata toisiinsa eikä arviointi kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Opettajat huolehtivat, että tavoitteet ja arviointiperusteet ovat oppilaiden tiedossa. Tavoitteiden pohtiminen ja oman oppimisen edistymisen tarkastelu suhteessa tavoitteisiin on tärkeä osa myös oppilaan itsearviointitaitojen kehittämistä.

Todistusten antamiseen liittyvässä oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä.

LUKU 7 OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKI

Perusopetuksen tehtävänä on tarjota kaikille oppilaille yhdenvertaiset mahdollisuudet hyvään kasvuun ja oppimiseen. Suunnitelmallisesti toteutetut oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt antavat kestävä pohjan sekä oppimiselle että oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämiselle. Kaikessa koulun toiminnassa tulee huomioida saavutettavuus ja esteettömyys. Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuuksia saada onnistumisen kokemuksia oppimisessaan ja ryhmän jäsenenä toimimisessaan sekä tukea myönteisen käsityksen luomiseen itsestään, oppimisestaan ja yhteisön jäsenenä toimimisesta. Koulun tehtävänä on huolehtia riittävästä ja tarkoituksenmukaisesta yhteistyöstä oppilaan huoltajan kanssa. Myös huoltajalla on aktiivinen rooli oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukemisessa. Jäljempänä tekstissä huoltajalla tarkoitetaan myös muuta oppilaan laillista edustajaa.

Oppimisen ja koulunkäynnin järjestäminen pohjautuu suunnitelmallisesti toteutettaviin oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin. Niiden tarkoituksena on turvata kaikille oppilaille mahdollisuus suorittaa perusopetuksen oppimäärä. Kaikkia oppilaita koskevana ryhmäkohtaisina tukimuotoina tarjotaan yleistä tukiopetusta, opetuskielen tukiopetusta ja erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä. Mikäli ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat oppilaalle riittämättömiä, tarjotaan oppilaskohtaisia tukitoimia. Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa ja 31 §:n 1 momentin nojalla oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet. Oppilaskohtaisten tukitoimien tarvetta arvioidaan, ne suunnitellaan ja perusopetuslain mukaiset päätökset tehdään mahdollisimman pian, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat oppilaan tukemiseksi riittämättömiä. Mikäli oppilaalle tarjotut tukimuodot ja -toimet eivät riitä perusopetuksen oppimäärän suorittamiseen, on viimesijaisena keinona mahdollista poiketa perusopetuksen oppiaineen tai -aineiden tavoitteista.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen järjestämisen lähtökohtana ovat sekä kunkin oppilaan että opetusryhmän vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. On huolehdittava siitä, että oppilas kokee, että hänen oppimisensa ja koulunkäynnin tuen tarpeensa tunnustetaan ja huomioidaan ja hän saa tarvitsemaansa tukea. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki järjestetään inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Tuen järjestämisessä oleellista on tuen tarpeen varhainen tunnistaminen. Oppimisen tuki järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa opetusryhmässä. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, suunnitelmallista ja tarvittaessa tuen tarpeen mukaan muuttuvaa.

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, ryhmäkohtaiset tukimuodot sekä oppilaskohtaiset tukitoimet edellyttävät suunnitelmallista johtamista ja johtajuutta. Opetuksen järjestäjä ja rehtori vastaavat siitä, että tukitoimet, niiden resursointi, rakenteelliset ratkaisut, vastuut ja järjestelyt on tarkoituksenmukaisesti kirjattu paikalliseen opetussuunnitelmaan ja opetussuunnitelman mukaiseen lukuvuosisuunnitelmaan ja että tukitoimia toteutetaan suunnitelmallisesti. Oppimisen edellytyksiä tukevien

opetusjärjestelyjen, ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja oppilaskohtaisten tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti. Jokaisen työntekijän vastuulla on johtaa omaa toimintaansa yhdessä sovittujen toimintaperiaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti.

7.1 Oppilaan oikeus oppimisen ja koulunkäynnin tukeen

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia osallistua opetukseen tai suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada tukea oppimiseen ja koulunkäyntiin. Opetuksen järjestäjän varmistamat oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt antavat perustan tuen tarkoituksenmukaiselle toteuttamiselle osana kaikkea esi- ja perusopetuksen toimintaa. Ensisijaisesti tarjotaan ryhmäkohtaisia tukimuotoja, kuten yleistä tukiopetusta, opetuskielen tukiopetusta sekä erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä. Tuki annetaan oppilaalle inklusiivisten periaatteiden mukaisesti ensisijaisesti omassa opetusryhmässä.

Oppilaalla on oikeus myös oppilaskohtaisiin tukitoimiin, jos osallistuminen säännöllisesti tarjottuihin ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ei riitä tukemaan häntä opinnoissaan, tai jos hänellä on edelleen vaikeuksia osallistua opetukseen. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä voidaan samanaikaisesti tukea sekä ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla että oppilaskohtaisilla tukitoimilla. Oppilaan tuen toteuttaminen suunnitellaan niin, että ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja oppilaskohtaisten tukitoimien vaikutus koulupäivän pituuteen on perusopetuslain ja -asetuksen mukainen, eikä aiheuta oppilaalle tarpeetonta kuormitusta.

Opetuksen järjestäjä tekee suunnitelmaan perustuvan hallintopäätöksen oppilaalle tarjottavasta oppilaskohtaisesta tuesta. Tuen toteutumista seurataan ja arvioidaan, ja tuen tarpeen muuttuessa tehdään uusi hallintopäätös.

Ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tai oppilaskohtaisilla tukitoimilla ei voi poiketa perusopetuksen oppimäärästä eikä paikallisen opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista. Oppilaalla on aina oikeus saada opetusta sen mukaan, mitä vuosiviikkotuntien määrästä säädetään.

Jos perusopetuksen oppimäärästä tai sisällöistä on tarpeen poiketa tietyn oppiaineen osalta oppilaan heikon suoriutumisen vuoksi, se on mahdollista ainoastaan silloin, kun oppilas on jo saanut muiden tukimuotojen ja -toimien lisäksi kyseisessä oppiaineessa oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa.

Oppilaan oppimäärän rajaaminen tulee kysymykseen vasta silloin, kun oppilas ei tukitoimista huolimatta saavuta välttävää arvosanaa (5). Oppimäärän rajaamisen tarpeesta tehdään luotettava arviointi opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Arviointiin tulee sisältyä dokumentaatio siitä, millä tavalla perusopetuksen oppimäärän tavoitteista ja sisällöistä poikkeamisen tarve on todettu. Arvioinnin tukena voidaan käyttää eri asiantuntijoiden lausuntoja. Asiasta tehdään tukea koskeva hallintopäätös, joka on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Perusopetuslain lisäksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain tarkoituksena on edistää oppilaiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä koulunkäyntiin ja oppimiseen liittyvien ongelmien syntymistä. Opiskeluholloilla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen sekä hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä ylläpitävää toimintaa kouluyhteisössä. Ennaltaehkäisevänä toteutettava ja koko kouluyhteisöä tukeva yhteisöllinen opiskeluhoito on keskeinen koulunkäynnin ja osallistumisen tukemisen muoto, jolla vaikutetaan koko yhteisön toimintakulttuuriin. Yhteisöllinen opiskeluhoito on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi opiskeluhoitopalvelut ja monialainen yksilökohtainen opiskeluhoito tukevat oppilaiden yksilöllisiä oppimisen, hyvinvoinnin ja terveyden tarpeita sekä sosiaalisten ja psyykkisten valmiuksien kehittymistä. Mikäli koulun työntekijä arvioi oppilaan tarvitsevan muuta kuin perusopetuslain mukaista oppimisen ja koulunkäynnin tukea, tulee hänen toimia sen mukaan, mitä säädetään velvollisuudesta opiskeluhoitopalveluihin ohjaamisesta oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa.

Opiskeluhollosta määrätään tarkemmin luvussa 8.

7.2 Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt koskevat kaikkea perusopetuksen toimintaa. Ne ovat keskeinen osa koulun toimintakulttuuria, joka antaa edellytykset kaikkien oppilaiden osallisuuteen, oppimiseen ja koulunkäynnin tukeen. Koulun toiminnassa ja opetusjärjestelyissä huomioidaan saavutettavuus ja esteettömyys. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt luovat pohjan laadukkaalle perusopetukselle, ryhmäkohtaisille tukimuodoille ja oppilaskohtaisille tukitoimille. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt resursoidaan, suunnitellaan, toteutetaan ja niiden vaikuttavuutta arvioidaan osana koulun toimintaa.

Opettajien keskinäinen yhteistyö, opettajien yhteistyö moniammatillisten ja monialaisten toimijoiden kanssa sekä yhteistyön mahdollistavat rakenteelliset ratkaisut ovat tärkeitä oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Yhteiseen suunnitteluun ja toteutukseen tulee varata riittävästi aikaa.

Oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä tarkoitetaan

- oppilaiden erilaiset tarpeet ja edellytykset huomioon ottavaa opetuksen järjestämistä ja opetuksen eriyttämistä
- eri oppiaineiden ja tiedonalojen kieltä avaavaa kielitietoista opetusta
- opetusryhmien muodostamista siten, että opetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa
- pedagogisia ratkaisuja, joilla tukea tarvitsevien oppilaiden lisäksi huomioidaan myös oppilaat, jotka etenevät opinnoissaan tavoitekokonaisuuksittain
- opettajan kykyä huomioida riittävästi opetusryhmän tarpeet ja vahvuudet

- oppilaiden kanssa työskentelevien koulunkäynninohjaajien ja muun henkilöstön hyödyntämistä oppilaiden koulunkäynnin ja opetukseen osallistumisen tukena

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt edellyttävät perusopetuksen kokonaisuuden tavoitteellista ja suunnitelmallista johtamista, arviointia ja kehittämistä.

7.3 Ryhmäkohtaiset tukimuodot ja niiden tavoitteet sekä järjestäminen

Ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tarkoitetaan kaikkia oppilaita koskevia ryhmäkohtaisia järjestelyjä. Näitä ovat opettajan antama yleinen tukiopetus, opettajan antama opetuskielen tukiopetus ja erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä. Opetuksen järjestäjän tulee varata ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamiseen lukuvuosittain opetussuunnitelmaan perustuvassa suunnitelmassa yhteensä vähintään 0,122 opetustuntia viikossa koulun oppilasta kohden.

Ryhmäkohtaisia tukimuotoja tarjotaan suunnitelmallisesti koko lukuvuoden ajan osana koulun perustoimintaa oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden lisänä. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja voidaan tarjota erilaisin tarkoituksenmukaisin ryhmittelyin esimerkiksi samanaikais- ja yhteisopetuksena. Ryhmäkohtaiset tukimuodot mahdollistavat myös vertaisoppimisen.

Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisessa opettajien tulee tehdä suunnitelmallista yhteistyötä. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja suunniteltaessa ja toteuttaessa voidaan hyödyntää esimerkiksi erityisopettajan konsultaatiota. Ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat ensisijaisia tukimuotoja ja kaikkien oppilaiden oikeus, eikä niistä tehdä oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaa suunnitelmaa tai tukea koskevaa päätöstä. Ryhmäkohtaiset tukimuodot toteutetaan ensisijaisesti joustavasti ryhmämuotoisesti. Ryhmän kokoa ei ole rajattu.

Opettajan antama yleinen tukiopetus

Yleinen tukiopetus vahvistaa opetuksen ja kasvatuksen tavoitteiden saavuttamista perusopetuksessa. Yleinen tukiopetus on opittaviin asioihin tutustumista etukäteen tai opitun vahvistamista ja kertaamista. Yleisellä tukiopetuksella pyritään ehkäisemään vaikeuksia ennakolta ja varmistamaan opittavien asioiden ymmärtäminen sekä opintojen eteneminen. Sillä voidaan vastata myös oppilaan poissaoloista johtuviin lyhytaikaisiin tuen tarpeisiin.

Yleisen tukiopetuksen tavoitteet ja sisältö

Yleisen tukiopetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta saavuttamaan oppimisen tavoitteet sekä edistymään opinnoissaan. Osana yleistä tukiopetusta oppilaalle opetetaan oppimaan oppimisen taitoja, oppimisstrategioita ja opiskelutapoja, jotka tukevat hänen oppimistaan. Yleinen tukiopetus voi kohdistua kaikkiin oppiaineisiin ja sillä voidaan tukea myös laaja-alaisen osaamisen tavoitteita.

Yleisen tukiopetuksen järjestäminen

Yleistä tukiopetusta voidaan antaa oppituntien yhteydessä, erillisinä lisätunteina, pienemmässä ryhmässä tai henkilökohtaisena ohjauksena. Yleistä tukiopetusta annetaan oppilaan työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy. Opetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät.

Yleistä tukiopetusta antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja. Yleistä tukiopetusta voi antaa myös muu opettaja. Samanaikais- ja yhteisopetusta voidaan käyttää yleisen tukiopetuksen toteuttamisessa. Opettajien yhteistyö yleisen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää.

Opettajan antama opetuskielen tukiopetus

Opetuskielen tukiopetus kohdistuu ensisijaisesti opetuskielen taidon ja eri tiedonalojen tekstitaitojen vahvistamiseen. Sitä annetaan oppilaille, joilla ei ole riittävästi opetuskielen taitoa perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi. Opetuskielen tukiopetus on kielitietoista opetusta, joka tukee oppilaita eri oppiaineiden tekstien lukemisessa, niiden ymmärtämisessä ja tulkitsemisessä sekä omassa tuottamisessa. Opetus kohdistuu oppiaineen kieleen ja sisältöön samaan aikaan.

Opetuskielen tukiopetuksen tavoitteet ja sisältö

Opetuskielen tukiopetuksen tavoitteena on oppilaiden opetuskielen taidon vahvistaminen, mikä tukee oppilaiden osallistumista opetukseen ja opinnoissa etenemistä. Opetuskielen tukiopetuksessa keskitytään kullekin oppiaineelle ominaisten tekstien yhteiseen tarkasteluun, tekstien tyypillisten piirteiden löytämiseen ja opiskelun edellyttämien tekstien ohjattuun tuottamiseen sekä oppiainekohtaisen sanavaraston vahvistamiseen.

Opetuskielen tukiopetuksen järjestäminen

Opetuskielen tukiopetus järjestetään pedagogisesti tarkoituksenmukaisesti siten, että mahdollisimman moni oppilas voi hyötyä siitä. Sitä voidaan antaa oppilaiden työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana samanaikais- ja yhteisopetuksena tai pienemmässä ryhmässä, jolloin opetuskielen tukiopetusta tarvitsevat oppilaat voivat olla eri tilassa toisen opettajan kanssa. Opetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät.

Opetuskielen tukiopetusta antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja. Opetuskielen tukiopetusta voi antaa myös muu opettaja. Opettajien yhteistyö opetuskielen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää.

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä järjestetään siten, että se tukee ja täydentää muuta opetusta ja mahdollistaa oppilaiden tarpeiden huomioimisen osana opetusryhmän opetusta. Se on ensisijaisesti ryhmäkohtainen tukimuoto, ja sitä ei kohdenneta yksittäisen oppilaan vaan tietyn oppilasryhmän tai koko opetusryhmän oppimisen tuen

tarpeiden mukaisesti. Erityisopettajan antamaan opetukseen muun opetuksen yhteydessä voi liittyä myös erityisopettajan konsultaatiota, joka kohdentuu kyseisen luokan tai ryhmän kanssa toimiville opettajille ja muulle henkilöstölle.

Erityisopettajan antaman opetuksen järjestäminen muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä voidaan järjestää samanaikais- ja yhteisopetuksena yhdessä opetusryhmää opettavan opettajan kanssa niin, että erityisopettaja työskentelee samassa luokkatilassa tai siirtyy pienemmän ryhmän kanssa toiseen tilaan. Opettajat jakavat opetustehtävät keskenään ja suunnittelevat opetuksen yhdessä, jolloin erityisopettaja voi tukea oppilaita muun opetuksen yhteydessä. Oppilasta opettavat opettajat arvioivat yhdessä oppilaan työskentelyä, oppimista, osaamista ja käyttäytymistä. Ryhmäkohtaiset tukimuodot järjestetään ja niitä muutetaan tarvittaessa oppilaiden tuen tarpeiden mukaisesti.

7.3.1 Opettajan antama yleinen tukiopetus

Yleinen tukiopetus vahvistaa opetuksen ja kasvatuksen tavoitteiden saavuttamista perusopetuksessa. Yleinen tukiopetus on opittaviin asioihin tutustumista etukäteen tai opitun vahvistamista ja kertaamista. Yleisellä tukiopetuksella pyritään ehkäisemään vaikeuksia ennakolta ja varmistamaan opittavien asioiden ymmärtäminen sekä opintojen eteneminen. Sillä voidaan vastata myös oppilaan poissaoloista johtuviin lyhytaikaisiin tuen tarpeisiin.

Yleisen tukiopetuksen tavoitteet ja sisältö

Yleisen tukiopetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta saavuttamaan oppimisen tavoitteet sekä edistymään opinnoissaan. Osana yleistä tukiopetusta oppilaalle opetetaan oppimaan oppimisen taitoja, oppimisstrategioita ja opiskelutapoja, jotka tukevat hänen oppimistaan. Yleinen tukiopetus voi kohdistua kaikkiin oppiaineisiin ja sillä voidaan tukea myös laaja-alaisen osaamisen tavoitteita.

Yleisen tukiopetuksen järjestäminen

Yleistä tukiopetusta voidaan antaa oppituntien yhteydessä, erillisinä lisätunteina, pienemmässä ryhmässä tai henkilökohtaisena ohjauksena. Yleistä tukiopetusta annetaan oppilaan työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy. Opetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät.

Yleistä tukiopetusta antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja. Yleistä tukiopetusta voi antaa myös muu opettaja. Samanaikais- ja yhteisopetusta voidaan käyttää yleisen tukiopetuksen toteuttamisessa. Opettajien yhteistyö yleisen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää.

7.3.2 Opettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

Opetuskielen tukiopetus kohdistuu ensisijaisesti opetuskielen taidon ja eri tiedonalojen tekstitaitojen vahvistamiseen. Sitä annetaan oppilaille, joilla ei ole riittävästi opetuskielen taitoa perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi. Opetuskielen tukiopetus on kielitietoista opetusta, joka tukee oppilaita eri oppiaineiden tekstien lukemisessa, niiden ymmärtämisessä ja tulkitsemisessä sekä omassa tuottamisessa. Opetus kohdistuu oppiaineen kieleen ja sisältöön samaan aikaan.

Opetuskielen tukiopetuksen tavoitteet ja sisältö

Opetuskielen tukiopetuksen tavoitteena on oppilaiden opetuskielen taidon vahvistaminen, mikä tukee oppilaiden osallistumista opetukseen ja opinnoissa etenemistä. Opetuskielen tukiopetuksessa keskitytään kullekin oppiaineelle ominaisten tekstien yhteiseen tarkasteluun, tekstien tyypillisten piirteiden löytämiseen ja opiskelun edellyttämien tekstien ohjattuun tuottamiseen sekä oppiainekohtaisen sanavaraston vahvistamiseen.

Opetuskielen tukiopetuksen järjestäminen

Opetuskielen tukiopetus järjestetään pedagogisesti tarkoituksenmukaisesti siten, että mahdollisimman moni oppilas voi hyötyä siitä. Sitä voidaan antaa oppilaiden työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana samanaikais- ja yhteisopetuksena tai pienemmässä ryhmässä, jolloin opetuskielen tukiopetusta tarvitsevat oppilaat voivat olla eri tilassa toisen opettajan kanssa. Opetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät.

Opetuskielen tukiopetusta antaa ensisijaisesti opetusryhmästä vastuussa oleva luokan- tai aineenopettaja. Opetuskielen tukiopetusta voi antaa myös muu opettaja. Opettajien yhteistyö opetuskielen tukiopetuksen suunnittelussa, toteutuksessa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa on tärkeää.

7.3.3 Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä järjestetään siten, että se tukee ja täydentää muuta opetusta ja mahdollistaa oppilaiden tarpeiden huomioimisen osana opetusryhmän opetusta. Se on ensisijaisesti ryhmäkohtainen tukimuoto, ja sitä ei kohdenneta yksittäisen oppilaan vaan tietyn oppilasryhmän tai koko opetusryhmän oppimisen tuen tarpeiden mukaisesti. Erityisopettajan antamaan opetukseen muun opetuksen yhteydessä voi liittyä myös erityisopettajan konsultaatiota, joka kohdentuu kyseisen luokan tai ryhmän kanssa toimiville opettajille ja muulle henkilöstölle.

Erityisopettajan antaman opetuksen järjestäminen muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä voidaan järjestää samanaikais- ja yhteisopetuksena yhdessä opetusryhmää opettavan opettajan kanssa niin, että erityisopettaja työskentelee samassa luokkatilassa tai siirtyy pienemmän ryhmän kanssa toiseen tilaan. Opettajat jakavat opetustehtävät keskenään ja suunnittelevat opetuksen yhdessä, jolloin erityisopettaja voi tukea oppilaita muun opetuksen yhteydessä. Oppilasta

opettavat opettajat arvioivat yhdessä oppilaan työskentelyä, oppimista, osaamista ja käyttäytymistä. Ryhmäkohtaiset tukimuodot järjestetään ja niitä muutetaan tarvittaessa oppilaiden tuen tarpeiden mukaisesti.

7.4 Oppilaskohtaiset tukitoimet

Oppilaalla on oikeus saada oppilaskohtaisia tukitoimia viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan hänen oppimistaan tai koulunkäyntiään ja hän tarvitsee säännöllisiä tukitoimia. Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa ja perusopetuslain 31 §:n 1 momentin nojalla oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä voidaan samanaikaisesti tukea sekä ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla että oppilaskohtaisilla tukitoimilla.

Oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi käynnistyy, kun oppilasta opettavat opettajat toteavat, että ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä. Oppilas ja hänen huoltajansa voivat myös tuoda esiin havaintonsa ryhmäkohtaisten tukimuotojen riittävydestä.

Myös silloin, jos oppilaskohtaisten tukitoimien tarve on niin ilmeinen, että oppilasta ei perusopetuksen alkaessa voida riittävästi tukea ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla, voidaan oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi aloittaa poikkeuksellisesti jo ennen perusopetuksen alkamista. Oppilaskohtaisista tukitoimista tehdään tuen tarpeen arviointiin perustuva suunnitelma sekä hallintopäätös.

Oppilaskohtaiset tukitoimet perustuvat oppilaan yksilöllisiin tarpeisiin ja niitä annetaan säännöllisesti ja pitkäkestoisesti. Oppilaskohtaiset tukitoimet järjestetään oppilaan etu huomioon ottaen ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa. Oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttaminen edellyttää opettajien välistä yhteistyötä sekä tarvittaessa konsultaatiota esimerkiksi erityisopettajan ja muun henkilöstön kanssa.

Perusopetuslain mukaiset oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt, ryhmäkohtaiset tukimuodot ja oppilaskohtaiset tukitoimet kohdentuvat oppimisen ja koulunkäynnin tukemiseen, eivätkä korvaa sosiaali- ja terveystalvveluja.

7.4.1 Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnissa tulee selvittää ja kuvata oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarve, opintojen etenemisen tilanne, käytössä olleet ryhmäkohtaiset tukimuodot sekä ne tukitoimet, jotka parhaiten tukevat oppilaan edun mukaisesti hänen oppimistaan. Opetuskielen oppimisen varhainen vaihe, poissaolot, motivaation puute tai puutteellinen opiskeluteknikka eivät voi lähtökohtaisesti olla peruste oppilaskohtaiselle tuen tarpeelle. Myös käyttäytymisellä reagoivien oppilaiden tukemiseksi käytetään ensisijaisesti ryhmäkohtaisia tukimuotoja. Oppilasta voidaan tukea myös oppilaskohtaisilla tukitoimilla, jos

se on oppilaan edun mukaista. Osana arviointia selvitetään myös tarve oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle.

Tuen tarpeen arvioinnin tekevät oppilaan opetuksesta vastaavat opettajat. Jos oppilaan tuen tarpeen arviointi vaatii monialaista osaamista, osallistuvat tukitoimien tarpeen arviointiin tarvittaessa opettajien lisäksi opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset tai muut asiantuntijat. Oppilaan omat näkökulmat ja ajatukset tulee selvittää ja ottaa huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla. Oppilaan huoltajalle edustajalle on annettava mahdollisuus osallistua tuen tarpeen arviointiin.

Moniammatillinen ja -alainen yhteistyö voi tukea oppilaskohtaisten tukitoimien arvioimista, mutta se ei ole edellytys hallintopäätöksen tekemiselle tai tuen toteuttamiselle, ellei oppilaan etu ja tuen tarve sitä edellytä. Oppilaskohtaisten tukitoimien arviointiin perustuva tukea koskeva hallintopäätös ei voi perustua pelkkään psykologiseen tai lääketieteelliseen arvioon, eivätkä opetuksen järjestäminen, opetus tai oppilaskohtaiset tukitoimet korvaa sellaisia palveluja, joista järjestämisvastuussa on joku muu kuin opetuksen järjestäjä.

Tuen tarpeen arvioinnissa on tilanteen vaatiessa mahdollista hyödyntää myös muuta kuin oman koulun erityisopettajan konsultaatiota. Esimerkiksi opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan perusoikeuksiin puuttuva toimenpide, jolloin on suositeltavaa hyödyntää laajemmin monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta. Arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi myös niiden opetuksen järjestäjien konsultaatiota, joiden osalta opetus- ja kulttuuriministeriö on päättänyt velvollisuudesta huolehtia opetukseen liittyvistä kehittämis-, ohjaus- ja tukipalveluista sekä perusopetuslain mukaista sairaalaopetuksen konsultaatiopalvelua.

7.4.2 Oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin pohjalta on laadittava oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelman laativat oppilaan opetuksesta vastaavat opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa tai kanssa. Suunnitelman laatiminen on kuitenkin mahdollista myös niissä tilanteissa, joissa yhteistyölle on esimerkiksi huoltajasta johtuva este.

Suunnitelmasta on käytävä ilmi

- perustelut sekä mahdolliset muut tiedot ja selvitykset tukitoimien tarpeesta
- tuen tarpeen arviointiin perustuvien tukitoimien toteuttaminen ja seuranta
- oppimista tukevat pedagogiset ratkaisut
- opinnoissa eteneminen
- mahdollinen tarve perusopetuslain 20 h §:ssä tarkoitetusta oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle ja oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi

- mahdollinen perusopetuslain 20 i §:n mukainen tarve opetuksen järjestämiseksi oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite
- toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan oppilaskohtaiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi kullekin toiminta-alueelle.

Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyyttä on arvioitava aina, kun oppilaan tarpeet sitä edellyttävät, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa tai useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät. Suunnitelma on salassa pidettävä asiakirja.

7.4.3 Tukea koskeva päätös

Opetuksen järjestäjän on tehtävä tukea koskeva hallintopäätös oppilaalle annettavista oppilaskohtaisista tukitoimista. Päätöksestä tulee käydä ilmi oppilaskohtaiset tukitoimet oppilaan tarpeen mukaisesti

- erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä
- erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä
- erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa
- tulkitsemispalvelut
- avustajapalvelut
- apuvälineet

Lisäksi tukea koskeva päätös on tehtävä perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta. Perusopetuksen järjestämisestä oppilaalle vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella tehdään päätös perusopetuslain 20i §:n perusteella. Hallintopäätös on tehtävä kaikissa edellä mainituissa tilanteissa oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin ja sen perusteella laaditun tuen toteuttamista koskeva suunnitelman mukaisesti ilman aiheutonta viivytystä. Ennen päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta ja hänen huoltajaansa.

Opetuksen järjestäjä voi tehdä myönteisen tai kielteisen päätöksen arviointiin perustuvan suunnitelman pohjalta. Mikäli päätös tarkoittaa oppilaan koulupaikan vaihtumista, siitä tehdään erillinen hallintopäätös. Tukea koskeva päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Jos kunta ei järjestä oppilaskohtaisia tukitoimia tai perusopetusta oppilaalle vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella niistä tukea koskevan päätöksen tekee oppilaan asuinkunta.

Tukea koskevaan päätökseen ei kirjata kuvauksia tukitoimista tai niiden toteuttamisesta, jotka on kuvattu oppilaskohtaisessa tuen toteuttamista koskevassa suunnitelmassa. Mikäli oppilaan tilanne ja tuen tarve muuttuvat oleellisesti, on tehtävä uusi tukea koskeva päätös. Oppilaan huoltajaa on kuultava tukea koskevaa päätöstä tehtäessä.

Oppilaskohtaisia tukitoimia saavan oppilaan oppiminen, osaaminen, työskentely ja käyttäytyminen arvioidaan arviointia koskevien yleisten periaatteiden mukaisesti, ellei oppilaalle ole tehty hallintopäätöstä perusopetuksen oppimäärän tavoitteista ja sisällöstä poikkeamisesta, tai jos oppilaalle on tehty hallintopäätös toiminta-alueittain järjestettävästä opetuksesta.

Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä

Säännöllisellä erityisopettajan antamalla opetuksella osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä tarkoitetaan erityisopettajan kelpoisuuden omaavan opettajan antamaa opetusta. Sitä voidaan toteuttaa oppilaan omassa opetusryhmässä muun opetuksen yhteydessä tai siitä erillään. Säännöllisyydellä tarkoitetaan pitkäkestoista, esimerkiksi lukukauden tai -vuoden pituista jaksoa.

Opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan yksilölliset tarpeet. Erityisopettajan antamaa opetusta osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä voidaan toteuttaa myös pienryhmässä oppilaan omasta opetusryhmästä erillään. Tällöin pienryhmällä tarkoitetaan ryhmää, jonka koko on paikallisesti opetuksen järjestäjän päätettävissä. Tarvittaessa erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä voidaan antaa myös yhdelle oppilaalle.

Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä tarkoittaa, että esimerkiksi yhden oppiaineen opetustunneista alle puolet on erityisopettajan antamaa opetusta joko muun opetuksen yhteydessä tai pienryhmässä. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisopettajan antamasta opetuksesta osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä oppilaskohtaisena tukitoimena.

Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus pienryhmässä

Oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama opetus yhdessä tai useammassa oppiaineessa tarkoittaa yhden tai useamman oppiaineen opetusta enemmän kuin puolet tai kokonaan pienryhmässä. Tällöin oppilaan katsotaan oppimisvalmiuksistaan tai oppimisen edellytyksistään johtuen hyötyvän erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamasta opetuksesta pienryhmässä yhden tai useamman oppiaineen opetuksessa. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamasta yhden tai useamman oppiaineen opetuksesta enemmän kuin puolet tai kokonaan pienryhmässä oppilaskohtaisena tukitoimena.

Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa oppilaskohtaisena tukitoimena ei sinänsä ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle.

Yhden opettajan opettama opetusryhmät muodostetaan siten, että ryhmässä on enintään viisi oppilasta, jotka saavat erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa yhden tai

useamman oppiaineen opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa oppilaskohtaisena tukitoimena. Viiden oppilaan enimmäismäärä voidaan ylittää tilapäisesti.

Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa

Oppilaskohtaisena tukitoimena oppilaan opetuksen järjestäminen erityisluokassa tarkoittaa sitä, että oppilas saa erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa. Osa opetuksesta voidaan toteuttaa inklusiivisten periaatteiden mukaisesti yhteistyössä niin, että oppilaan osallistuminen muiden opetusryhmien opetukseen on mahdollista. Yhden opettajan opettamat opetusryhmät muodostetaan siten, että ryhmässä on enintään viisi oppilasta, jotka saavat oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa. Viiden oppilaan enimmäismäärä voidaan ylittää tilapäisesti.

Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavasta erityisluokanopettajan antamasta opetuksesta erityisluokassa.

Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa oppilaskohtaisena tukitoimena ei sinänsä ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Erityisluokanopettajan opetusryhmässä erityisluokassa saa olla enintään kymmenen oppilasta, mutta enimmäiskoko voidaan ylittää tilapäisesti.

Tulkitemispalvelut

Tulkitemispalveluilla tarkoitetaan viittomakielellä tai muilla kommunikaatiomenetelmillä oppilaille annettavia tulkitemispalveluita. Oikeus tulkitemispalveluun on oppilailla, joilla on kuulovamma, näkövamma tai puhevamma, ja jotka tarvitsevat palvelua perusopetukseen osallistumiseksi. Tulkitemispalvelut järjestetään oppilaan tarpeiden mukaan.

Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavista tulkitemispalveluista. Tulkitemispalvelut ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena eivät ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Tulkitemispalveluita ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena saava oppilas ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

Oppilaskohtaiset avustajapalvelut

Oppilaskohtaisilla avustajapalveluilla tarkoitetaan opetukseen osallistumisen edellyttämiä avustajapalveluita tilanteissa, joissa muut osana koulun perustoimintaa järjestettävät oppimista tukevat opetusjärjestelyt ja mahdollinen ryhmäkohtainen koulunkäynninohjaaja eivät tue riittävästi oppilaan perusopetuksen oppimäärän ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamista. Opetuksen järjestäjällä on mahdollisuus huolehtia avustajapalvelujen järjestämisestä henkilökohtaisen järjestämisen lisäksi myös luokkakokoisten avustajapalvelujen avulla. Perusopetuslain 3 §:n ja 31 §:n säännökset edellyttävät kuitenkin, että oppilaan yksilölliset tarpeet selvitetään riittävällä tavalla siten, että opetus ja sen edellyttämät palvelut tulevat järjestetyiksi hänen edellytystensä mukaisesti.

Avustajapalveluiden käyttäminen oppilaskohtaisena tukitoimena eivät sinänsä ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista

poikkeamiselle. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavista avustajapalveluista. Oppilaalla ja hänen huoltajallaan on oikeus saada oppilaskohtaisia avustajapalveluita koskevasta asiasta hallintolaissa hallintopäätökselle asetetut vaatimukset täyttävä valituskelpoinen päätös.

Avustamispalveluita ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena saava oppilas ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

Apuvälineet

Tulkitsemis- ja avustajapalvelujen lisäksi oppilaskohtaisia tukitoimia tarvitsevalle oppilaalle turvataan myös opetukseen osallistumisen edellyttämät tarpeelliset apuvälineet, joiden avulla tuetaan oppilaan mahdollisuuksia saavuttaa perusopetuksen oppimäärä ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteet. Apuvälineet voidaan oppilaan tarpeiden mukaan järjestää hänen käyttöönsä ryhmä-, koulu- tai luokkakohtaisesti. Luonteeltaan oppimäärän suorittamiseen ja opetukseen osallistumiseen tarkoitettut ja siten opetusvälineisiin rinnastettavat apuvälineet voidaan tarvittaessa järjestää myös henkilökohtaisesti. Oppilaskohtaisena tukitoimena oppilaalle ei järjestetä lääkinnälliseen kuntoutukseen kuuluvia koulussa ja muissa elämäntilanteissa tarvittavia apuvälineitä. Niihin oppilaalla on oikeus lääkinnällisestä kuntoutuksesta annetun asetuksen mukaisesti.

Oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttamisessa tulee tehdä opettajien ja muun henkilöstön välistä yhteistyötä, ja se voi edellyttää esimerkiksi erityisopettajan konsultaatiota. Tukitoimien suunnittelussa voidaan tarvittaessa hyödyntää myös muiden asiantuntijoiden konsultaatiota. Tästä päätetään opetuksen järjestäjän ohjeiden mukaisesti. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä opetukseen osallistumisen edellyttämistä apuvälineistä.

Oppilaan apuvälineiden käyttö ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

7.5 Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen

Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisessa on kyse oppilaan perusoikeuksien rajaamisesta. Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista voidaan poiketa kolmella tavalla. Nämä ovat opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain, oppiaineen oppimäärän rajaaminen sekä tilapäinen vapauttaminen oppimäärän opiskelusta terveydellisistä syistä. Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain kuvataan luvussa 5.4.3.

7.5.1 Oppiaineen oppimäärän rajaaminen

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen tehdään vasta silloin, jos oppilas ei ryhmäkohtaisista tukimuodoista ja oppilaskohtaisista tukitoimista huolimatta kykene suoriutumaan hyväksytysti (arvosana välttävä (5)) perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista. Perusopetuksen oppimäärää ja paikallisen opetussuunnitelman

tavoitteita voidaan rajata vasta silloin, kun oppilas on saanut oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa kyseisessä oppiaineessa. Perusopetuksen oppimäärän rajaaminen on viimesijainen keino. Opetuskielen oppimisen varhainen vaihe, poissaolot, motivaation puute, puutteellinen opiskelutekniikka tai käyttäytymisellä reagointi eivät voi lähtökohtaisesti olla peruste oppimäärän rajaamiselle.

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen merkitsee oppilaan oppimiselle asetettavan tavoitetasen määrittelemistä hänen edellytystensä mukaiseksi. Oppimäärän rajaaminen tehdään karsimalla oppilaskohtaisesti paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä. Tavoitteiden tulee kuitenkin olla oppilaalle riittävän haasteellisia.

Oppiaineen oppimäärän tai opetussuunnitelman tavoitteiden rajaaminen edellyttävät ajantasaista ja tuen tarpeen osalta päivitettyä perusopetuslain 20 d §:n mukaista arviointia, 20 e §:n mukaista suunnitelmaa ja 20 f §:n mukaista päätöstä. Koska opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan perusoikeuksiin puuttuva toimenpide, on suositeltavaa hyödyntää monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta.

Opetuksen järjestäjän on tehtävä kirjallinen päätös perusopetuslain 20 h §:ssä säädetystä perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta. Päätös tulee tehdä ilman aiheutonta viivytystä.

Ennen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Huoltajalle tulee antaa tietoa oppimäärän rajaamisen vaikutuksista oppilaan jatko-opintokelpoisuuteen perusopetuksen jälkeen.

Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi tukea koskeva hallintopäätös. Hallintopäätöksen tekemisestä on säädetty hallintolaissa.

Jos oppilaan kohdalla poiketaan perusopetuksen oppimäärästä tai tavoitteista, rajaamista koskevan päätöksen perusteena olevaan perusopetuslain 20 e §:n mukaiseen oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan tulee sisällyttää oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan arvioinnin periaatteet. Suunnitelman laativat oppilasta opettavat opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Oppilaan osaaminen arvioidaan suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden sekä luvussa 6 kuvattujen periaatteiden mukaisesti. Jos oppilaan perusopetuksen oppimäärää tai tavoitteita on rajattu, osaaminen arvioidaan suhteessa oppilaalle määriteltyihin tavoitteisiin. Arviointi on sanallista lukuun ottamatta päättöarviointia. Sanalliseen arvioon lisätään rajaamista ilmaiseva tähti (*). Sanallisessa arvioinnissa noudatetaan muilta osin summatiivisen arvioinnin linjauksia. Samoja periaatteita noudatetaan myös mahdollisessa väliarvioinnissa. Päättötodistukseen merkitään arvosana 5 *.

Suunnitelman toteutumista ja tukitoimien riittävyttä on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelmaa tulee tarkistaa useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät.

7.5.2 Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä

Perusopetuksen oppimäärästä ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poiketaan myös silloin, kun oppilas vapautetaan tilapäisesti oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä. Tilapäisellä vapauttamisella oppiaineen oppimäärän suorittamisesta tarkoitetaan lyhytaikaista ja määräaikaista opetukseen osallistumattomuutta terveydellisistä syistä. Vapauttaminen voi koskea yksittäisen oppiaineen oppituntia viikoittain enintään neljän kuukauden ajan. Opetussuunnitelman oppimäärän sisällöistä tai tavoitteista poikkeaminen on oppilaan oikeuksiin puuttuva toimenpide, ja sen vuoksi on suositeltavaa hyödyntää monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta.

Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä edellyttää ajantasaista ja tuen tarpeen osalta päivitettyä perusopetuslain 20 d §:n mukaista arviointia, 20 e §:n mukaista suunnitelmaa ja 20 f §:n mukaista päätöstä. Arviointiin perustuvasta suunnitelmasta tulee käydä ilmi oppilaan opiskelema oppimäärä ja siitä tehtävät poikkeamiset, oppilaan vuosiluokan mukaisesta tuntimäärästä poikkeaminen, oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi. Opetuksen järjestäjän on tehtävä hallintopäätös perusopetuslain 20 h §:ssä säädetyistä perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta. Päätös tulee tehdä ilman aiheutonta viivytystä.

Ennen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi hallintopäätös.

Jos tilapäinen vapauttaminen ei riitä oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin turvaamisen perusopetuksen oppimäärän suorittamisen edistämiseksi terveydellisistä syistä, voidaan joissain tilanteissa soveltaa perusopetuslain 20 i §:n mukaisesti järjestettävää opetusta opetuksen järjestämiseksi oppilaalle oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella.

7.6 Poikkeava voimaantulo ja siirtymäaika

7.6.1 Perusopetuksen järjestäminen oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite

Jos oppilaalle on tehty varhennettua oppivelvollisuutta koskeva päätös oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentin perusteella ja hänen tuen tarpeensa jatkuu perusopetuksessa, oppilaalle tehdään tukea koskeva päätös. Tukitoimet voivat sisältää oppilaskohtaisia tukitoimia tai poikkeamista perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista. Päätös varhennetusta oppivelvollisuudesta tulee olla tehty ennen perusopetukseen siirtymistä yhteistyössä sekä varhaiskasvatuksen että esi- ja perusopetuksen asiantuntijoiden kanssa. Näin lapsen oppimisen polku muodostaa lapsen edun mukaisen jatkumon. Jos oppilaalla ilmenee perusopetuksen aikana oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai muu toimintakyvyn rajoite, joka olisi johtanut varhennettuun oppivelvollisuuteen, hänen opetuksensa voidaan järjestää perusopetuslain mukaisten tukitoimien avulla.

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi 20 d § mukaisesti on tehtävä silloin, kun oppilaalla on oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite. Tällöin arvioidaan myös mahdollinen tarve opiskella toiminta-alueittain oppiainejakaisen opetussuunnitelman sijaan. Toiminta-alueittain järjestettävään opetukseen siirrytään vasta, kun oppilas ei oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi eikä tukitoimista tai oppimäärien rajaamisesta huolimatta pysty opiskelemaan oppiaineittain. Moniammatillista ja -alaista yhteistyötä tulisi hyödyntää aina, kun arvioidaan tarvetta järjestää opetusta oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite. Monialainen ja -ammattillinen yhteistyö, psykologisen tai lääketieteellisen lausunnon tai tarkan diagnoosin saaminen päätöksen liitteeksi ei ole edellytys päätöksen tekemiselle tai tuen toteuttamiselle, elleivät oppilaan etu ja tuen tarve sitä edellytä.

Oppilaalle laaditaan perusopetuslain 20 e §:n mukainen oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma opintojen etenemiseksi. Suunnitelmassa kuvataan oppilaskohtaisesti määritellyt perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden mukaiset tai oppilaskohtaisesti määritellyt tavoitteet ja sisällöt, arvioinnin periaatteet sekä tukitoimien toteuttaminen ja seuranta. Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa.

Oppilaalla, jolla on oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite, on oikeus kaikkiin ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ja oppilaskohtaisiin tukitoimiin. Tukitoimet järjestetään oppilaan edun mukaisesti ja ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa. Oppilaalla on ensisijainen oikeus opiskella oppiaineittain. Oppilaan perusopetuksen oppimäärän rajaaminen on viimesijainen keino. Muina järjestelyinä voidaan käyttää esimerkiksi tavoitekokonaisuuksittain etenemistä.

Jos oppilas on terveydellisistä syistä estynyt osallistumasta opetukseen, perusopetuksen oppimäärän tai sisältöjen rajaaminen ei ole välttämätöntä. Jos on tarpeen poiketa opetussuunnitelman sisällöistä ja tavoitteista lyhytaikaisesti, oppilaalla on oikeus siihen kyetessään osoittaa osaamistaan monipuolisesti, ja siihen tulee tarjota riittävästi tilaisuuksia. Oppilas voi osoittaa osaamistaan myös erityisessä tutkinnossa.

Tuen toteuttamista koskeva suunnitelma, suunnitelman toteutuminen käytännössä ja tukitoimien riittävyys on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Suunnitelmaa tulee tarkistaa useammin, jos oppilaan tarpeet sitä edellyttävät.

Ennen hallintopäätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Mikäli oppilaan tilanteessa ja tuen tarpeessa tapahtuu oleellisia muutoksia, on tehtävä uusi tukea koskeva hallintopäätös. Hallintopäätöksen tekemisestä on säädetty hallintolaissa.

Opetuksen järjestäjien rahoituksen perusteena olevat tuen tiedot tallennetaan valtakunnallisia opinto- ja tukirekistereitä koskevan lain nojalla Opetushallituksen kansalliseen opiskeluoikeuksien ja suoritusten keskitettyyn KOSKI-integraatiopalveluun. Tähän rekisteriin tulee myös viedä merkintä perusopetuslain 20 i §:n mukaisesta hallintopäätöksestä opetuksen järjestämisestä oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite ja lisäksi tieto siitä, järjestetäänkö oppilaan opetus toiminta-alueittain vai oppiaineittain.

7.7 Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetus ja Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa. Kuitenkin jos oppilas on sairaalassa potilaana, sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään hänelle opetusta, jos se on oppilaan terveydentilan, pedagogisten erityistarpeiden ja hoitotoimenpiteiden kannalta perusteltua, eikä ole oppilaan edun mukaista järjestää opetusta muulla tavoin. Myös muut erikoissairaanhoidon toimintayksiköt voivat järjestää opetusta oppilaille, jotka ovat erikoissairaanhoidossa. Erikoissairaanhoidon potilaana olevan oppilaan opetuksesta ja Konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun järjestämistä määrätään tarkemmin luvussa 5.

7.8 Tuen jatkumo siirtymävaiheissa, yhteistyö ja sujuva tiedonsiirto

Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus sekä toinen aste muodostavat lapsen ja nuoren kasvua ja oppimista tukevan jatkumon. Tätä vahvistetaan opetuksen ja koulutuksen järjestäjien sujuvalla tiedonsiirrolla. Yhteistyöllä vahvistetaan myös lasten ja huoltajien osallisuutta. Yhteistyön tulee olla suunnitelmallista. Yhteistyötä kehitetään ja arvioidaan opetuksen järjestäjän johdolla.

Tuen jatkumon varmistamiseksi on keskeistä riittävä tieto oppilaan saamasta tuesta ja toimivista tukimuodoista ja tukitoimista. Mikäli lapsi on saanut lapsikohtaisia tukitoimia esiopetuksessa, tuen toteutumista ja vaikuttavuutta koskeva tieto huomioidaan lapsen siirtyessä perusopetukseen. Mikäli lapsella on esiopetuksessa ollut käytössä henkilökohtaisia apuvälineitä, hän on saanut lapsikohtaisia tulkitsemis- tai avustajapalveluita tai erityisopettajan opetusta säännöllisesti tai kokoaikaisesti pienryhmässä, tämä tulee huomioida lapsen siirtyessä perusopetukseen. Oppilaskohtaisten tukitoimien tarve arvioidaan siirtymävaiheissa, ja tuen toteuttaminen suunnitellaan yhteistyössä.

Oppivelvollisen oppilaan siirtyessä toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen aikaisemman koulutuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppivelvollisen koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle koulutuksen järjestäjälle. Tavoitteena on, että opetuksen, oppimisen tuen, ohjauksen sekä yksilökohtaisen opiskeluhoillon järjestämisen kannalta keskeinen tieto siirtyy oppilaan siirtyessä. Yksilökohtaisen opiskeluhoillon tietojen siirtäminen edellyttää suostumusta. Tiedonsiirrossa noudatetaan voimassa olevia säännöksiä. Opetuksen järjestäjät vastaavat tiedonsiirron käytäntöjen luomisesta ja kehittämisestä.

7.9 Paikallisesti päätettävät asiat

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luku 7 lisätään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan. Siihen lisätään paikallisesti päätettävät asiat alla olevan mukaisesti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan

- oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden toteuttamisen periaatteet, yhteistyökäytännöt ja vastuut
 - rehtorin vastuut
 - lukuvuosisuunnitelman laatimisen ja tarkentamisen periaatteet ja vastuut
 - toiminta siirtymävaiheissa ja tiedonsiirtoon liittyvät käytännöt ja vastuut
 - perusopetuksen ja esiopetuksen tuen yhteensovittamisen käytännöt
- ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisen ja riittävyyden arvioimisen paikalliset periaatteet, käytännöt ja vastuut
- oppilaskohtaisen tuen pienryhmien koko ja muodostaminen
- oppilaskohtaista tukea koskevan päätöksen valmistelun käytännöt ja vastuut sekä päätöksestä päättämisen vastuu
 - yhteistyökäytännöt huoltajan ja oppilaan kanssa oppilaskohtaisten tukitoimien arvioinnissa, suunnittelussa ja päätöksenteossa
 - opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten sekä muiden monialaisen yhteistyön tahojen kanssa tehtävän yhteistyön ja kehittämisen periaatteet
- oppiaineen oppimäärästä sekä paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta tehtävän päätöksen käytännön valmistelut ja vastuut sekä päättämisen käytännöt ja vastuut

Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden toteuttamisen periaatteet, yhteistyökäytännöt ja vastuut Ruovedellä

- Rehtorin ja koulunjohtajien vastuut:

- tuntikehityksen suunnittelu ja toteutus sivistyslautakunnan hyväksymien raamien mukaisesti
- lukuvuosisuunnitelman laatiminen
 - o suunnittelu aloitetaan jo edeltävänä keväänä, jolloin toimintaan varataan riittävästi resursseja (tuntikehysesitykset sivistyslautakunnalle)
 - o lukujärjestykset suunnitellaan siten, että ne tukevat mahdollisimman hyvin oppimisen edellytyksiä ja riittävä ryhmäkohtainen tuki toteutuu
- oppimisympäristön kehittäminen yhdessä henkilöstön kanssa
- toimintakulttuurin kehittäminen yhdessä henkilöstön kanssa
- henkilöstön koulutus yhteistyössä opetuksen järjestäjän kanssa
- yhteydenpito yhteistyötahoihin yhdessä henkilöstön kanssa

Opettajien vastuut:

- laadukkaan perusopetuksen toteuttaminen
- opetuksen eriyttäminen oppilasryhmän tarpeiden mukaan
- yhteisopettajuuden suunnittelu ja toteuttaminen
- ammatillinen kehittyminen

- *oppilaiden tuen tarpeeseen vastaaminen, esimerkiksi ryhmäkohtaisten tukitoimien toteuttaminen, ks. liite*
- *oppilaskohtaisen tuen tarpeen tunnistaminen*
- *Mikäli erityisopettaja opettaa oppilaalle puolet tai enemmän oppiaineen tunteista, hän vastaa oppiaineen arvioinnista yhdessä luokan- tai aineenopettajan kanssa.*

Toiminta siirtymävaiheissa ja tiedonsiirtoon liittyvät käytännöt ja vastuut

- *Siirtymässä esiopetuksesta perusopetukseen tiedonsiirrosta vastaavat esikoulun opettaja ja varhaiskasvatuksen erityisopettaja sekä perusopetuksen erityisopettaja ja ensimmäisen luokan opettaja, tarvittaessa erityisluokanopettaja, rehtori ja monialaisen tiimin jäseniä. Siirtopalaveri järjestetään keväisin.*
- *Tulevat ensimmäisen luokan oppilaat käyvät tutustumassa kouluun ja opettajaan kevään aikana.*
- *Kyläkouluilla vastaava tiedonsiirto ja tutustumiskäynti toteutetaan siirryttäessä varhaiskasvatuksesta esikouluun.*
- *Siirtymässä 6. luokalta yläkouluun tiedonsiirrosta vastaavat luokanopettajat/luokanvalvojat, erityisopettajat ja erityisluokanopettajat. Tarvittaessa järjestetään oppilaskohtainen siirtopalaveri, johon voi osallistua myös rehtori ja monialaisen tiimin jäseniä.*
- *Ryhmäytymispäivä yläkouluun siirtyville kuudesluokkalaisille järjestetään loppukeväästä.*
- *Oppilaanohjaaja ja kuraattori ovat mukana kuudesluokkalaisten nivelvaiheessa.*
- *Oppilaalla on oikeus tehostettuun henkilökohtaiseen oppilaanohjaukseen 8. ja 9. luokalla, jos hän tarvitsee lisätukea jatko-opintoihin hakeutumiseen. Tällöin oppilaalle annetaan henkilökohtaista ohjausta, pienryhmäohjausta sekä tehostetaan työelämään ja koulutukseen tutustumista. Tästä ohjauksesta laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma. Oppilaan terveydentila, sosiaaliset syyt, oma kokemus ohjauksen tarpeesta, oppimaan oppimisen ongelmat, koulunkäyntiin suhtautuminen ja vuorovaikutusvalmiudet voivat olla tekijöitä, joiden perusteella annetaan tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta (Oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelma luku 1.4).*

Perusopetuksen ja esiopetuksen tuen yhteensovittamisen käytännöt

- *Esiopetuksen ja perusopetuksen tuen dokumentointi Wilmaan.*
- *Tuen päätösten arviointi ja tarvittaessa päivittäminen perusopetukseen siirtyessä.*

Pienryhmien koko ja muodostaminen

- *Pienempiä ryhmiä voidaan muodostaa joustavasti ryhmäkohtaisessa tuessa: oppilaat ovat pienemmässä ryhmässä väliaikaisesti ja pienemmän ryhmän kokoonpano muuttuu. Ryhmittely tapahtuu pedagogisten tavoitteiden mukaan.*

- Ryhmäkohtaisen tuen pienempiä ryhmiä voi opettaa luokanopettaja, aineenopettaja (yleinen tukiopetus tai opetuskielen tukiopetus) tai erityisopettaja (erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä).
- Oppilaskohtaisen tuen pienryhmiä opettaa erityisopettaja tai erityisluokanopettaja. Oppilaskohtaisen tuen pienryhmät muodostetaan joustavasti pedagogisin perustein. Oppilas voi olla tällaisessa pienryhmässä osan tai kaikki oppiaineen tunteista.
- Erityisluokkaa opettaa erityisluokanopettaja. Erityisluokkapaikan saaminen edellyttää hallintopäätöstä oppilaskohtaisesta tuesta ja opiskeluryhmästä. Lisäksi oppilaan tuen tarve on jatkuvaa ja laaja-alaista.

Ryhmäkohtaiset tukimuodot:

- Yleistä tukiopetusta antavat ensisijaisesti luokanopettajat ja aineenopettajat. Yleistä tukiopetusta annetaan koulupäivän aikana esimerkiksi oppituntiin sisältyvänä tai välitunneilla, tai ennen tai jälkeen koulupäivän.
- Ryhmäkohtaista tukea samanaikaisopettajina voivat antaa kaikki koulun opettajat.
- Yläluokkien erityisopettajat antavat tukea pääsääntöisesti Yhtenäiskoulun 6.–9. -luokilla samanaikais- tai yhteisopettajana.
- Alaluokkien erityisopettajat antavat tukea pääsääntöisesti Yhtenäiskoulun luokilla 1.–5. ja kyläkouluilla luokilla 1.–6. samanaikais- tai yhteisopettajana.
- Erityisopettajat voivat myös konsultoida koulun henkilökuntaa.
- Opetuskielen tukiopetusta antavat S2-opettaja, resurssiopettaja, kielten opettaja, luokanopettaja tai aineenopettaja. Sitä voidaan antaa koulupäivän aikana tai oppituntien ulkopuolella.
- Oppimisen tukitiimi- seuraa tuen riittävyyttä, toteutumista ja vaikuttavuutta säännöllisesti

Oppilaskohtaiset tukitoimet:

- Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä
- Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama yhden tai useamman oppiaineen opetus pienryhmässä
- Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa
- Kyläkouluilla oppilaskohtaista tukea antaa erityisopettaja, ellei yksilökohtaisen tuen tarve ole niin vahva, että erityisopettajan tukea tarvitaan enemmän kuin 50 % yhden tai useamman oppiaineen tunteista. Tällöin oppilas siirtyy opiskelemaan yhtenäiskouluun. Oppilaat, joiden oppiaineiden oppimäärää rajataan, opiskelevat Yhtenäiskoululla tarvittaessa erityisluokanopettajan erityisluokassa tai erityisluokanopettajan pienryhmässä
- Tulkitsemispalvelut
- Oppilaskohtaiset avustajapalvelut
- Apuvälineet

Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain

- *Tavoitekokonaisuudet laaditaan pääsääntöisesti vuosiluokajaksojen 1.–2., 3.–6. ja 7.–9. sisällä. Tavoitekokonaisuuksia laativat yhteistyössä huoltajien ja oppilaan kanssa luokanopettajat, aineenopettajat, erityisopettajat ja luokanvalvojat.*

Oppiaineen oppimäärän rajaaminen

- *Jos oppilas ei kykene ryhmäkohtaisesta ja oppilaskohtaisesta tuesta huolimatta suoriutumaan hyväksytysti (arvosana välttävä eli 5) perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista. Rajaaminen voidaan tehdä vain sellaiselle oppilaalle, joka saa oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa.*
- *Ruoveden perusopetuksessa suositellaan psykologin tutkimuksia ennen oppiaineen oppimäärän rajaamista*
- *Arviointi on sanallista lukuun ottamatta päättöarviointia. Sanalliseen arviointiin lisätään rajaamista ilmaiseva tähti ja päättötodistukseen merkitään 5*.*
- *Oppilas ei suorita perusopetuksen yleistä oppimäärää, millä on vaikutusta hakeutumiseen toisen asteen opintoihin.*

Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Kun oppilas ei oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi eikä tukitoimista tai oppimäärien rajaamisesta huolimatta pysty opiskelemaan oppiaineittain, opetus voidaan järjestää toiminta-alueittain erityisluokassa. Toiminta-alueet ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot.

Jokaisella toiminta-alueittain opiskelevalla oppilaalla on oma yhteistyöluokka. Lisäksi he osallistuvat koulun yhteisiin tapahtumiin, retkiin, juhliin ja arkeen yhdenvertaisina toimijoina.

Rakenteelliset ratkaisut

- *Ruoveden kunnan erityisluokat ovat Yhtenäiskoululla.*
- *Yhtenäiskoululla on käytössä pienryhmätiloja.*
- *Ruoveden kouluissa on tarpeen mukaan käytössä jakoryhmiä.*

Tuen tarpeen ja vaikuttavuuden arviointi

- *Oppilaiden tuen tarve kartoitetaan oppimisen tuen vuosikelloon kirjatulla seuloilla ja testeillä. Vuosikello päivitetään vuosittain.*
- *Tuen vaikuttavuuden arviointi perustuu oppimistuloksien ja/tai oppilaskohtaisten tavoitteiden saavuttamisen seurantaan. Tukitoimien arviointi tapahtuu joustavasti lukuvuoden aikana vähintään kerran lukuvuodessa.*
- *Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, ryhmäkohtaisten tukimuotojen ja oppilaskohtaisten tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti.*
- *Perusopetuksessa toimii oppimisen tukitiimi*

Oppimisen tukitiimi

Oppimisen tukitiimi, johon kuuluvat perus- ja esiopetuksen erityisopettajat, opinto-ohjaaja, koulujen johtajat, rehtori ja sivistysjohtaja kokoontuu säännöllisesti kuukausittain. Tukitiimi arvioi oppilaiden oppimisen tuen tarvetta ja tuen toteutumista. Erityisopettaja, luokanopettaja, luokanvalvoja tai huoltaja tuo tiimille käsiteltäväksi oppilaiden oppimisen ja koulunkäynnin haasteet ja tukitarpeet. Opiskeluhoitopalvelujen edustajat ovat mukana tarvittaessa. Tukitiimi seuraa tuen vaikuttavuutta erityisopettajien, luokanopettajien tai luokanvalvojien antamien tietojen pohjalta.

Luokanopettajat ja luokanvalvojat voivat tarvittaessa tuoda tukitiimin käsiteltäväksi ryhmiensä oppimisen ja koulunkäynnin haasteita ja tuen tarpeita.

Opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten sekä muiden monialaisen yhteistyön tahojen kanssa tehtävän yhteistyön ja kehittämisen periaatteet

- Monialaiseen yhteistyöhön osallistuvat toimijat kuuluvat yleiseen oppilashuoltoryhmään*
- Oppilaskohtaisten tukitoimien arviointikeskustelu järjestetään oppimisen tukitiimin jälkeen*

Yhteistyökäytännöt huoltajan ja oppilaan kanssa oppilaskohtaisten tukitoimien arvioinnissa, suunnittelussa ja päätöksenteossa.

- Arviointikeskustelu 1.–3.- luokilla*
- Oppimiskeskustelut 4.–9. - luokilla*
- Oppilaskohtaisten tukitoimien suunnittelu- ja arviointikeskustelu.*
- Oppilaskohtaisen suunnitelman tekee luokanopettaja tai aineenopettaja yhdessä erityisopettajan, oppilaan ja huoltajan kanssa.*

Oppilaskohtaista tukea koskevan päätöksen tekeminen

- Oppilaiden tuen tarpeista keskustellaan oppimisen tukitiimissä*
- Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi- ja tuen toteuttamista koskevan suunnitelman tekee luokanopettaja tai luokanvalvoja yhdessä erityisopettajan kanssa*
- Oppilaskohtaisen tuen päätöksen tekee sivistysjohtaja*

Oppiaineen oppimäärästä sekä paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta tehtävän päätös

- Päätöksen valmistelee oppimisen tukitiimi*
- Huoltajaa ja oppilasta kuullaan päätöstä valmisteltaessa*
- Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointi- ja tuen toteuttamista koskevan suunnitelman kirjoittaa erityisluokanopettaja*
- Suositellaan psykologin tutkimuksia päätöksen tueksi*
- Oppiaineen oppimäärästä poikkeamisesta tekee päätöksen sivistysjohtaja*

LUKU 8 OPISKELUHUOLTO

8.1 Paikallisesti päätettävät asiat ja opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma

Opetuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma. Järjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä. Opiskeluhoitosuunnitelma laaditaan yhteistyössä koulujen ja opiskeluhoitopalvelujen henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Hyvinvointialueella on terveydenhuoltolain mukainen yhteistyövelvoite opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman valmistelussa.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma korvaa opiskeluhoollon osalta paikallisen opetussuunnitelman. Se sisältää opetuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhoitotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi

Ruoveden kunnan esi- ja perusopetuksen opiskeluhoitosuunnitelma on hyväksytty sivistyslautakunnassa 13.9.2023 (59 §).

LUKU 9 ÄIDINKIELEN JA KIRJALLISUUDEN, TOISEN KOTIMAISEN KIELEN JA VIERAIDEN KIELTEN OPISKELUN MAHDOLLISUUDET

9.1 Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärien
opiskelu

9.2 Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten
opiskelun mahdollisuudet

LUKU 10 KIELEEN JA KULTTUURIIN LIITTYVIÄ ERITYISKYSYMYKSIÄ

Ruovedellä noudatetaan kaikkien oppilaiden opetuksessa yhteisiä, perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan perusopetuksessa huomioon. Jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Oppilaita ohjataan tuntemaan, ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen kansalaisen perustuslain mukaista oikeutta omaan kieleen ja kulttuuriin.

Tavoitteena on ohjata oppilaita arvostamaan eri kieliä ja kulttuureja sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa oppilaiden kielellistä tietoisuutta ja metalingvistisiä taitoja. Koulutyöhön voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita, joissa opettajat ja oppilaat käyttävät kaikkia osaamiaan kieliä. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden ja heidän huoltajiensa ja yhteisönsä tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta, kielistä ja kulttuureista. Kulttuurista monilukutaitoa voidaan vahvistaa mediakasvatuksella ja ottamalla huomioon oppilaiden ja heidän perheidensä mediakulttuuri.

Oppilaiden opintoja varten voidaan tarvittaessa laatia oppimissuunnitelma. Suunnitelma sisältää soveltuvien osien samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten laadittava oppimissuunnitelma.

Perusopetuslain mukaan perusopetuksessa käytettävä kieli on suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Opetuskielenä voidaan käyttää myös muita kieliä, kun se ei vaaranna opetussuunnitelman perusteissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

10.1 Saamelaiset ja saamenkieliset

10.2 Romanit

10.3 Viittomakieliset

10.4 Muut monikieliset oppilaat

10.5 Paikallisesti päätettävät asiat

LUKU 11 KAKSIKIELINEN OPETUS

Ruovedellä ei anneta kaksikielistä opetusta.

11.1 Kaksikielisen opetuksen tavoitteet ja opetuksen järjestämisen lähtökohtia

11.2 Paikallisesti päätettävät asiat

LUKU 12 ERITYISEEN MAAILMANKATSOMUKSEEN TAI KASVATUSOPILLISEEN JÄRJESTELMÄÄN PERUSTUVA PERUSOPETUS

Ruovedellä ei ole erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustopilliseen järjestelmään perustuvalle paikalliselle opetussuunnitelmalle tarvetta. Mikäli tarvetta syntyy, sellainen laaditaan.

12.1 Opetuksen järjestämisen periaatteet

12.2 Paikallisesti päätettävät asiat

LUKU 13 VALINNAISUUS PERUSOPETUKSESSA

13.1 Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

13.2 Valinnaiset aineet

13.3 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja
valinnaiset oppimäärät

13.4 Paikallisesti päätettävät asiat